

JACK LONDON

A VADON SZAVA

FORDÍTOTTA: RÉZ ÁDÁM

TARTALOM

1. VISSZA AZ ŐSI TÖRVÉNY BIRODALMÁBA
2. A FÜTYKÖS ÉS AZ AGYAR TÖRVÉNYE
3. AZ URALOMRA VÁGYÓ ŐSI VAD
4. AKI AZ ELSŐBBSÉGET KIVÍVTA
5. HÓBAN, HÁMBAN MINDHALÁLIG
6. EGY EMBERT SZERETNI
7. A HÍVÓ SZÓ ELHANGZIK

*Lázzad az ősi nomád,
szokások láncá szakad,
mély, téli álma után
felébred benne a vad.*

1. VISSZA AZ ŐSI TÖRVÉNY BIRODALMÁBA

Buck nem olvasott újságot, különben tudta volna, hogy egyre puszkaporosabbá válik a levegő, s nemcsak őt fenyegeti veszély, de minden erős izmú és hosszú szőrű, meleg bundájú tengerparti kutyát Puget Soundtól San Diegóig. Azért volt így, mivel a sarkvidéki homályban kutató emberek egy sárga fémre bukkantak, s mert a gőzhajózási és szállítási vállalatok nagy reklámot csaptak a leletnek, a férfiak ezrei rohanva megindultak észak felé. E férfiaknak kutyákra volt szükségük, mégpedig jól megtermett, erős izmú kutyákra, akik dolgozni tudnak, és vastag bundájuk van, amely megvédi őket a fagytól.

Buck a verőfényes Santa Clara-völgyben élt, egy nagy ház körül. Miller bíróék birtoka - így hívták ezt a helyet. A ház kissé odább állott az úttól, félig elrejtve a fák között, aombok résein néhol kibukkant széles, hűvös tornáca, amely mind a négy oldalról körülvette. Kavicsos kocsit vezetett a házhoz, ide-oda kanyargott a messzire elnyúló pázsit közepén, a magas nyárfák összefonódó ágai alatt. Hátról még nagyobb távlatok nyíltak, mint a ház előtt. Voltak itt nagy istállók, melyekben tucatnyi lovas és szolga lármázott, vadszölővel befuttatott cseleldházak, különböző melléképületek végtelen és rendezett sorban, szőlőskertek, zöld legelők, gyümölcsösök, csipkebokrok. Itt volt az artézi kút szivattyúháza és a nagy cementmedence, amelyben Miller bíró fia reggelente megmerítették magukat, vagy hűsöltek a forró délutánon.

És e hatalmas birtok egész területén Buck uralkodott. Itt született, és itt töltötte el életének négy esztendejét. Igaz, más kutyák is éltek itt. Nem is lehetett másként, ilyen hatalmas portán elkelt a sok kutya, de a többiek nem számítottak. Jöttek-mentek, a népes ólakban kaptak szállást, vagy a ház rejtekeiben éltek visszavonulva, mint például Toots, a japán mopszli, és Ysabel, a kopasz mexikói; ezek a furcsa lények csak nagy ritkán dugták ki orrukat a házból és nemigen járkáltak a szabadban. De voltak még foxterrierek is, legalább egy tucat, akik fenyegetően csaholtak az ablak felé, ha Toots és Ysabel kinézett rájuk a seprűvel és súrolókefével felszerelt szobalányok seregének védelme alatt.

Buck azonban nem tartozott sem a szobakutyák, sem az ólbeli kutyák közé. Ő az egész birodalomnak ura volt. Fürdött az úszómedencében a bíró fiaival vagy vadászni ment velük; elkísérte Mollie-t és Alice-t, a bíró lányait, alkonyi vagy kora reggeli hosszú sétáikon; téli esteiken ott hevert a bíró lábánál a könyvtárszoba pattogó kandallója előtt; meglovagoltatta hátán a bíró unokáit, vagy meghempergette őket a fűben, és vigyázott minden lépésükre, ha vad kalandokra indultak a kúthoz, az istállóudvarba vagy még messzebb, a kifutótérre és a csipkebokrok közé. Méltóságteljesen járt-kelt a terrierek között, Toots és Ysabel létezéséről pedig tudomást sem vett, mert király volt - a Miller-birtok valamennyi lábatlan, négylábú és kétlábú jószágának a királya, az embereket is beleértve.

Apja, egy Elmo nevű hatalmas bernáthegyi, annak idején elválaszthatatlan társa volt a bírónak, és úgy látszott, Buck méltó lesz arra, hogy apja nyomdokaiba lépjen. Nem nőtt olyan nagyra - mindössze száznegyven fontot nyomott -, anyja ugyanis, Shep, skót juhászkutya volt.

De azért így is, száznegyven fonttal is, hozzá még a jólét és köztisztelet adta méltóságával, kellőképpen fenn tudta tartani királyi tekintélyét. A kölyökkora óta eltelt négy esztendőt úgy élte le, mint egy elégedett arisztokrata; fölöttébb önérzetes volt, és talán öntelt és különc is egy kissé, mint némely vidéki urak, akiknek nincs megfelelő társaságuk. De legalább nem lett belőle elkényeztetett szobakutya. A vadászat és más, házon kívüli sportok megóvták az elhízástól, és megkeményítették izmait; mint a hideg fürdőzéshez szokott fajták általában, szerette a vizet, felüdült, és egészséges maradt tőle.

Egyszóval, ilyenfajta kutya volt Buck 1897 őszén, amikor a klondike-i lelet a világ minden sarkából annyi embert csalt a fagyos Északra. Buck azonban nem olvasta a lapokat, és nem tudta, hogy Manuel, az egyik segédkertész, rossz társaság, akit kerülni kellene. Manuelnek volt egy megrögzött bűne: rajongott a kínai lottóért. A játékban pedig volt egy megrögzött hibája: vakon hitt egy szisztémában, és ez megpecsételte romlását. Mert ha az ember valamilyen szisztéma alapján akar játszani, sok pénzre van szüksége, márpedig egy segédkertész jövedelméből nem sok marad, ha feleségét és számos ivadékát is el kell tartania.

Azon az emlékezetes estén, amikor Manuel elkövette árulását, a bíró éppen a Szőlőtermelők Szövetségének gyűlésén volt, a fiúk pedig sportklubot szerveztek rendkívüli buzgalommal. Így hát nem látta senki, hogy Manuel és Buck eltávozik a gyümölcsösön keresztül: Buck is valami ártatlan sétára gondolt csupán. S egy magányos férfi kivételével akkor sem látta őket senki, amikor a College Park nevű feltételes vasúti megállóhoz értek. Az idegen férfi odament Manuelhoz; néhány szót váltottak, és pénz csörgött a kezükben.

- Becsomagolhatná az árut, mielőtt átadja - mondta az idegen mogorván, s erre Manuel egy vastag kötelet tekert Buck nyakára az örv alatt.

- Csak húzza meg, és kifogy belőle a szusz - magyarázta Manuel, és az idegen mogorván rábólintott.

Buck nyugodt méltósággal tűrte a kötelet. Igaz, nem volt hozzászokva az ilyen mókákhoz, de megtanulta, hogy bízzék az ismerős emberekben, és elismerje bölcsességüket, amely magasabb rendű az övéénél. Hanem amikor a kötél vége az idegen kezébe került, fenyegető morgást hallatott. Csupán jelezni óhajtott nemtetszését, abban a büszke hitben, hogy óhaját parancsnak tekinti mindenki. Nagy meglepetésére azonban a kötél megszorult a nyakán, és a lélegzete elakadt. Fellobbanó dühében az idegenre vetette magát, de az feleúton elkapta, szorosan megmarkolta a torkát, és egy ügyes csavarintással visszadobta, hogy a hátára esett. Akkor a kötél még könyörtelenebbül megszorult, és akármilyen dühödten tombolt is Buck, már lógott a nyelve, és hatalmas mellkasa hasztalanul zihált. Soha életében nem bántak még vele ilyen aljasul, és soha életében nem volt még ilyen dühös. Ereje azonban csakhamar elfogyott, szeme üvegessé vált, s már eszméletlen volt, amikor a két férfi leállította a vonatot, és bedobta a poggyászkocsiba.

Amikor magához tért, először csak homályosan érezte, hogy fáj a nyelve, és valamiféle jármű padlóján rázódik. Azután a mozdony éleset füttyentett egy keresztezésnél, és Buck már sejtette, hogy hol van. A bíró sokszor magával vitte, s így jól tudta, milyen érzés poggyászkocsiban utazni. Kinyitotta szemét, és egy orvul elrabolt király féktelen haragja lobbant fel benne. Az idegen férfi a torka után kapott, de Buck gyorsabb volt nála. Fogai rácsapódtak a kézre, és csak akkor engedték el, amikor a szorító kötélről ismét elájult.

- Dühös a kicsike - mondta az idegen, elrejtve megmárt kezét a poggyászkocsi kísérője elől, akit a harc lármája csalt oda. - Friscóba viszem, a főnökömnek. Van neki egy prima kutya-doktora, az majd kigyógyítja a bajából.

A San Franciscó-i kikötőben, egy kiskocsmá hátsó deszkahelyiségében aztán nagy ékes-szólással ecsetelte az éjszakai út történetét.

- Ötvenet kapok érte, és kész - mormogta végül. - De nem csinálnám meg újra egy ezresért, ha ide szúrnák le az orrom elé, akkor se.

Kezén csupa vér volt már a zsebkendője, és a jobb nadrágszára bokától térdig felhasadt.

- Mennyit kapott a másik pasas? - kérdezte a kocsmáros.

- Egy százast - felelte az idegen. - Egy centtel se adta volna olcsóbban, hogy a nyavalya törje ki!

- Az annyi mint százötven - számolgatta a kocsmáros -, de bizony isten megéri.

A királyabló lecsavarta véres kötését, és rábámult összemarcangolt kezére.

- Ha ki nem tör rajtam a veszettség...

- Akkor biztos, hogy akasztófán végzed, ahogy meg van írva - nevetett a kocsmáros. - No, segíts még egy kicsit, mielőtt elbúcsúznál az utasodtól!

Buck kába volt, elviselhetetlenül fájt a torka és a nyelve, kis híján elfogyott belőle a szusz, mégis megpróbált szembeszállni kínozóival. De többször is leterítették a fojtogató kötéllal, míg végül sikerült lereszelniük nyakáról a súlyos rézörvet. Akkor leoldozták róla a kötelet, és egy ketrecforma ládába dobták.

Ott maradt egész éjszaka kimerülten, haragjával és sértett önérzetével birkózva. Nem tudta megérteni, mit jelenthet mindez. Mi akarhatnak tőle ezek az idegenek? Miért tartják bezárva ebben a szűk lécketrecben? Nem tudta, miért, de valami homályos előérzet azt súgta, hogy bajok következnek. Éjszaka többször is talpra ugrott, amikor a deszkaajtó nyikorogva kinyílt: talán a bíró jön be, vagy legalább a fiúk. De mindannyiszor csak a kocsmáros dagadt képe bámult rá egy faggyúgyertya sápadt fényében. S a kitörni készülő boldog ugatás mindannyiszor vad morgássá vált Buck torkában.

A kocsmáros azonban magára hagyta, s reggel négy ember jött be a helyiségbe, és felemelte a ládát. Újabb kínozó - gondolta Buck, mert rossz külsejű alakok voltak, rongyosak és mosdatlanok; csapkodva, tombolva fenyegette őket a lécek mögül. Azok csak nevettek, pálcákkal bökdösték, s ő vadul elkapta fogával a botok végét, amíg rá nem jött, hogy éppen ezt akarják tőle. Akkor mogorván lefeküdt és tűrte, hogy a ládát egy szekérre emeljék. Azután megkezdődött Buck és ládabörtön hosszú vándorlása: kézzel kézre adták őket. Vasutasok intézkedtek felőle; elszállították valahová egy másik szekéren; targonca vitte egy gőzkompra különböző ládák és csomagok társaságában; a kompról egy nagy vasúti raktárba tolták, és végül berakták egy vagonba.

Két nap és két éjszaka vontatták ezt a szerelvény végére csatolt vagont a sívító mozdonyok; és Buck két nap, két éjszaka nem evett, nem ivott. Dühében morgással fogadta a vasúti alkalmazottak közeledését, s ezek bosszúból csak még jobban ingerelték. Amikor remegve és tajtékozva a léceknek vetette magát, amazok csak nevettek és csúfolták. Morogtak és ugattak, mint holmi utálatos kutyák, nyüsztettek, hadonásztak, kukorékolnak. Buck jól tudta, hogy ostoba tréfa az egész, de éppen ezért még inkább sértve érezte méltóságát, és haragja nőttön-nőtt. Az éhséget nem bánta annyira, de a vízhiány kegyetlenül meggyötörte, és forrpontra hevítette dühét. Finom idegzetű, érzékeny állat volt, a rossz bánásmódtól lázas lett, s lázát még csak növelte nyelvének és torkának gyulladtsága.

Egyvalaminek örült legalább: hogy a kötel nincs többé a nyakán. A kötel tisztességtelen előnyt biztosított kínzóinak; de most már vége, most majd megmutatja nekik. Soha többé nem raknak kötelet a nyakába, az biztos. Ezt szilárdan megfogadta. Két nap, két éjszaka nem evett, nem ivott, s e két gyötrelmes napon és éjszakán annyi harag gyülemlett fel benne, hogy jaj annak, aki először nekitámad! Szemét elfutotta a vér, és Buck tomboló fenevaddá változott. Annyira átalakult, hogy maga Miller bíró sem ismert volna rá; s a vasutasok megkönnyebbülten felsóhajtottak, amikor Seattle-ben végre kirakták a vonatból.

Megint szekéren utazott egy darabig, majd négy ember óvatosan leemelte a ládát, és bevitte egy magas fallal kerített kis hátsó udvarba. Egy köpcös férfi jött eléjük, vörös szvetterben, amelynek a nyaka lomposan a válláig csúszott, és aláírta a kocsis fuvarlevelét. Buck megsejtette, hogy ez az ember a következő kínzója, és vadul dobálta magát a lécek mögött. A szvetteres férfi sötéten elmosolyodott, majd elővett valahonnan egy fejszét és egy fütőköst.

- Csak nem akarja kiereszteni most mindjárt? - kérdezte a kocsis.

- De éppen most - felelte a szvetteres férfi, és a fejszével hasogatni kezdte a léceket.

A négy ember, aki a ládát hozta, azonnal szétugrott, és a fal peremére kapaszkodva, biztos helyről várta, hogy milyen látványosság következik.

Buck rávetette magát a hasadó lécekre, harapott, újra meg újra nekilendült, örvongott. Valahányszor a fejsze kívülről lecsapott valahová, ő máris ott termett belülről, fogát vicsorítva és hörögve, és dühödten várta a pillanatot, amikor kiszabadul, miközben a vörös szvetteres végtelen nyugalommal dolgozott a kiszabadításán.

- No, te vörös szemű ördög - mondta végül az ember, amikor Buck már kiferhetett a ládába vágott nyíláson. Ugyanakkor eldobta a fejszét, és jobb kezébe vette a fütőköst.

És Buck valóban olyan volt, mint egy vörös szemű ördög, amint ugrásra feszítette izmait: a szőre felborzolva, pofája tajtékos, véres szemében örült csillogás. Száznegyven fontnyi haragját, melyet két nap és két éjszaka visszafojtott szenvedélye még izzóbbá hevített, egyenesen rávetette a férfira. De a levegőben, amikor állkapcsa már éppen rá akart csapódni a vörös szvetteresre, egy félelmetes ütés megállította röpülő testét, és fogai összekoccantak szörnyű kínjában. Megpördült a levegőben, s hátára és oldalára esett. Soha életében nem ütöttek még rá fütőkössel, és most semmit sem értett az egészből. Inkább vonítva, semmint ugatva, ismét kivillantotta a fogát, talpra állt, és a levegőbe lendült. És a fütőkös megint lesújtott, útját állta és leterítette. Most már értette, miről van szó, látta a fütőköst, de örületében nem bírt óvatos maradni. Legalább egy tucatszor támadt még, s a fütőkös mindannyiszor megtörte támadását, és leterítette.

Egy különösen erős ütés után nagy nehezen talpra állt megint, de annyira kábult volt, hogy nem bírt újra nekilendülni. Ide-oda tántorgott, orrából, szájából, füléből folyt a vér, gyönyörű bundáját bemocskolta, telefröcskölte a véres nyál. Akkor a vörös szvetteres előrelépett, és egy jól irányzott mozdulattal iszonyú csapást mért az orrára. Eddigi fájdalmai közül egyiket sem lehetett ehhez a csontig ható kínhoz hasonlítani. Vadul, csaknem úgy, mint az oroszán, felüvöltött, és az emberre vetette magát. De a vörös szvetteres átvette a bal kezébe a fütőköst, jobbával nyugodtan elkapta alsó állkapcsát, s lefelé és hátrafelé csavarta. Buck egy teljes kört írt le a levegőben, aztán még egy felet, majd lezuhant a fejére és mellére.

Ez volt az utolsó támadása. Az ember végül rámérte a ravasz csapást, melyet szándékosan tartogatott olyan sokáig, s Buck összeomlott és elterült, mély, süket ájulásban.

- Ez aztán fenemód be tudja törni a kutyát, úgy éljek! - kiáltotta lelkesen az egyik ember a fal tetejéről.

- Inkább követ törnék egész héten, és vasárnap kétszer annyit - felelte a kocsis, miközben felmászott a szekérre, és a lovak közé csapott.

Buck eszmélete lassan visszatért, de az ereje nem. Ott feküdt, ahová lezuhant, onnan figyelte a vörös szvetteres embert.

- Buck névre hallgat - emlékezett vissza hangosan a vörös szvetteres a kocsmáros levelére, amely a láda és tartalma jövetelét jelezte. - Nohát, Buck, fiacskám - folytatta derűsen -, túlestünk ezen a kis csetepatén, és az lesz a legjobb, ha ezután nem bántjuk egymást. Most már mind a ketten tudjuk, hogy mit szabad és mit nem. Légy jó kutya, akkor úgy élhetsz, mint a kiskirály. De ha rossz kutya leszel, kitaposom a beledet. Érted?

E szavak közben arcerebbes nélkül megsimogatta a kutya fejét, melyet az előbb olyan irgalmatlanul összevissza vert, s bár a keze érintésétől Bucknak önkéntelenül is felborzolódott a szőre, nem tiltakozott, tűrte. Amikor az ember vizet hozott neki, mohón megitta, és később jókora adag nyers húst falt be, darabonként, az ember kezéből.

Megverték, tudta: de nem törték meg. Egyszer s mindenkorra megtanulta, hogy nincs semmi esélye, ha az embernek fütykös van a kezében. Megtanulta a leckét, és holta napjáig sem felejtette el. Olyan volt az a fütykös, mint a kinyilatkoztatás. Az ősi törvény birodalma felé utazott, s már feleúton kószolót kapott belőle. Az életnek feltárult egy addig ismeretlen, vadabb oldala; nem rémítette meg Buckot, de kicsalta minden lappangó ravaszságát. Múltak a napok, újabb kutyák jöttek, ládákból vagy kötélre fűzve, némelyik békésen, mások tombolva és üvöltve, ahogyan ő jött; és Buck végignézte, hogyan kerülnek egymás után a vörös szvetteres férfi uralma alá. Számtalanszor végignézte a durva színjátékot, és a tanulság mélyen belégyökeresedett: a törvényt az ember szabja meg, ha fütykös van a kezében; ő az úr, és a kutya szót fogad, bár szívből nem kell feltétlenül behódolnia. S Buck nem is hódolt be soha, pedig látott megvert kutyákat, akik meghunyászkodtak az ember előtt, a farkukat csóválták, és a kezét nyaldosták. És látott egy olyan kutyát, aki nem is alázkodott meg, nem is fogadott szót, és végül el kellett pusztulnia, mert azért folyt a harc, hogy ki legyen az úr.

Időnként emberek is jöttek, idegenek; sokféleképpen tárgyaltak a vörös szvetteres férfival, izgatottan és mézesmázosan. Néha pénzt adtak át neki, és ilyenkor az idegenek magukkal vittek egy vagy több kutyát. Buck szerette volna tudni, hogy hová mennek, mert sohasem jöttek vissza; kegyetlenül félt a jövőtől, és boldog volt, valahányszor nem őt választották.

De végül ez is bekövetkezett; egy alacsony töpörödött ember állított be a vörös szvettereshez, tört angolsággal beszélt, és szórta a trágár szavakat, melyeket Buck nem érthetett.

- Szakrament! - kiáltott fel, amikor csillogó szeme megállapodott Buckon. - Fene egy kutya megvan! Mi? Hogy kéri érte a pénz?

- Három százas, még úgy is ajándék - felelte azonnal a vörös szvetteres. - Nem sok, ha a kormány fizeti, igaz, Perrault?

Perrault elvigyorodott. Minthogy a rendkívüli kereslet az egekig felhajtotta a kutyák árát, egy ilyen pompás állat valóban megért annyit. Nem fizet rá a kanadai kormány, és a futárainak sem kell lassabban járniuk. Perrault értett a kutyákhoz, és csak rá kellett néznie Buckra, máris tudta, hogy jó, ha ezer közül akad egy ilyen. „Tízezer közül” - javította ki magát gondolatban.

Buck látta, hogy pénzt számolgatnak, és nem is lepődött meg, amikor a töpörödött emberke egy Curly nevű, jóindulatú újfundlandival együtt elvezette. Ekkor látta utoljára a vörös szvetteres férfit, s amikor Curly társaságában a *Narwhal* fedélzetéről a távolodó Seattle után bámult, akkor látta utoljára a meleg délvidéket. Perrault levitte Curlyvel együtt a fedélközbe, és átadta őket egy François nevű, fekete képű óriásnak. Perrault francia-kanadai volt és füstös

képű; François azonban francia-kanadai félvér, és kétszer olyan füstös. Buck még sohasem találkozott ilyenfajta emberekkel (később annál többször), s bár egyáltalán nem szerette meg őket, lassanként őszinte tiszteletet kezdett érezni irántuk. Csakhamar megtanulta, hogy Perrault és François tisztességes emberek, higgadtak és pártatlanok az igazságszolgáltatásban, s jobban értenek a kutyákhoz, semhogy a kutyák rászedhessék őket.

A *Narwhal* fedélközében Buck és Curly két másik kutyával került össze. Az egyik - hatalmas, hófehér alak - a Spitzbergákon született, ott került egy bálnavadász-kapitányhoz, majd egy geológiai expedícióval megjárta a Barren-szigeteket.

Barátságosnak mutatkozott, de alattomos volt, szemtől szemben mosolygott, és közben valami disznóságot forralt, például mindjárt az első étkezésnél ellopta Buck ételét. Amikor Buck rá akarta vetni magát, hogy megbüntesse, François korbácsa suhogva közbelépett, és előbb a bűnösre sújtott le; Bucknak nem kellett mást tennie, visszavehette a csontot. Ez tisztességes dolog - gondolta, és a félvér nőni kezdett Buck szemében.

A másik kutya nem próbált közeledni hozzájuk, és ők se hozzá; igaz, lopni se akart a jövővényektől. Kedvetlen, mogorva fickó volt, és világosan értésére adta Curlynek, hogy nem akar egyebet, csak hagyják békén, ha viszont nem hagyják békén, akkor baj lesz. Dave-nek hívták, s evett és aludt, vagy időnként nagyokat ásított, és az égvilágon semmi sem érdekelte, még akkor sem, amikor a *Narwhal* a Charlotte királyné-szoroson haladt keresztül, s imbolygott, dülöngélt és bukácsolt, mint a részeg. Buck és Curly izgatottan szűkölt, szinte tébolyultan a félelemtől, de az idegen kutya csak felemelte a fejét, lustán, egy bosszús és érdektelen pillantást vetett rájuk, ásított, majd tovább aludt.

Éjjel-nappal forgott a propeller, és lüktetett a hajó, s bár egyik nap éppen olyan volt, mint a másik, Buck világosan érezte, hogy az idő egyre hidegebb lesz. Végül egy reggel a hajócsavar megállt, és a *Narwhalon* lázas izgalom lett úrrá. Buck is megérezte, akárcsak a többi kutya, és tudta, hogy valami változás készül. François pórázon felvezette őket a fedélzetre. Alig tett egy lépést a hideg deszkákon, Buck lába valami fehér, puha anyagba süppedt - olyasféle volt, mint a sár. Felhorkant, visszahökölt. A levegőből is ugyanez a fehér micsoda hullott rá. Megrázta magát, de a fehérség csak hullott, hullott. Kíváncsian megszagolta, aztán egy kicsit felnyalt belőle. Perzselt, mint a tűz, és egy szempillantás alatt szétment: volt, nincs. Buck zavarba jött. Megint megpróbálta, megint ugyanaz történt. Körülötte harsányan nevettek az emberek, s ő szégyellte magát, semmit sem értett az egészből, hiszen életében ez volt az első hó.

2. A FÜTYKÖS ÉS AZ AGYAR TÖRVÉNYE

Buck első napja a dyeai parton olyan volt, mint egy lidérces álom. Minden órában újabb ijedelmek és meglepetések zúdultak rá. Hirtelen kitepték a civilizált világ közepéből, és az őstermészet kellős közepébe dobták. Itt aztán szó se volt lusta, verőfényes életről, mint otthon, ahol semmit se kellett tennie, és unottan őgylgett egész nap. Itt nem volt se béke, se nyugalom, sem egy pillanatnyi biztonság. Zűrzavarosan, lázasan zajlott körülötte a világ, s élete és épsége pillanatonként veszélyben forgott. A körülmények állandó éberségre kényszerítették, mert az itteni kutyák és emberek egy csöppet sem hasonlítottak a városi kutyákhoz és emberekhez. Vadak voltak mindannyian, és nem ismertek más törvényt, mint a fütykös és az agyar törvényét.

Sohasem látott még kutyákat úgy harcolni, ahogyan ezek a farkastermészetű lények harcoltak, és mindjárt az első alkalommal örökké emlékezetes leckében részesült. Igaz, voltaképp nem ő kapta a leckét, csak nézte, különben nem élte volna túl, és nem tanulhatott volna belőle. Curly volt az áldozat. Egy fatörzsekből összerótt raktár mellett tanyáztak, és a barátságos Curly közeledni próbált egy eszkimó kutyához: akkora volt, mint egy jól megtermett farkas, bár félig sem akkora, mint Curly. Semmi figyelmeztetés: egy villámgyors ugrás előre, fogak fémcsattanása, egy éppoly gyors ugrás vissza, és Curly pofája az ajkától a szeméig felhasadt.

Farkasok szoktak így harcolni, lecsapnak s elugranak; de nemcsak ez vallott farkasokra. Harminc-negyven eszkimó kutya azonnal odafutott, és feszülten, némán gyűrűbe fogta a küzdőfeleket. Buck nem értette ezt a néma feszültséget, és azt sem, hogy miért nyaldossák olyan mohón a szájukat. Curly rátámadt ellenfelére, az újból megharapta s félreugrott. Curly újabb rohamát a mellével fogadta, ügyes, tanult mozdulattal, úgyhogy a támadó felbukott. Azután már nem is állt talpra soha többé. A nézőközönség csak erre várt. Vicsorogva és vonítva egyre szorosabb körben közeledett hozzá, s végül a halálfélelmében szűkülő Curlyt eltemette a bundás testek tömege.

Oly gyorsan és oly váratlanul történt mindez, hogy Bucknak földbe gyökerezett a lába. Láta, hogy Spitz kiölti skarlátpiros nyelvét, mint amikor nevetni szokott; és látta, hogy François egy fejszét lóbálva a falka közé veti magát. Még három ember sietett oda fütykösökkel, és segítettek szétkergetni a kutyákat. Nem tartott sokáig az egész. Két perccel azután, hogy Curly elesett, utolsó támadóját is megfutamították. Curly azonban mozdulatlanul és élettelenül feküdt a véres, letaposott hóban, szó szerint darabokra szaggatva, s a füstös képű félvér ott állt mellette, és kegyetlenül szitkozódott. Bucknak sokszor visszatért álmában ez a jelenet, és felsírt tőle. Hát ez a módja. Nincsenek játékszabályok. Ha alulmaradtál, véged van. Jó, majd gondja lesz rá, hogy sohase maradjon alul. Spitz kiöltötte a nyelvét, és tovább nevetett, s ettől a pillanattól fogva Buck elkeseredett, múlhatatlan gyűlöletet érzett iránta.

Curly tragikus halála után még fel sem ocsúdott megdöbbenéséből, máris újabb csapás érte. François különböző szíjakat kapcsolt rá. Olyan volt, mint a hám; otthon látta, hogy az istállószolgák ilyesmit raknak a lovakra. S mint a lovakat, úgy fogták őt is munkára: François-t kellett kihúznia egy szánon a völgyet szegélyező erdőbe, és egy rakomány tűzifával tértek vissza. Jóllehet önérzetét mélyen sértette, hogy igavonó állattá alacsonyítják, bölcsebb volt annál, semhogy lázadni próbáljon. Elszántan belefeküdt a hamba, és igyekezett megtenni a magáét, bár nagyon furcsa és idegenszerű volt az egész. François szigorú volt, azonnali engedelmisséget követelt, s mert ostora volt, meg is kapta. Közben Dave, a tapasztalt rudas kutya, belemart Buck hátuljába, valahányszor hibázott. Az éppoly tapasztalt Spitz volt a vezető, s bár nem sikerült mindig elkapnia Buckot, időnként rosszállóan ráfordult, vagy

ravaszul belefeküdt a hámba, hogy Buck arra lóduljon, amerre kell. Buck gyorsan tanult, s két társa és François együttes oktatásának hatására példás előmenetelről tett tanúságot. Mielőtt visszatértek volna a táborba, már tudta, hogy „hó”-ra meg kell állni, „gyí”-re meg kell indulni, nagy lendülettel vette a kanyarokat, és távol tartotta magát a rudastól, amikor a megrakott szán lejtős úton siklott a sarkukban.

- Csuda kutya, mind a három - mondta François Perrault-nak. - Ez a Buck fene jól húz. Úgy betanítom egykettőre, hogy öröm lesz nézni.

Perrault szeretett volna minél hamarabb elindulni a futárpostával, és délután két újabb kutyát hozott. Billy és Joe volt a nevük, testvérek voltak, és igazi eszkimó kutya mind a kettő. De ha egy anyától származtak is, annyira se hasonlítottak egymásra, mint a tűz meg a víz. Billynek a túlzott jóindulat volt a legfőbb hibája, Joe viszont éppen ellenkezőleg, mogorvának és zárkózottnak mutatkozott, állandóan vicsorgott, és a szeme se állt jól. Buck bajtársiasan fogadta őket, Dave nem vett róluk tudomást, Spitz pedig nekilátott, hogy helybenhagyja előbb az egyiket, azután a másikat. Billy békéltetően csóválta a farkát, el akart futni, mikor látta, hogy a békéltetésnek semmi eredménye, és sírva fakadt (még mindig békéltetően), amikor Spitz éles fogai felszántották az oldalát. Joe körül azonban hiába keringett Spitz, az új kutya mindig szembefordult vele, sörényét felborzolta, fülét hátracsapta, vicsorgott, remegett az ajka, és olyan szaporán csattogtatta a fogát, ahogy csak kitelt tőle, a szeme pedig pokolian villogott - maga volt a megtestesült harcias félelem. Olyan ijesztő képet nyújtott, hogy Spitz kénytelen volt eltekinteni a megfegyvelmezéstől; de hogy kudarcáért kárpótolja magát, az ártalmatlan és nyüzszítő Billy ellen fordult, és egészen a tábor határáig kergette.

Este Perrault még egy kutyát hozott, egy hosszú, szikár, ösztövé, öreg eszkimót, aki sok csata nyomait viselte a pofáján, és csak a fél szeme maradt meg, de abban tiszteletet parancsoló bátorság villogott figyelmeztetőül. Sol-leksnek hívták, ami annyit jelent, hogy Haragos. Akárcsak Dave, ő sem kért semmit, nem adott semmit, nem várt semmit, s ahogy lassú léptekkel és elszántan közbük állt, még Spitz is békén hagyta. Volt egy furcsa tulajdonsága, melyet Bucknak kellett felfedeznie, vesztére. Nem szerette, ha a vak szeme oldaláról közeledtek hozzá. Buck akaratlanul is elkövette ezt a sértést, és csak akkor döbbsen rá ballépésére, amikor Sol-leks rávetette magát, s háromhüvelyknyi hosszúságban felhasította a lapockáját, egészen a csontjáig. Ettől fogva Buck óvakodott attól, hogy Sol-leks vak oldalára kerüljön, és bajtársi viszonyukat nem is zavarta meg többé semmi. Akárcsak Dave, Sol-leks látszólag nem kívánt egyebet, csak hagyják békén; bár Buck később megtanulta, hogy mindkettőjüknek van egy másik, sokkal égetőbb becsvágya is.

Este azután Bucknak meg kellett oldania az alvás nagy problémáját. A gyertyafénytől világos sátor melegen sugárzott a fehér síkság közepén; s amikor Buck, mintha ez volna a legtermészetesebb dolog a világon, be akart menni, Perrault és François szitkok és konyhaeszközök záporával fogadta, amíg első megdöbbenéséből magához nem tért, és méltatlankodva ki nem futott a fagyos éjszakába. Hideg szél fűjt, kegyetlenül csípte, különösen a sebesült lapockáját. Lefeküdt a hóba, és megpróbált elaludni, de a hideg csakhamar átjárta, s reszketve talpra állt. Nyomorultan, kétségbeesetten kóborolt ide-oda a számos sátor között, de mindenütt egyforma hideg volt. Néhol dühös kutyák támadtak rá, de Buck felborzolta a nyakán a szőrt, és kimutatta a foga fehérét (mert gyorsan tanult), mire békén hagyták, hadd menjen tovább.

Végül egy ötlete támadt. Visszamegy, megnézi, hogyan boldogulnak a vele egy fogatba tartozó kutyák. Nagy meglepetésére valamennyien eltűntek. Megint bejárta a nagy táborn, mindenfelé kereste őket, aztán megint visszatért. Bent volnának a sátorban? Nem, az nem lehet, akkor őt sem kergették volna ki. De akkor hol lehetnek? Farkát behúzá, egész testében remegve, igen-igen szerencsétlenül és tanácstalanul többször is körbejárta a sáton. Mellső

lábai alatt egyszerre csak megmozdult a hó, és Buck belesüppedt. Valami mocorgott alatta. Hátraugrott, szőrét felborzolva és vicsorogva, rettegve a láthatatlantól és ismeretlentől. De egy barátságos kis vinnyogás megnyugtatta, és Buck visszament, hogy utánajárjon a dolognak. Meleg levegő csata meg az orrát: a hó alatt összekuporodva, mint egy kis fészekben, Billy feküdt. Békéltetően nyöszörgött, izgett-mozgott, hogy kimutassa jóindulatát és ártatlan szándékait; sőt nagy merészen és megvesztegetően, a béke jeléül, még meg is nyalta Buck arcát meleg, nedves nyelvével.

Újabb tanulság. Hát így csináljátok, mi? Buck céltudatosan kikeresett magának egy helyet, s nagy csapkodással és erőpazarlással meg is ásott egy lyukat. Testének melege egy pillanat alatt betöltötte a kis fészket, és Buck azonnal álomba merült. Hosszú volt a nap és fáradságos, úgy aludt hát, mint a bunda, bár egész éjszaka nyöszörgött, ugatott, rossz álmokkal viaskodott.

Ki se nyitotta a szemét, amíg az ébredő tábor lármája fel nem riasztotta. Első pillanatban nem tudta, hogy hol van. Éjszaka havazott, és Buckot teljesen betemette a hó. Mint a fal, ránehezedett minden oldalról, és hirtelen valami iszonyú rettegés kerítette hatalmába - a vadállat rettegése a csapdától. Ez arra mutatott, hogy életében egyre inkább feltámad őseinek élete; mert Buck civilizált kutya volt, túlságosan is civilizált, saját tapasztalatából nem ismerhette a csapdát, tudatosan tehát nem is félhetett tőle. Görcsösen, ösztönösen megrándult minden izma, nyakán és lapockáján égnek állott a szőr, s vadul felmordulva, egyenesen kiugrott a vakító napfényre - körülötte felhőként porzott a hó. Még mielőtt földet ért volna, meglátta maga előtt a fehér tábor, ráeszmélt, hogy hol van, és minden eszébe jutott, attól fogva, hogy sétálni indult Manuella, egészen tegnap estig, amikor megásta magának a lyukat.

François nagyot rikkantva üdvözölte.

- Nem megmondtam?! - kiáltotta Perrault felé a kutyahajtó. - Ennek a Bucknak vág az esze, egykettőre megtanul mindent.

Perrault komolyan bólintott. Mint a kanadai kormány futárja, akinek fontos küldeményeket kellett továbbítania, igyekezett minél jobb kutyákat szerezni, és Buckkal különösen meg volt elégedve.

Nem telt el egy óra, és még három eszkimó kutya csatlakozott a csapathoz, így összesen kilencen lettek; még egy negyedóra, s már ügettek is a szánba fogva a Dyea-kanyon felé. Buck örült, hogy elindultak, s bár a munka nehéz volt, furcsamód nem érezte túlságosan megalázónak. Meglepte a buzgalom, amely az egész csapatot elfogta, és társairól rá is átragadt; de még meglepőbb volt az a változás, amelyen Dave és Sol-leks ment keresztül. Mintha kicserélték volna őket, teljesen átalakultak a hámiban. Nyoma sem maradt passzivitásuknak és közönyüknek. Éberek voltak és buzgók, minden módon igyekeztek, hogy jól menjen a munka, és hihetetlenül ingerültté váltak, valahányszor a többiek lassúsága vagy ügyetlensége fennakadást okozott. Mintha ez volna lényük legfőbb kifejeződése, létük értelme, s az egyetlen dolog, amiben gyönyörűséget találnak. Dave volt a rudas, vagyis a szánhoz legközelebb befogott kutya, előtte Buck következett, azután Sol-leks, a csapat többi tagja libasorban haladt előttük, az élen a vezetővel - ezt a tisztséget Spitz töltötte be.

Buckot szándékosan fogták Dave és Sol-leks közé, hogy megfelelő oktatásban részesüljön. S amilyen kiváló tanítványnak bizonyult Buck, olyan kiválóak voltak a tanítói is. Sohasem engedték, hogy hosszú ideig megmaradjon a hibás úton, és a tanításnak éles fogukkal szereztek érvényt. Dave tisztességesen és nagyon bölcsen viselkedett. Ok nélkül sohasem marta meg Buckot, de sohasem mulasztotta el a marást, ha szükség volt rá. François ostora mindig a segítségére sietett, s így Buck rájött, hogy jobb megjavulni, mint bosszút állni. Egyszer, egy rövid pihenő alkalmával, belegabalyodott a szíjakra, és késleltette az indulást, s akkor Dave és

Sol-leks együttes erővel rávetette magát, és alaposan helybenhagyta. Ebből még nagyobb gabalyodás támadt, de Buck később gondosan vigyázott arra, hogy a szíjak rendben maradjanak; s mielőtt leszállt volna az este, már olyan remekül végezte munkáját, hogy társainak alig kellett rendreutasítaniuk. François ostora ritkábban csapott le, sőt Perrault azzal is kitüntette Buckot, hogy felemelte, és gondosan megvizsgálta a lábait.

Nehéz út volt egész nap, fel a kanyonba, a Birka-táboron át, a Mérleg jegyén és az erdős vidék határán túlra, gleccsereken és sok száz lábnyi mély hómezőkön keresztül, át a nagy Chilcoot-vonalon, amely a sós vizet elválasztja az édestől, s tiltón őrzi a szomorú és elhagyatott Északot. Jó ütemben haladtak előre a kihunyt tűzhányók krátereiben csillogó tavak láncá mentén, és késő éjszaka megérkeztek egy hatalmas táborba, a Bennett-tó csücskénél, ahol sok ezer aranyásó építgette csónakjait, hogy továbbindulhasson, ha beáll a tavaszi olvadás. Buck beásta magát a hóba, s az igazak és kimerültek álmát aludta - de nagyon is korán kizavarták a fagyos sötétbe, hogy társaival együtt befogják a szán elé.

Aznap negyven mérföldet tettek meg, mivel az út ki volt taposva; de a következő nap és még sok-sok napon át maguk törték az utat, keményebben dolgoztak, és lassabban haladtak előre. Perrault rendszerint a csapat előtt járt, és hogy könnyebbé tegye, a csizmájára erősített hótalpakkal taposta nekik az utat. François a szán rúdját irányította, és néha helyet cserélt Perrault-val, de nem nagyon gyakran. Perrault sietett, és igen nagyra volt azzal, hogy ismeri a jeget - ez a szakismeret különben nélkülözhetetlennek bizonyult, mert az őszi jég nagyon vékony volt, a sebes folyású vizek pedig egyáltalán nem is fagytak be.

Nap nap után, végtelen napokon át robotolt Buck a hámban. Mindig sötét volt még, amikor felszedték sátorfájukat, és sok-sok mérföldet maguk mögött hagytak, s rég úton voltak már, mikor rájuk talált a szürkület. És mindig sötét volt már, amikor tábort ütöttek, megették a haladagjukat, és éjszakára beásták magukat a hóba. Buck éhsége nem ismert határt. Napi fejadagja, másfél font szárított lazac, a fél fogára sem volt elég. Sohasem lakott jól, és gyomrát állandóan marta az éhség. Pedig a többi kutya, akinek kevesebb volt a testsúlya, és erre az életre született, csak egy font halat kapott naponta, és mégis jó kondícióban maradt.

Régi finnyássága csakhamar eltűnt. Azelőtt kényesen evett, most pedig tapasztalnia kellett, hogy társai, ha előbb fejezik be a kosztolást, elrabolják tőle adagjának hátralevő részét. Semmiképpen sem lehetett megvédeni. Amíg két-három kutyát elűzött, az étel már el is tűnt a többiek pofájában. Ezért éppoly gyorsan falt, mint ők; és mérhetetlen éhségében odáig süllyedt, hogy azt is elvette, ami nem volt az övé. Figyelt, tanult. Láta, hogy Pike, az új kutyák egyike, ravasz szimuláns és tolvaj, alattomosan eloroz egy szelet szalonnát, amikor Perrault hátat fordít neki; másnap ő is megpróbálta ezt a trükköt, és az egész darabot sikerült elvinnie. Nagy hűhó támadt, de őrát nem gyanakodtak; helyette egy Dub nevű ügyetlen csibészt büntettek meg, aki mindig póruul járt, ha valami hamissággal próbálkozott.

Ez az első lopás megmutatta, hogy Buck életereje kibírja a zord északi környezetet is. Megmutatta, hogy idomulni tud a változó körülményekhez, hogy van benne alkalmazkodóképesség, amelynek híján gyors és borzalmas halállal kellett volna elpusztulnia. Azt is megmutatta, hogy erkölcsi érzéke tompul, vagy talán ki is vész belőle: semmi szüksége nem volt rá, csak hátráltatta a létért vívott könyörtelen harcban. Délen persze, ahol a szeretet és barátság törvénye uralkodott, méltányolni lehetett a magántulajdont és az egyéni érzéseket; de északon, a fűtykös és az agyar törvénye alatt, bolond volt, aki törődött az ilyesmivel, és semmiképp se boldogulhatott, ha tiszteletben tartotta.

Nem mintha Buck logikus gondolkodással jutott volna erre a következtetésre. Egyszerűen csak életképes volt, és öntudatlanul alkalmazkodott új életformájához. Addig soha életében nem futamodott meg a harc elől, akármilyen hátrányokkal kellett is megküzdenie. A vörös szvetteres ember fütyköse azonban belevert egy alapvetőbb és ősbí törvényt. Civilizált korában képes lett volna meghalni valamilyen erkölcsi elvért, például azért, hogy megvédje Miller bíróságot lovaglósorát; most azonban olyannyira lefoszlott róla a civilizáció, hogy erkölcsi elvek védelme helyett képes volt elmenekülni és a bőrét menteni. Nem kedvtelésből lopott, korgó gyomra kényszerítette rá. Nem nyíltan rabolt, hanem ravaszul lopott és alattomosan, tisztelve a fütykőst és agyart. Egyszerűen, amit tett, azért tette, mert könnyebb volt megtenni, mint nem megtenni.

Fejlődése (vagy visszafejlődése) nagyon gyorsan ment végbe. Izmai úgy megkeményedtek, mint az acél; érzéketlenné vált minden közönséges fájdalomra. Nemcsak külső, hanem belső takarékoság is kialakult a szervezetében. Mindent meg tudott enni, bármilyen utálatos vagy emészthetetlen volt is; ha pedig megette, gyomrának nedvei az utolsó tápláló részecskét is feldolgozták; vére azután elvitte a legtávolabbi sejtjébe is, hogy a legszívósabb és legerősebb szöveteket építse fel belőle. Látása és szimata hihetetlenül élessé vált, hallása annyira kifejlődött, hogy álmában is meghallotta a legkisebb neszt, és tudta, jót vagy rosszat várhat-e tőle. Megtanulta, hogyan kell a lábujjai közé fagyott jégdarabokat kiharapni a fogával; ha pedig szomjas volt, és a léket vastag jégréteg borította, felágaskodott, és mellső lábát megmerevítve betörte a kérget. Legfeltűnőbb volt az a képessége, hogy megszimatozta a szelet, és már este tudta, merről fog fűjni. Bármilyen mozdulatlanul állt is a levegő, amikor egy fa tövében vagy a folyó partján megásta éjjeli szállását, később a szél mindig védett helyen találta, kényelmes, biztos fedezékben.

De nemcsak tapasztalatból tanult: régóta szunnyadó ösztönei is feléledtek. A szelídített nemzedékek kiléptek a sorból, melynek ő állt a végén. Homályosan visszaemlékezett fajtájának ifjúkorára, amikor a vadkutyák farkába verődve kóboroltak az őskori erdőben, és foggal szereztek napi táplálékukat. Nem volt nehéz megtanulnia a farkasok harcmodorát, a gyors ugrást és harapást. Annak idején így harcoltak elfeledett ősei. Ők szólaltak most meg benne az ősi élet szavával, s minden fortélyuk, melyet átörökölt a fajtára, most az övé lett. Fáradtságos kutatás nélkül kapta meg, mintha az övé lett volna mindig. S amikor a csendes, fagyos éjszakákon egy csillagra emelte orrát, és hosszasan, farkas módjára vonított, porrá és hamuvá lett ősei emelték orrukat a csillagra, s Buck torkán át az ő hangjuk vonított elmúlt századok távolából. S hanglejtése az ő hanglejtésük volt, amellyel annak idején elsírták a bánatukat és azt, amit a némaság, a fagy és a sötétség jelentett számukra.

Így csendült fel benne az ősi dal, mintegy igazolva, hogy bábjai vagyunk csupán az életnek, s ő birtokba vette ősi tulajdonát; és azért vette birtokba, mert az emberek egy sárga fémet találtak északon, s mert Manuel segédkertész volt, akinek éppen csak arra tellett a béréből, hogy eltartsa feleségét és önmaga számos kicsinyített mását.

3. AZ URALOMRA VÁGYÓ ŐSI VAD

Az uralomra vágyó ősi vad amúgy is erős volt Buckban, és az úti élet megpróbáltatásai között még erősebbé vált. Nőttön-nőtt, de láthatatlanul. Most, hogy ravasz lett, megtanulta a higgadtságot, az önfegyelmet is. Alkalmazkodnia kellett az új élethez, s ez minden idegszálát lekötötte; még nem érezte magát elemében, s nemhogy kereste volna a harcot, inkább kitért előle, hacsak lehetett. Óvatosság jellemezte egész magatartását. Semmit se hirtelenkedett el, nem rohant fejjel a falnak; s bármilyen elkeseredett gyűlölet dúlt is közte és Spitz között, sohasem veszítette el a türelmét, tartózkodott minden támadástól.

Másrészt azonban Spitz, aki nyilván megérezte Buckban a veszélyes vetélytársat, egyetlen alkalmat sem mulasztott el, hogy kimutassa a foga fehérét. Állandóan bele akart kötni Buckba, és alig várta a harcot, amely nem végződhetik másképp, mint egyikük halálával.

Mindjárt az út elején el is érte volna a célját, ha közbe nem jön egy váratlan esemény. Este volt, és a Le Barge-tó partján ütötték fel sivár, nyomorúságos táborukat. A szél miatt, amely úgy vágott, mint a fehéren izzó kés, meg a hófúvás és a sötétség miatt kellett botorkálva táborhelyet keresniük. Aligha kerülhettek volna rosszabb körülmények közé. Hátuk mögött egy merőleges sziklafal emelkedett, s Perrault és François nem tehettek mást, ott helyben letanyáztak hálósákjaikkal a tó jegén. Sátrukat Dyeában hagyták, hogy ne kelljen annyit cipelniük az úton. Néhány faágból, amit a víz sodort oda nyáron, tüzet raktak, de a jég felolvadt körülötte, a lángok belefűltek, és a vacsorát már sötétben kellett elfogyasztaniuk.

Buck közvetlenül a fedezéket nyújtó szikla tövében ásta meg fészket. Olyan kényelmes, meleg zugocska volt, hogy nemigen akarózott kibújni belőle, amikor François szétosztotta a halat, melyet előbb kiolvasztott a tűzön. Mégis odament, de vacsora után azt kellett tapasztalnia, hogy a fészket közben elfoglalta valaki. A betolakodó fenyegetően rámordult, és Buck azonnal felismerte Spitz hangját. Mindmostanáig került az összetűzést ellenségével, ez azonban több volt a soknál. A belsejében szunnyadozó vad felhőrdült. Rávetette magát Spitzre, oly féktelen dühvel, hogy maga is elámult tőle, de Spitz még jobban, hiszen Buckot szokatlanul gyáva kutyának hitte, akit csak roppant súlya és nagysága óvott meg eddig a vereségtől.

François is meglepődött, amikor kihemperedtek a szétdúlt fészekből; mindjárt sejtette, hogy miről van szó.

- Aha! - kiáltotta Bucknak. - Csak a fejét, hogy meg ne sántuljon! Belezd ki a mocskos rablót!

Spitzet sem kellett biztatni. Tombolt, ijesztően üvöltött mohó dühében, s hátrahúzódva és keringve leste az alkalmas pillanatot, amikor ráugorhat ellenfelére. De Buck is éppoly mohó volt és éppoly óvatos, ugyanúgy hátrált, és keringett, hogy előnyösebb helyzetbe kerüljön. Ekkor következett be a váratlan esemény, s a harc, melynek el kellett döntenie, hogy kettőjük közül ki legyen az úr, elmaradt - csak a távoli jövőben játszódhatott le, sok-sok mérföldnyi fáradságos robot és kimerítő igavonás után.

Perrault nagyot káromkodott, csontok recscentek egy nehéz füttykös csapásától, valaki élesen felvonított kínjában, és kitört a zenebona. Hirtelen kiderült, hogy a táborban bundás alakok lopakodnak ide-oda - éhező eszkimó kutyák, négy-öt tucat, akik valamelyik indián faluból megszimatolták a tábor. Buck és Spitz harca közben lopóztak be, s amikor a két férfi vastag füttykössel közöttük termett, kimutatták a fogukat, és felvették a harcot. Valósággal megőrültek az ételszagtól. Az egyik éppen nyakig belebújt az élelmiszeres ládába, amikor Perrault észrevette. Füttyköse nagy erővel lesújtott a kiálló bordákra, és az élelmiszeres láda

felborult. Abban a pillanatban egy tucatnyi kiéhezett fenevad rohant oda, s már marakodtak is a kenyéren és szalonnán. Rá se hederítettek a zuhogó fűtykösökre. Vonítottak, szűkültek az ütések zápora alatt, mégis őrzöngve tülekedtek mindannyian, amíg az utolsó morzsát is fel nem falták.

Közben Perrault-ék megdöbbszent kutyái kiugrottak fészükéből; a vad betolakodók máris rájuk támadtak. Buck még sohasem látott ilyen kutyákat. Csontjuk szinte kiszúrta a bőrüket. Csontvázak voltak csupán, lompos, vedlett bundájuk valósággal lógott róluk, szemük villogott, agyarukról csorgott a nyál. Az őrzítő éhségtől azonban ijesztővé, ellenállhatatlanná váltak. Nem lehetett bírni velük. Első támadásuk mindjárt a szikláig szorította vissza Perrault-ék kutyáit. Buckot három eszkimó kutya szorongatta, s egy pillanat alatt felhasították, összemarcangolták a fejét és a mellét. Félelmetes volt a láрма. Billy nyüszített, mint rendesen. Dave és Sol-leks tucatnyi sebből vérzett, de bátran harcolt egymás oldalán. Joe sátáni dühvel csattogtatta állkapcsát. Fogai egyszer rácsapódtak egy eszkimó kutya mellső lábára, és a csont hangosan megreccsent. Pike, a szimuláns, ráugrott a megbénult állatra, s egy gyors harapással és rántással kettéroppantotta a nyakát. Buck a torkánál fogva kapta el egy tajtékzó ellenfelét, és a vér telis-tele fröcskölte, amikor fogai átszakították a nyak ütőerét. A meleg vér ízétől még vadabb lett. Rávetette magát egy másik kutyára, de ugyanakkor érezte, hogy az ő torkába is fogak mélyednek. Spitz volt az; oldalról támadt rá, álnokul.

Perrault és François, miután a maguk részén megtisztították a tábor, kutyáik segítségére siettek. A kiéhezett fenevadak vicsorgó hulláma visszahúzódott előlük, és Buck lerázta magáról támadóit. De csak egy pillanatra lélegezhetett fel. A két embernek vissza kellett rohannia, hogy megmentse az élelmiszert; erre az eszkimó kutyák is megfordultak, és újabb támadást intéztek a csapat ellen. Billy, aki rémületében vakmerő lett, átugrott a vadak gyűrűjén, és futásnak eredt a jégen. Pike és Dub azonnal követte, majd közvetlenül utánuk az egész csapat. Buck is ugrásra készült, hogy csatlakozzék hozzájuk, de ekkor a szeme sarkából megpillantotta Spitzet, aki feléje rohant, és nyilván fel akarta dönteni. Tudta, hogy ha felbukik, és az eszkimó kutyák tömege alá kerül, nincs kegyelem. De sikerült kivédenie Spitz rohamát, és a tapon menekülő kutyák után futott.

Később Perrault-ék kilenc kutyája összeverődött és menedéket keresett az erdőben. Most már nem üldözték őket, de siralmas állapotban voltak. Legalább négy-öt sebből vérzett mindegyik, és néhányan nagyon súlyos sebeket kaptak. Dubnak széttrcsolódott az egyik hátsó lába; Dollynak, az utolsó eszkimó kutyának, aki Dyeában csatlakozott hozzájuk, csúnyán felszakították a torkát; Joe elveszítette a fél szemét; a jámbor Billynek cafatokban lógott az egyik füle, s egész éjszaka nyüszített és vinnyogott. Hajnalhasadáskor kimerülten visszavánszorogtak a táborba: a martalócok már elmentek, és a két ember pokoli rosszkedvében volt. Élelmiszerkészletük fele odaveszett. Az eszkimó kutyák elrágták az istrángokat és a szánponyvákat. Mindent felfaltak, ami csak egy kicsit is ehető volt. Megettek egy pár jávorszarvasbőr mokasszint, a Perrault-ét, jókora darabokat a hámból, sőt vagy kétlábnyi szíjat is François ostorából. François éppen ezt szemlélgette, igen borúsan, majd sebesült kutyái felé fordult.

- Hej, barátaim - mondta gyöngéden -, ki tudja, tán megvesztetek attól a sok harapástól. Tán veszett kutyák vagytok mind, szakrament! Mit gondolsz, Perrault?

A futár bizonytalanul megcsóválta a fejét. Még négyszáz mérföldnyi út volt hátra Dawsonig; az hiányzott volna éppen, hogy veszettség törjön ki a kutyái között! Kétórai káromkodás és erőlködés után sikerült rendbe szedni a hámot, és a sebek borította csapat már törtetett is tovább, iszonyúan kínlódva az addigi legnehezebb útszakaszon, sőt az egész dawsoni út legnehezebb szakaszán.

A Harmincmérföldes Folyó egyáltalán nem fagyott be. Sebes folyású vizével nem bírt a hideg, csak a partok mentén és a holt vizek fölött képződött egy kis jég. Hatnapi kimerítő munkába tellett, amíg megjárták ezt a rettenetes harminc mérföldet. Rettenetes mérföldek voltak, embernek és kutyának az életét kellett kockáztatnia minden lépésért. Az utat fürkésző Perrault alatt egy tucatszor is beszakadt a vékony jégréteg, úgy menekült meg mindannyiszor, hogy hosszú póznáját keresztbe fektette a súlyától megnyílt léken. De az idő közben hirtelen lehűlt, a hőmérő ötven fokkal süllyedt a nullpont alá, és valahányszor beszakadt alatta a jég, Perrault-nak tüzet kellett raknia, hogy megszáritsa a ruháját, különben elpusztult volna.

Semmitől sem riadt vissza. Azért választotta futárjának a kormány, mert nem riadt vissza semmitől. Minden kockázatot vállalt, elszántan belefúrta töpörödött kis arcát a fagyba, és csak ment, küszködött látástól vakulásig. Csak ment előre a partokat szegélyező veszedelmes jégen, amely hajladozott és recsegett a lábuk alatt, s amelyen nem mertek megállni. Egyszer beszakadt a szán, s vele Dave és Buck - kis híján megfagytak és megfulladtak, mire kihúzták őket. Megint tüzet kellett rakni, hogy el ne pusztuljanak. Vastag jégpáncél borította testüket, és a két ember megfuttatta őket a tűz körül, oly közel, hogy a lángok megperzselték bundájukat, amíg ki nem izzadtak, és le nem olvadt róluk a jég.

Egy másik alkalommal Spitz zuhant be, maga után rántva az egész csapatot, egészen Buckig, aki minden erejét megfeszítve visszahőkölt, és mellső lábaival belekapaszkodott a körös-körül recsegő-ropogó jég síkos peremébe. De mögötte ugyanúgy kapaszkodott Dave is, leghátul pedig François tartotta vissza a szánt oly erősen, hogy ropogtak a csontjai.

Aztán megint beszakadt a part menti jég előttük és mögöttük, és nem menekülhettek máshová, csak fel a sziklára. Csoda volt, hogy Perrault meg tudta mászni, és közben François buzgón imádkozott ezért a csodáért; minden szíjat, istrángot, gyeplőt összekötöztek, s ezzel a hosszú kötéllel egymás után felhúzták a kutyákat a szikla tarajára. François ment fel utolsónak a szán és a rakomány után. Aztán valami lejtőt kerestek, de végül megint csak a kötéllel tudtak lemenni, és az éjszaka ismét ott találta őket a folyó partján, miután aznap összesen egynegyed mérföldet tettek meg.

Mire elérték a szilárd jéggel borított Hootalinwua folyót, Buck teljesen kimerült. A többi kutya is hasonló állapotban volt; de Perrault kora reggeltől éjszakáig hajszolta őket, hogy behozza az elveszett időt. Az első napon harmincöt mérföldet tettek meg a Nagy Lazacig; harmadnap negyven mérföldet utaztak, és egészen közel értek az Öt Ujjhoz.

Buck lába még nem volt olyan szívós és erős, mint az eszkimó kutyáké. Nemzedékeken át egyre csak puhult a láb, amióta utolsó vad őst megszeliđítette egy barlanglakó vagy cölöpökön tanyázó ember. Egész nap szörnyű kínban sántikált előre, és amint tábort ütöttek, elnyúlt, mint a döglött kutya. Bármennyire gyötörte is az éhség, meg sem mozdult a haladagjáért. François-nak oda kellett vinnie. Azonkívül a kutyahajtó dörzsölgette Buck lábait, sőt feláldozta saját mokasszinjának a felső részét, és négy kis mokasszint csinált belőle Bucknak. Így már sokkal könnyebben ment az út, s még Perrault töpörödött kis arca is elvigyorodott egy reggelen, amikor François elfelejtette feladni Buckra a mokasszinokat, és Buck a hátára feküdt, kérően kapálózva a négy lábával, és a világért meg nem mozdult volna, amíg a cipőket rá nem adták. Később az út megedzette a lábát, és az elnyúlt cipőket el lehetett dobni.

Egy reggel a Pelly folyón, amikor éppen indulni készültek, Dolly, a soha semmiben ki nem tűnő Dolly, hirtelen megőrült. Elnyújtott, velőtrázó farkasüvöltéssel jelentette be állapotát - minden kutyának felborzolódott a szőre a rémülettől -, majd egyenesen Buck felé ugrott. Buck még sohasem látott kutyát megveszni, és nem is volt oka rá, hogy féljen a veszetségtől; de megérezte, hogy valami iszonyú dolog történik, és fejvesztve menekült. Futott, mint a nyíl,

egy ugrással mögötte a ziháló, tajtékozó Dolly; a távolság egy pillanatra sem csökkent közöttük, de nem is növekedett: oly nagy volt az egyik állat rettegése és a másik örülete. Buck bevetette magát a cserjék közé, lefutott a sziget túlsó végére, egy jégtorlaszokkal megtömött csatornán átvágtatott egy másik szigetre, azután egy harmadikra, majd visszatért a folyó főágához, és kétségbeesésében keresztül akart vágni rajta. Közben egy pillanatra sem nézett vissza, de szüntelenül hallotta Dolly vicsorgását egy ugrással mögötte. François utánakiáltott egy negyedmérföldnyi távolságból, és Buck visszafordult: még mindig csak egy ugrás választotta el Dollytól, levegőért kapkodott, s csak abban reménykedett, hogy François megmenti. A kutyahajtó mozdulatlanul állt, ütésre emelve baltáját, s miután Buck elrobogott mellette, a balta szétloccsantotta az örült Dolly fejét.

Buck odavánszorgott a szánhoz, kimerülten, elfúlva, tehetetlenül. Spitz észrevette a nagyszerű alkalmat. Ráugrott Buckra, fogai kétszer is belemélyedtek tehetetlen ellenségébe, s csontig felszakították és kitepték a húsát. Akkor lesújtott François ostora, és Buck elégtétellel nézhette végig, hogy Spitz olyan verést kap, mint addig a csapat egyik kutya sem.

- Mint egy ördög, olyan ez a Spitz - jegyezte meg Perrault. - Egyszer még agyonharapja Buckot.

- Buck meg olyan, mint két ördög - felelte François. - Régóta figyelem már, nem kell félteni. Ide hallgass, ha ez egyszer nekivadul, megrágja Spitzet szőröstül-bőröstül, és úgy köpi ki a hóra darabonként. Ha én mondom, elhiheted.

Attól fogva hadiállapotban voltak. Spitz, a vezérkutya, a csapat elismert vezetője, megérezte, hogy a furcsa délvidéki jövevény veszélyezteti felsőbbbségét. Igen, furcsa volt neki Buck, mert sok délvidéki kutyát látott már, de a táborban és az úton egy sem állta meg derekasan a helyét. Nyamvadtak voltak mind, belepusztultak a robotba, a fagyba és az éhezésbe. Buck volt a kivétel. Mindent kibírt és megedződött - erőben, vadságban és ravaszságban is felvette a versenyt az eszkimó kutyákkal. Ráadásul pedig olyan kutya volt, aki uralomra vágyik, és különösen veszélyes, mert a vörös szvetteres ember füttyköse kivert belőle minden esztelenséget: bármennyire kívánta is az uralmat, most már nem rohant vakon a veszedelembé. Rendkívül ravasz volt, és mélységes türelemmel, ősi türelemmel tudott várni az alkalmas pillanatra.

El kellett dölnie, hogy kettőjük közül melyik lesz a vezér, az összecsapásnak be kellett következnie. Buck kívánta. Kívánta, mert ilyen volt a természete, mert őt is megejtette az út és a hám nevezhetetlen, érthetetlen hiúsága, amely utolsó leheletükig munkára sarkallja a kutyákat, amelytől boldogan hálnak meg az istrángban, és megszakad a szívük, ha nem szabad tovább húzniuk. Ezt a hiúságot érezte Dave mint rudas kutya, és Sol-leks, amikor teljes erejével nekifeküdt a szerszámnak, ez a hiúság támadt fel mindannyiukban táborbontáskor, hogy keserű, mogorva állatokból buzgó, törekvő, becsvágyó lényekké alakítsa át őket; ez a hiúság volt a sarkantyújuk egész nap, hogy azután este, amikor tábort ütnek, ismét megváljon tőlük, s ők visszazuhanjanak a komor nyugtalanságba és elégedetlenségbe. Ez a hiúság éltette Spitzet, ez indította arra, hogy megtépázza a hámiban hibázó kutyákat, a lógósokat vagy azokat, akik reggel, induláskor elbújtak. Ezért féltette vezérségét Bucktól. És ezt a hiúságot érezte Buck is.

Nyíltan fellépett a másik kutya vezérsége ellen. Ha Spitz meg akarta büntetni a lógósokat, Buck megakadályozta, mégpedig ravaszul, céltudatosan. Egy éjszaka igen erősen havazott, és reggel Pike, a szimuláns, nem került elő. Jól elbújt a fészkében, egylábnyi mély hótakaró alatt. François hiába ordított utána, hiába kereste. Spitz tombolt a dühtől. Végigrohant az egész

táboron, kiszimatolt és feltúrt minden valószínű helyet, s oly félelmetesen vicsorgott, hogy Pike meghallotta, és vacogott rejtekében.

De amikor végül is kiásták, és Spitz már ugrott feléje, hogy megbüntesse, Buck éppoly dühödten köztük termett. Oly váratlan és ravasz volt a támadása, hogy Spitz hátraesett, elvágódott. A nyomorult, remegő Pike-nak megjött a bátorsága e nyílt zendüléstől, és elbukott vezetőjére vetette magát. Buck, aki rég elfelejtette már a tisztességes játékszabályokat, szintén Spitzre ugrott. De François, bár igen jól mulatott az eseten, kérlelhetetlenül igazságos maradt, és amilyen erősen csak bírta, ráhúzott Buckra az ostorával. Buckot azonban ezzel sem sikerült elűznie a földön heverő vetélytársától, s ekkor az ostor nyele is lesújtott. Buck csaknem elsédült az ütéstől, visszatántorodott, de az ostornak még sokszor le kellett sújtania rá, amíg Spitz alaposan meg nem büntette Pike-ot, a sokszorosán visszaeső bűnöst.

A következő napokban, amint egyre közelebb kerültek Dawsonhoz, Buck továbbra is közbelépett, ha Spitz a bűnösök ellen fordult; de most már ravaszabban, csak olyankor, ha François nem volt a közelben. Buck burkolt zendülése nyomán az egész csapat engedetlené vált, és a fegyelem mindinkább meglazult. Dave és Sol-leks nem zökkent ki nyugalmaiból, de a többiek annál inkább. Semmi sem ment úgy, ahogy kellett volna. Mindennapos lett a civakodás, marakodás. Állandóan puskaporos volt a levegő, és a bajt mindig Buck keverte. François nem merte magukra hagyni őket - a kutyahajtó ugyanis jól tudta, hogy kettőjük között élet-halál küzdelem dúl, melynek előbb-utóbb el kell dőlnie; éjszakánként nemegyszer kiugrott hálósákjából, ha a többi kutya veszekedésének és civakodásának lármája felriasztotta: attól tartott, hogy Spitz és Buck vívja halálos párbaját.

De a következő alkalom mindig elmaradt, s amikor egy sötét délutánon megérkeztek Dawsonba, a nagy küzdelem még mindig nem dőlt el. Igen sok ember és számtalan kutya volt itt, és mindannyian dolgoztak. Bucknak úgy tetszett, az a világ rendje, hogy a kutyák mindig dolgozzanak. Egész nap ott száguldtak fel-alá a főutcán, hosszú fogatokban, és csengőik éjszaka is szünet nélkül szóltak. Gerendákat és tűzfát szállítottak a bányákba, és ők végezték mindazt a munkát, ami a Santa Clara-völgyben a lovakra hárult. Buck néha délvidéki kutyákkal is találkozott, de a vad, farkasforma eszkimó kutyák túlnyomó többségben voltak. Minden este és éjszaka pontosan kilenckor, éjfélkor és három órakor felhangzott éji daluk, valami kísérteties, hátborzongató dal, és Buck boldogan bekapcsolódott a kórusba.

Míg az északi fény hűvösen lángolt fölöttük, vagy a csillagok járták a fagy táncát, s a föld mozdulatlanul, dermedten feküdt hópalástja alatt, az eszkimó kutyák dala kihívás lehetett volna, dacos kiáltás az élethez, csak hogy moll hangnemben szólt, panaszosan elnyújtott, zokogó hangon, s inkább könyörögve idézte az életet, a vajúdó lét tagolt sikolyával. Régi dal volt, olyan régi, mint a fajtájuk - a világ ifjúkorában született, amikor a dalok szomorúak voltak. Számtalan nemzedék fájdalma itatta át ezt a panaszt, amelytől Buckban oly furcsán felkavarodott minden. S amikor szűkölt és zokogott, az élet fájdalma sírt fel benne, vad ősapáinak hajdani fájdalma, a fagy és a sötétség ijesztő titka, melyet ijesztő titoknak éreztek ők is. És Buck megrendülése annak a jele volt, hogy a tűzhely és a hajlék évezredein keresztül végképp visszatért az élet durva kezdeteihez, az üvöltő korokba.

Hét nappal azután, hogy befutottak Dawsonba, már siklottak is a Barakkok mellett a meredek part lejtőjén a yukoni útra, s szaporán ügettek Dyea és a Sós Víz felé. Perrault megint postát vitt: talán még sürgősebbet, mint amelyet hozott; ráadásul pedig kitört rajta az utazóvirtus, és elhatározta, hogy ő állítja fel az év rekordját. Több körülmény is sikerrel kecsegtette. Kutyái új erőre kaptak az egyheti pihenő alatt, s most kitűnő formában voltak. Odajövet még tömniük kellett az utat, de azóta a többi utas jól kitaposta. Azonkívül a rendőrség két-három helyen

élelmiszer-raktárakat állított fel a kutyáknak és az embereknek, és Perrault nem sok terhet vitt magával.

Az első nap ötven mérföldet tettek meg, maguk mögött hagyták a Hatvanmérföldes Folyót; második nap már a Yukonon száguldtak, egyre közelebb a Pellyhez. Ez a nagyszerű eredmény azonban sok vesződésébe és sok bosszúságába került François-nak. Buck fortélyos lázadása megbontotta a csapat egységes szellemét. Addig a kutyák úgy húzták a szánt, mintha össze-forrtak volna - ennek most vége lett. Buck pártolta a zendülőket, és a kisebb kihágások nem akartak véget érni. Spitz nem volt többé rettegett vezér. Nimbusza szétfoszlott, és minden kutya szembe mert szállni a tekintélyével. Egy este Pike ellopott tőle egy fél halat, és Buck védelme alatt nyugodtan bekebelezte. Egy másik este Dub és Joe felvette a harcot Spitz ellen, s így elkerülte megérdemelt büntetését. Még a jámbor Billy sem volt már olyan jámbor, és egyáltalán nem vinnyogott oly békéltetően, mint annak idején. Valahányszor Spitz közelébe került, Buck sohasem mulasztotta el, hogy rávicsorogjon, és fenyegetően felborzolja a szőrét. Valóban úgy viselkedett, mint egy kötekedő csibész, s hacsak tehetné, kihívóan, pöffeszkedve sétálgatott Spitz orra előtt.

A fegyelem lazulása kihatott a kutyák egymás közti kapcsolataira is. Soha még ennyit nem veszekedtek és marakodtak, néha olyan volt már a tábor, mint az örültekháza. Csak Dave és Sol-leks őrizte meg nyugalmát, bár a szüntelen civakodástól ők is ingerlékenyvé váltak. François szórt a különös, barbár szitkokat, tehetetlen dühében nagyokat rúgott a hóba, és a haját tépte. Ostora mindig ott cikázott a kutyák között, de nem sok eredménnyel. Amint hátat fordított nekik, újra kezdték. Az ostor Spitzet támogatta, Buck pedig a csapat többi tagját. François tudta, hogy ki a bajkeverő, és Buck tudta, hogy tudja; de ügyesebb volt annál, semhogy még egyszer rajtakapják. Hűségesen robotolt a hámban, mert a munkát most már ő is gyönyörnek érezte; de még nagyobb gyönyör volt, ha sikerült ravaszul egymásra uszítani a társait, és összekuszálni a szíjakat.

A Tahkeena torkolatánál, este, vacsora után, Dub felhajtott egy sarki nyulat, utána vetette magát, de elhibázta. Egy pillanat múlva már az egész csapat üldözte. Száz yardnyira voltak az Északnyugati Rendőrség egyik táborától, s a rendőr-kutyák, szám szerint ötvenen, csupa eszkimó, csatlakoztak a nyúl vadászathoz. A nyúl sebesen lefutott a folyón, majd bekanyarodott egy kis mellékágba, s ott menekült tovább a befagyott vizeken. Könnyedén szökelte a hó felszínén, míg a kutyáknak utat kellett törniük benne. Buck rohant a hatvantagú falka élén, egymás után vette a kanyarokat, de nem sikerült közelebb kerülnie a nyúlhoz. Szinte súrolta a földet, izgatottan vonított, néha nagyokat ugrott, és pompás teste fel-felvillant a halvány, fehér holdfényben. De nagyokat ugrott a sarki nyúl is, mintha a fagy sápadt kísértete volna, és menekült előlük.

Az ősi ösztönök ébredése, amely a zengő városokból időnként erdőkbe és lapályokra űzi az embereket, hogy vegyi erőktől röpitett ólomgolyókkal élőlényeket öldössenek, a vérszomj, a gyilkolás öröme - mindezt Buck is átélte, csak hogy sokkal-sokkal meghittebben. Ott rohant a falka élén a vad áldozat, az élő pecsenye után, hogy megölje a tulajdon fogával, és szeméig megfüröszse pofáját a meleg vérben.

Van valamiféle önkívület, amely az élet csúcsát jelzi, s amelynél magasabbra nem emelkedhetik az élet. S mivel a létezés paradox dolog, ez az önkívület akkor tör reánk, amikor életünk a leghevesebben lángol, és ugyanakkor tökéletesen elfeledteti velünk, hogy élünk. Ez az önkívület fogja el a művészt, ez feledteti el vele, hogy él, amikor egész lényé belevész egy láng lobogásába; ezt érzi a katona, amikor a háborútól esztét veszti a véres csatatéren, és nem kegyelmez senkinek; s ezt érezte Buck, amikor az ősi farkasüvöltést hallatva rohant a falka élén az élő táplálék után, amely sebesen menekült a holdfényben. Lényének legmélyéből tört

fel az üvöltés, s még annál is mélyebbről, az Idő méhéből. Az élet ellenállhatatlan hullámvérése hatalmasodott el rajta, a lét áradása, minden egyes izom, ízület és ín tökéletes gyönyörűsége, az az érzés, hogy összpontosul benne minden, ami nem halál, hogy lobog és száguld, és kifejezi magát a lendületben, és ujjongva röpül a csillagok alatt, a mozdulatlan, holt anyag fölé emelkedve.

De Spitz, aki a legizzóbb pillanatokban is hűvös és számító maradt, kivált a falkából, és átvágott egy keskeny földnyelven, melyet a patak nagy ívben megkerült. Buck nem tudta ezt, s amikor a fagy kísérteteként szökellő nyulat üzve befordult a kanyarba, látta, hogy a meredek partról a fagynak egy másik, nagyobb kísértete ugrik közvetlenül a nyúl elé. Spitz volt az. A nyúl nem fordulhatott meg, s amikor a fehér fogak kettéroppantották hátgerincét, oly hangosan sikoltott fel, ahogyan egy sebzett ember sikolthat. Amikor ez felhangzott, az Élet csúcsáról a Halál szakadékába zuhanó Élet kiáltása, Buck mögött az egész falka kéjes üvöltésben tört ki, mint valami pokolbeli kórus.

Buck nem üvöltött. Nem is torpant meg, továbblendült Spitz felé, mell a mellnek, oly hevesen, hogy elvétette az ellenfél torkát. Egymás hegyén-hátán meghemperedtek a porzó hóban. Spitz azonnal talpra állt, mintha nem is bukott volna fel, belemart Buck nyakába, és félreugrott. Kétszer is összezsattant az állkapcsa, mint egy csapda acélfogója, miközben hátrahúzódott, hogy jobban megvethesse a lábát; vonagló, keskeny ajkát felhúzta, úgy vicsorgott.

Buck egy szempillantás alatt megértette. Ütött az óra. Nem babra megy a játék: életre-halálra. Miközben egymás körül keringtek, vicsorogva, fülüket hátracsapva, feszülten lesve a kedvező pillanatot, Buck úgy érezte, mintha egy jól ismert jelenetnek volna a szereplője. Mintha emlékeznék mindenre - a fehér fákra, a földre, a holdfényre, a csata izgalmára. Kísérteties nyugalom lebegett a határtalan fehérség és némaság fölött. Meg sem rezzent a levegő - semmi sem moccan, egyetlen levél sem rezdült, látni lehetett, amint a kutyák lehelete lassan kanyarog felfelé a fagyos levegőben. A sarki nyulat egykettőre felfalták ezek a kutyák, ezek a rosszul szelídített farkasok, s most várakozó gyűrűt vontak az ellenfelek köré. Ők sem mukkantak, csak a szemük parázslott, és a leheletük szállott lassan az égre. Bucknak egy cseppet sem volt újszerű vagy különös ez az ősi jelenet. Mintha öröktől fogva ismerné, mintha ez volna a dolgok megszokott rendje.

Spitz gyakorlott harcos volt. A Spitzbergáktól a Jeges-tengeren át Kanadáig és a Barren-szigetekig fölülmaradt mindenfajta kutyával szemben, és uralma alá hajtotta őket. Keserű düh tombolt benne, de sohasem vakította el. Úzte a szenvedély, hogy marjon és öljön, de közben mindig tudta, hogy ugyanez a szenvedély üzi ellenfelét is. Sohasem rohamozott, mielőtt fel ne készült volna a másik fél rohamára; sohasem támadott, míg ki nem védte az ellenség támadását.

Buck hasztalan próbálta belecsapni fogát a nagy fehér kutya nyakába. Akármerre kereste a lágyabb húst, agyarai mindig visszapattantak Spitz agyarairól. Foguk összekoccant, ajkuk felszakadt és vérzett, de Bucknak nem sikerült áttörnie az ellenség védelmét. Akkor tűzbe jött, és keringve, mint az örvény, ezerszer is megrohamozta Spitzet. Újra és újra megpróbálta elkapni a hófehér nyakat, amelynek csaknem a felszínén ott lüktetett az élet, de Spitz mindannyiszor visszavágott, és félreugrott előle. Ezután Buck úgy tett, mintha továbbra is a torkot rohamozná, de hirtelen hátrakapta a fejét, és oldalt kanyarodva a vállát akarta nekivetni Spitz vállának, hogy feldöntse, mint egy faltörő kos. Ehelyett azonban Buck válla kapott sebet minden alkalommal, Spitz pedig könnyedén odább táncolt.

Spitz sértetlen volt még, Buck pedig számos sebből vérzett, és nehezen zihált. A küzdelem egyre elkeseredettebbé vált. S közben a néma, farkasforma lények gyűrűje mozdulatlanul

várta, hogy melyik kutya marad alul. Buck kezdett kifulladásra, s most Spitz indított rohamokat - Bucknak támoiyogva kellett igyekeznie, hogy el ne essék. Egyszer felbukott, és a hatvan kutya gyűrűje azonnal megindult felé; de Buck még a levegőben visszanyerte egyensúlyát, és a gyűrű ismét visszahúzódott és várt.

Bucknak azonban volt egy tulajdonsága, amely azt bizonyította, hogy nagy dolgokra teremt - volt képzelőtehetsége. Ösztönével harcolt, de az eszével is tudott harcolni. Megint rohamra indult, mintha megint a vállba harapás régi fogásával próbálkozna, de az utolsó pillanatban lelapult a hóba, és előrevetette magát. Fogai rácsapódtak Spitz bal mellső lábára. Hallatszott a csont roppanása, s a fehér kutya három lábon állva várta az újabb rohamot. Buck háromszor is megpróbálta feldönteni, aztán megismételte az előbbi fogást, és eltörte a jobb mellső lábát is. A kín és a tehetetlenség mégsem verte le Spitzet: őrvöngve küzdött, hogy talpon maradjon. Láta az izzó szempárokat, a kiöltött nyelveket, az állatok ezüstösen párálló lehetétét, a néma gyűrűt, amely mind szorosabbra zárult körülötte, aminthogy a múltban is látott már ilyen gyűrűket sok-sok legyőzött ellenfele körül. Csakhogy ezúttal ő volt az, akit legyőztek.

Most már látszott, hogy nincs remény. Buck könyörtelen volt. Szelídebb égtájra való a kegyelem. Ugrálva készülődött a végső rohamra. A gyűrű már olyan szorosra zárult, hogy érezte oldalában az eszkimó kutyák lehetétét. Láta is őket Spitz mögött s jobbról és balról, amint ugrásra feszítik izmaikat, és meredten nézik őt. Mintha szünet támadt volna egy pillanatra. A kutyák szinte kővé váltak, egyikük sem moccant. Csak Spitz remegett, és borzolta sörényét, előre-hátra támoiyogva, borzalmas vicsorgással, mintha el akarná ijeszteni a közeledő halált. Akkor Buck nekilendült, egy ugrás oda, egy ugrás vissza - egy pillanatig tartott az egész, de ez a pillanat is elég volt ahhoz, hogy a két ellenfél melle végül mégis egymásnak ütközzék. A sötét gyűrű egyetlen foltta olvadt össze a holdfényes hómezőn, és eltakarta Spitzet. Buck ott állt mellette, és nézte - Buck, a győztes bajnok, az uralomra vágyó ősi vad, aki elejtette áldozatát; gyilkolt, és örömet talált a gyilkolásban.

4. AKI AZ ELSŐBSÉGET KIVÍVTA

- No? Mit mondtam? Nincs a világon még egy olyan zshivány, mint ez a Buck.

Ezt François mondotta másnap reggel, amikor észrevette, hogy Spitz hiányzik, és Buck csupa seb. Odahúzta a győztest a tűzhöz, s a fényénél alaposan megvizsgálta.

- Spitz úgy harcolt, mint egy ördög, fene a dolgát! - mondta Perrault, szemügyre véve a csúnyán megtépázott Buck mély sebeit.

- Buck meg úgy, mint kettő - felelte François. - Most aztán úgy haladhatunk tovább, mint a villám. Nincs többé Spitz, veszekedés sincs többé, lefogadom.

Miközben Perrault összecsomagolta a tábor felszerelését, és megrakta a szánt, François a kutyákra kezdte rácsatolni a szíjakat. Buck előrelépett a vezérkutya, Spitz helyére; de François nem vett róla tudomást, és Sol-lekset vezette elő az áhított posztra. Úgy gondolta, a megmaradt kutyák közül Sol-leks a legjobb vezető. Buck dühödten Sol-leksre vetette magát, visszakergette, és a helyére állt.

- Azt a kutyafáját! - kiáltotta François, széles jókedvében a combjára csapva. - Oda nézz, mit csinál! Megölte Spitzet, hát azt hiszi, most már övé a vezérség... Mész innen, zshivány! - förmedt rá, de Buck meg sem moccant.

Erre François elkapta Buck tarkóján a bőrt, s bár a kutya fenyegetően morgott, félrehúzta, és megint csak Sol-lekset fogta be helyette. Az öreg kutyának egy csöppet sem tetszett ez, és félreérthetetlenül kimutatta, hogy fél Bucktól. François megmakacsolta magát, de amikor hátat fordított, Buck megint elkergette Sol-lekset, aki nagyon is szívesen átengedte a helyét.

François dühbe gurult.

- Megállj, nyavalyás, ellátom én a bajodat! - kiáltotta, és egy jókora fütykössel tért vissza.

Bucknak eszébe jutott a vörös szvetteres ember, és lassan visszavonult; nem is próbált újra támadni, amikor Sol-lekset megint befogták a csapat élén. De egyre csak ott keringett egész közel, épp hogy el nem érte a fütykös, egy pillanatra sem vette le a szemét a fütykös, elkeseredetten, dühösen vicsorogva, s miközben keringett, egy pillanatra sem vette le a szemét a fütykösről, hogy félreugorhasson, ha François odavágja, mert kitanulta már a fütykösök minden csínját-bínját.

A kutyahajtó folytatta munkáját, és amikor Buckra került a sor, rákiáltott - a régi helyére akarta befogni, Dave elé. Buck két-három lépést hátrált. François követte, a kutya megint kitért előle. Ez így ment egy darabig, majd François eldobta a fütyköst, mert azt hitte, hogy Buck a veréstől fél. De nem - nyílt lázadásról volt itt szó. Nem a fütykös érdekelte Buckot, hanem a vezérség. Tudta, hogy joga van rá. Megharcolt érte, a világért sem elégedett volna meg kevesebbel.

Perrault is odament. Közrefogták a kutyát, együtt kergették, csaknem egy óra hosszat. Fütyköseket hajigáltak utána. Mindig félreugrott. A férfiak szidták, mint a bokrot, őt is meg az ősapáit meg az ősanókat, külön-külön, és az ivadékait, akik majd utána következnek, sok-sok nemzedéken át, és minden egyes szőrszálat a testén és az utolsó csepp vért is az ereiben; és Buck vicsorgással válaszolt a szitkokra, és vigyázott, hogy el ne éri. Nem próbált megszökni, csak a tábor futotta körbe százszor is - így adta értésükre az embereknek, hogy ha teljesítik a kívánságát, visszajön, és jól viseli magát.

François leült és megvakarta a fejét. Perrault az órájára nézett és káromkodott. Repült az idő, s már több mint egy órája úton kellett volna lenniük. François megint megvakarta a fejét. Meg is csóválta, és maflán rávigyorgott a futár: Perrault egy vállrándítással jelezte, hogy hiába, le vannak győzve. Akkor François odament Sol-leks mellé, és Buckot hívta. Buck nevetett, ahogy a kutyák szoktak, de tisztes távolban maradt. François kioldotta Sol-leks szíjait, és visszavezette a régi helyére. A csapat összefüggő vonalban, befogva állt a szán előtt, útra készen. Csak egy hely volt üres Buck számára, a vezérkutya helye. François megint rákiáltott, de Buck megint csak nevetett, és egy lépéssel sem jött közelebb.

- Dobd el a füttyköst! - vezényelte Perrault.

François szót fogadott, s Buck erre diadalmasan nevetve visszatért, és nagy lendülettel elfoglalta helyét a csapat élén. Ráerősítették a szíjakat, a kutyák „kitörték” a jégből a szánt, s míg a két férfi csak úgy futott mellettük, lekanyarodtak a folyó útjára.

A kutyahajtó már előzőleg is igen sokra becsülte Buckot - „olyan, mint két ördög”, mondotta -, de most még a reggeli órákban is kiderült, hogy alábecsülte. Buck azonnal beleélte magát a vezér szerepébe; ha józan észre volt szükség, s gyorsan kellett határozni és cselekedni, kiválóbbnak bizonyult még Spitznél is, pedig olyan kiváló kutyát François addig sohasem látott.

De Buck főként azzal tűnt ki, hogy erélyes törvényhozó volt, és rá is tudta kényszeríteni társait a törvény megtartására. Dave és Sol-leks nem törődött a vezérváltozással. Nem tartozott rájuk. Nekik csak egy feladatuk volt: hogy dolgozzanak, keményen dolgozzanak a hámban. Amíg hagyták őket békében dolgozni, nem törődtek semmivel. Felőlük akár a jámbor Billy is vezethetett volna, csak rendet tartson. A csapat többi tagja azonban engedetlené vált Spitz utolsó napjaiban, és most nagyon meglepődtek, amikor Buck elkezdte ráncba szedni őket.

Pike, aki Buck sarkában ügetett, és szügyével mindig éppen csak annyira feküdt bele a hámba, amennyire muszáj volt, többször is gyors fenyítésben részesült a lógásért; az első nap vége felé már úgy húzott, mint addig soha életében. S az első este a táborban a mogorva Joe is megkapta a magáét - Spitznek sohasem sikerült megbüntetnie. Buck egyszerűen lehengerelte nagyobb testsúlyával, és addig tépte, harapta, amíg Joe felhagyott a vicsorgással, és kegyelemért vinnyogott.

A csapat szelleme azonnal megjavult. Visszatért a régi összetartás, és a kutyák megint egységesen, összeforrottan futottak a szánnal. A Rink-zuhatagnál két odavalósi eszkimó kutya csatlakozott hozzájuk, Teek és Koon; s François-nak elállt a szeme-szája, hogy Buck milyen villámgyorsan betörte őket.

- Soha ilyen kutyát, mint ez a Buck! - kiáltotta. - Soha, soha! Ezer dollárt is megér, bizony isten! Mi? Mit szólsz hozzá, Perrault?

És Perrault rábólintott. A rekordot máris megdöntötte, és napról napra javított az eredményen. Az út kitűnő állapotban volt, jó keményre taposva, nem kellett friss hóval küzdeniök. Nem is volt túlságosan hideg. A hőmérséklet ötven fokkal süllyedt a nullpont alá, és ott is maradt az egész út idején. A férfiak felváltva ültek a szánon, illetve futottak mögötte; jó iramban hajtották a kutyákat, s csak ritkán pihentek meg.

A Harmincmérföldes Folyó nagy részét jég borította, s most egy nap alatt tették meg ezt az utat, amely odajövet tíz napig tartott. Azután hatvan mérföldet futottak egyhuzamban a Le Barge-tó csücskétől a Fehér Ló-zuhatagig. A Marsh-, Tagish- és Bennet-tavakon (hetven-mérföldes út) olyan gyorsan száguldtak, hogy az a férfi, akinek éppen futnia kellett, kötél

vontatta magát a szán mögött. S a második hét utolsó estéjén felértek a Fehér-hágóra, és siklani kezdtek a lejtőn a tenger felé: odalent feltűntek Skagway és a hajók fényei.

Sikerült felállítani a rekordot. Két héten át napi negyven mérföld volt az átlaguk. Perrault és François három napon át a mellét kidüllesztve sétált fel-alá Skagway főutcáján, és nem győzte elfogadni a meghívásokat egy-egy pohár italra, míg a csapatot állandóan körülvették a bámuló kutyahajtók és szakértők. Aztán három-négy nyugati vagány ki akarta rabolni a várost - szitává lyukasztották őket, és a közérdeklődés más bálványok felé fordult. Aztán megjöttek a hivatalos parancsok. François magához hívta Buckot, átölelte, elárasztotta könnyeivel. S ezzel el is tűnt François és Perrault. Akárcsak elődeik, örökre kiléptek Buck életéből.

Egy skót félvér vette gondjába őt meg társait, aztán egy tucat kutyafigattal együtt megindultak visszafelé a fáradtságos dawsoni úton. Most már szó sem volt versenyfutásról, rekordidőről, keményen kellett dolgozni mindennap, húzni a súlyos rakományt, mert a postát vitték, a külvilág üzenetét azoknak, akik az Északi-sark árnyékában aranyat kerestek.

Buck nem érezte jól magát, de a munkáját jól elvégezte, mert büszke volt rá, akárcsak Dave és Sol-leks, és látta, hogy a társai is becsületesen megteszik a magukét, akár büszkének rá, akár nem. Egyhangú élet volt, gépies rendben folyt minden. Reggelente egy bizonyos órában a szakácsok munkához láttak, tüzet raktak, reggelit osztottak. Aztán az emberek egy része felszedte a táborn, a többiek befogták a kutyákat, s már egy jó órája úton voltak, amikor hirtelen leszállt a virradat előtti sötétség. Esténként táborn ütöttek. Az emberek leverték a sátorcölöpöket, mások aprófát hasítottak, fenyőágakból fekhelyet készítettek, vagy vizet és jeget hordtak a szakácsoknak. Enni kaptak a kutyák is. Nekik ez volt a nap fénypontja, de vacsora után szerettek még előgyelegni egy-két óra hosszat a többi kutyával, mert volt belőlük vagy öt tucat. Akadtak közöttük félelmetes verekedők, de Buck háromszor is megvívott a legvadabbakkal, biztosította elsőbbségét, s így elég volt, ha felborzolta a szőrét, és kimutatta a fogát, a többiek félreálltak az útjából.

Talán mindennél jobban szeretett a tűz mellett feküdni, maga alá húzva hátsó lábait, kinyújtva a mellsőket; fejét felemelte, és hunyorgó, álmos szemmel bámult a lángokba. Néha eszébe jutott Miller bíró nagy háza a verőfényes Santa Clara-völgyben, a cement úszómedence, Ysabel, a kopasz mexikói, és Toots, a japán mopszli; de gyakrabban jutott eszébe a vörös szvetteres ember, Curly halála, a Spitzcel vívott nagy harc s a jó falatok, amelyeket megevett, vagy enni szeretett volna. Nem volt honvágya. A napfényes tájak messze tűntek, elmosódtak - az ilyen emlékek nem tudták lekötöni. Sokkal erősebbek voltak származásának emlékei, melyek eddig sohasem látott dolgokat is meghitt színben tüntettek fel - őstőnei, vagyis őseinek szokássá vált emlékei, melyek később elszunnyadtak, de őbenne megint felébredtek, és elevenné váltak.

Néha, amint ott kuporgott, álmosan pislogva a lángokba, úgy rémlett neki, mintha egy másik tűz lobogna előtte, s egy másik, egészen másfajta ember állna ott, nem a félvér szakács. Ennek az embernek rövidebb volt a lába, és hosszabb a karja, izmai inkább kötélszerűek és csomósak, semmint teltek s duzzadók. Haja hosszú volt és bozontos, elborította csapott homlokát. Különös hangok törtek fel a torkából, s úgy látszott, hogy nagyon fél a sötétségtől, amelybe szüntelenül belebámult; a lábszára közepéig lelógó kezében egy botot szorongatott - nagy darab kő volt a végére erősítve. Csaknem mezítelen volt; rongyos, megperzselt állatbőr lógott le a háta közepéig, de a testét dús szőrzet borította. Néhol, a mellen, vállán, csípőjén és karján, olyan sűrűn benőtte a szőr, mint valami vastag bunda. Nem állt egyenesen, törzse derékból előredőlt, lábai térdben meghajlottak. Egész alakja fürgének, szinte macskaszerűen rugalmasnak látszott, s úgy állt ott éberen, készenlétben, mint aki megszokta, hogy állandóan félni kell a látható és láthatatlan dolgoktól.

Ez a szőrös ember néha lekuporodott a tűz mellé, lába közé ejtette a fejét, és aludt. Ilyenkor a térdére könyökölt, s a kezét összekulcsolta a feje búbján, mintha az eső ellen akarna védekezni szőrzetével. S túl a tűzön, a sötétség gyűrűjében, Buck sok-sok parázsló fénypontot látott, kettesével, mindig kettesével, és tudta, hogy hatalmas ragadozók szempárjai világítanak felé. Hallotta mozgásukat a recsegő bozótban, hallotta éjjeli lármájukat. S miközben így álmodozott a Yukon partján, lustán hunyorogva a tűzbe, e távoli világ hangjaitól és látomásaitól gerincén felborzolódtott a szőr, s a hátán és a nyakán csomóba állt, míg végül halkán, fojtottan vinnyogni kezdett, vagy tompán felmordult, és a félvér szakács rákiáltott: „Hé, Buck, ébredj!” Akkor a távoli világ eltűnt, megint csak az igazit látta, és Buck felállt és ásított és kinyújtózott, mintha valóban aludt volna.

Nehéz volt a rengeteg posta, amit húztak, és a robot teljesen kimerítette őket. Lefogyva, nagyon rossz állapotban érkeztek meg Dawsonba, rájuk fért volna tíznapi pihenés vagy legalább egy hét. De két nap múlva már siklottak is vissza a Yukonra, a Barakkok mellett, vitték a külvilágnak címzett leveleket. A kutyák fáradtak voltak, az emberek dühösek, s hogy még nehezebb legyen a dolguk, mindennap havazott. Süppedő, puha utat kaptak, a szán mellett futó férfiak jobban kimerültek, a kutyáknak erősebben kellett húzniuk; de a hajtók becsületesen viselkedtek, és mindent megtettek az állatokért.

Esténként legelőször is mindig a kutyákat látták el. A kutyák előbb kaptak enni, mint a hajtók, és egyetlen ember sem nyúlt a hálósákja után, amíg meg nem vizsgálta a kutyái lábát. Mégis fogytán volt az erejük. A tél kezdete óta 1800 mérföldet tettek meg, nehéz szánokat húztak az egész úton; s 1800 mérföldet az is megérez, aki nagyon erős. Buck bírta, munkára ösztönözte társait, és fenntartotta a fegyelmet, bár ő is nagyon fáradt volt. Billy minden éjszaka sírt és nyöszörgött álmában. Joe mogorvább volt, mint valaha, és Sol-lekset nem lehetett megközelíteni sem a vak oldaláról, sem a másikról.

De legtöbbet mindannyiuk közül Dave szenvedett. Valami baja volt. Egyre mogorvább és ingerlékenyebb lett, s amikor tábort ütöttek, azonnal megásta a fészket, a hajtónak oda kellett vinnie a vacsoráját. Amint kioldozták a hámból, lerogyott, és nem is állt talpra másnap reggelig. Néha a fogatban, amikor hirtelen lefékeztek, vagy erőlködni kellett, hogy elindítsák a szánt, s az istráng megrántotta, felvonított fájdalmában. A hajtó megvizsgálta, de nem talált semmit. A többi szán hajtója is érdeklődni kezdett iránta. Étkezés közben vagy lefekvés előtt, amikor az utolsó pipájukat szívták, megtárgyalták Dave esetét, s egy este tanácsot ültek fölötte. Odavitték a fészkeből a tűzhöz, és tapogatták, piszkálták, míg végül fel nem vonított keservesen. Valami emésztette belülről, de a csontjai épek voltak, és az emberek nem tudták megállapítani, hogy mi a baj.

Amikor Cassiar Barba értek, már olyan gyenge volt, hogy többször is felbukott a hámban. A skót félvér álljt vezényelt, kivette Dave-et a csapatból, és a következő kutyát, Sol-lekset fogta be a szán rúdja mellé. Úgy gondolta, jobb lesz Dave-nek, ha szabadon futhat a szán mögött. De bármilyen beteg volt is, Dave zokon vette, hogy kiemelik a sorból, morgott és vicsorgott, miközben kikapcsolták szíjait, és elkeseredetten szűkölni kezdett, amikor Sol-lekset állították arra a helyre, amely az övé volt, amelyen ő szolgált olyan sokáig. Mert ő is érezte az út és a hám hiúságát, s bár halálosan beteg volt, nem bírta elviselni, hogy más végezze el a munkáját.

Amikor a szán elindult, ott szaladt mellette a kitaposott út szélén a puha hóban, foggal támadt Sol-leksre, nekirontott, megpróbálta kidönteni a túlsó oldalra, be akart ugrani a szíjak közé, hogy elválassza Sol-lekset a szántól, s közben fájdalmasan vinnyogott, szűkölt, csaholt. A félvér el akarta kergetni az ostorával, Dave azonban ügyet sem vetett a csípős ostorra, s az embernek megesett rajta a szíve, nem ütött rá erősebben. Dave nem volt hajlandó békésen futni a szán mögött, a könnyen járható úton, továbbra is ott bukdácsolt a puha hóban, ahol a

legnehezebb volt a járás, míg végül teljesen ki nem merült. Akkor elesett, és gyászosan szűkülve ott maradt azon a helyen, miközben a szánok hosszú sora elporzott mellette.

Összeszedte maradék erejét, sikerült talpra állnia, és tántorogva megindult. Mikor a szánok legközelebb megpihentek, odavánszorgott a magáéhoz, és megállt Sol-leks oldalán. A hajtó egy pillanatra hátrament a következő szánhoz, hogy tüzet kérjen a pipájába. Aztán visszatért, és indulást vezényelt. A kutyák el is indultak, meglepő könnyen, de rögtön megálltak, s csodálkozva és értetlenül hátrafordították a fejüket. Első pillanatban a hajtó sem értette: a szán nem mozdult ki a helyéből. Aztán odahívta társait, hogy nézzék meg ők is. Dave átharapta Sol-leks mindkét szíját, s most ott állt közvetlenül a szán előtt, megszokott helyén.

Szemével könyörgött, hogy ott maradhasson. A hajtó nem tudta, mitévő legyen. Társai bólogattak: igen, ilyen a kutya, ha belepusztul is a munkába, nem képes lemondani róla, megszakad a szíve; példákat hoztak fel, sokszor látták már, hogy a munkára öreg vagy sebesült kutyák meghaltak, mert kioldozták őket a hámból.

S mivel Dave úgyszólván menthetetlen, irgalomból hagyni kell, hogy a hámban haljon meg, könnyű szívvel és elégedetten. Így hát befogták megint, s ő büszkén húzta a szánt, mint régen, bár nemegyszer önkéntelenül is felvonított a belsejét marcangoló fájdalomtól. Többször felbukott, és belegabalyodott a szíjakba, s egyszer a szán alá került, úgyhogy attól fogva sántított az egyik hátsó lábára. De kitartott, amíg újból táborhelyre nem értek, s akkor a hajtó odafektette a tűz mellé. Reggel már olyan gyöngye volt, hogy nem folytathatta az utat. Amikor a többi kutyát befogták, megpróbált odavánszorogni a hajtójához. Görcsös erőfeszítéssel talpra állt, megtántorodott, elesett. Aztán lassan csúszva igyekezett arrafelé, ahol társaira ráakták a hámat. Kinyújtotta mellső lábait, furcsán rángatózva utánahúzta a testét, majd megint kinyújtotta a lábát, s megint előre jutott néhány hüvelykkel. De maradék ereje is elhagyta, s társai úgy látták utoljára, amint a hóban fekszik, s lihegve és sóvárgó szemmel néz utánuk. Gyászos vonítását még hallották egy darabig, aztán bekanyarodtak a part menti fák mögé.

Itt megállt a szánoszlop. A skót félvér lassan visszabaktatott a táborba, amelyet elhagytak. Az emberek között abbamaradt a beszélgetés. Aztán eldőrdült egy revolver. A félvér sietve visszajött. Ostora pattogott, vidáman szóltak a csengettyűk, a szánok továbbshantak az úton; de Buck tudta, és minden kutya tudta, hogy mi történt a part menti fák sávja mögött.

5. HÓBAN, HÁMBAN MINDHALÁLIG

Harminc nappal azután, hogy elindultak Dawsonból, a Sós Víz felé irányított posta, melyet Buck és társai húztak, megérkezett Skagwayba. Siralmas állapotban érkeztek meg, kimerülten, agyoncsigázva. Buck száznegyven fontja száztizenötre apadt. A többi kutya, bár kevesebb volt a testsúlya, aránylag még többet fogyott. Pike, a szimuláns, aki egész életében csalt, és sokszor elhitette az emberekkel, hogy sérült a lába, most őszintén sántikált. Sol-leks is sántított, Dubnak pedig megrándult a lapockája.

Valamennyiüknek kegyetlenül sajtott a lába. Egy csöpp frissesség vagy rugalmasság sem maradt bennük. Lábuk nehezen taposta az utat, vonszolta testüket, s a napi út kétszeresen fárasztó lett. Nem volt más bajuk, csak az, hogy halálosan kimerültek. Nem az a halálos kimerültség volt ez, amelyet akkor érzünk, ha rövid ideig megfeszítettük minden erőnket, s aztán órák alatt magunkhoz térünk; nem, az a másfajta halálos kimerültség, amely sokhavi robot lassú, szüntelen erőfeszítéséből származik. Nem maradt regenerálódóképességük, sem pedig tartalék erejük. Felhasználták az egészet, az utolsó csöppig. Minden izmuk, minden rostjuk, minden sejtjük kimerült, halálosan kimerült. S nem is volt csoda. Nem egészen öt hónap alatt 2500 mérföldet tettek meg, az utolsó 1800-at mindössze öt nap pihenővel. Amikor megérkeztek Skagwaybe, már alig álltak a lábukon. Kifeszíteni is alig bírták az istrángot, s jó, ha a lejtőkön nem kerültek a szán alá.

- Gyí, ti fájós lábúak, szegények! - biztatta őket a hajtó, amint végigvászorogtak Skagway főutcáján. - Ez már a vége. Aztán pihenünk egy jó nagyot. Úgy bizony. Óriási nagyot pihenünk.

A hajtók őszintén számítottak a hosszú pihenőre. Maguk is 1200 mérföldet tettek meg, kétszer egy-egy nap megszakítással, s a józan ész és az igazság szerint megérdemelték egy kis henyélést. De olyan sok ember özönlött Klondike-ba, s olyan sok szerető, feleség, rokonság maradt otthon, hogy a posta szinte Alpokká növekedett; meg aztán a hivatalos utasításokat is továbbítani kellett. A Hudson-öbölben új kutyacsapatot toboroztak a munkaképtelenek helyébe. A munkaképtelenektől meg kellett szabadulni, s mivel a dollár minden kutyánál sokkal fontosabb, áruba bocsátották őket.

Eltelt három nap, s Buck és társai csak most döbbsen rá, hogy igazából mennyire kifáradtak és legyöngültek. Aztán a negyedik nap reggelén beállított a szállásukra két férfi az Egyesült Államokból, és potom pénzért megvásárolta őket szíjastul, mindenestül. „Hal”-nak és „Charles”-nek szólították egymást. Charles középkorú, meglehetősen világos bőrű ember volt, szeme gyöngye és vizenyős, bajsza hetykén, merészen felkunkorodott, mintegy meghazudtolva lebiggyedő, puha ajka erőtlenségét. Hal tizenkilenc-húsz éves ifjoncnak látszott, nagy Colt revolvert és vadászkést viselt az övében, amely bőven tele volt tűzzel patronokkal. Küllemének leglényegesebb része volt ez az öv. A zöldfülűséget hirdette - mélységes, határtalan zöldfülűséget. Mindkét férfi úgy állt ott, mint a csizma az asztalon, s hogy az ilyenek miért indulnak el a messzi északra, az a megfeszíthetetlen, ésszel fel nem fogható rejtélyek közé tartozik.

Buck hallotta az alkudozást, látta, amint a vevő pénzt ad át a kormány emberének, s tudta, hogy a skót félvér és a postaszánok hajtói éppúgy eltűnnek életéből, mint Perrault és François vagy előttük a többiek. Amikor társaival együtt az új gazda táborába hajtották, Buck csupa hanyagságot és rendetlenséget látott, rosszul kifeszített sátrat, mosatlan edényeket, mindent

szanaszéjjel; és látott egy nőt is. A férfiak Mercedesnek hívták. Charles felesége volt és Hal nővére - szép kis család volt így együtt.

Buck aggódva nézte őket, amint elkezdtek lebontani a sátrat és megrakni a szánt. Nagy hűhóval működtek, de egy csöppet sem szakszerűen. Olyan ügyetlenül tekerték össze a sátrat, hogy háromszor akkora lett, mint kellett volna. A bádogedényeket mosatlanul csomagolták el. Mercedes állandóan ott lábatlankodott a férfiak útjában, s be nem állt a szája, szüntelenül korholta őket, vagy tanácsokat osztogatott. Ha a szán elejére raktak egy ruhászsákot, azt ajánlotta, hogy tegyék hátra; amikor aztán hátra tették, és rákötözték egy csomó batyut, Mercedes felfedezte, hogy kifelejtettek sok mindent, amit sehol másutt nem lehet elhelyezni, csak éppen abban a zsákban, és a férfiak ismét lerakodtak a szánról.

Egy szomszédos sátorból kijött három ember, és elnézte őket: vigyorogtak, s néha összekacsintottak.

- Csinos kis rakomány, annyi szent - mondta az egyik. - Nem akarom beleütni az orrom a más dolgába, de ha maguknak volnék, én nem cipelném azt a sátrat.

- Hallottak már ilyet?! - kiáltotta Mercedes kényesen és rémülten, az égre emelve a kezét. - Hogy a csudába legyenek meg sátor nélkül?

- Tavaszodik, most már nem lesz hidegebb a idő - felelte az ember.

Mercedes határozottan megrázta a fejét, s Charles és Hal az utolsó kacatokat is rárakta a hegyként tornyosuló rakomány tetejére.

- Menni fog, azt hiszik? - kérdezte az egyik néző.

- Miért ne? - kérdezte vissza Charles meglehetősen kurtán.

- Jól van, jól van - szabadkozott mindjárt az ember. - Csak úgy eltűnődtem rajta, ennyi az egész. Azt hittem, egy kicsit túl nehéz lesz.

Charles hátat fordított neki, és meghúzta a szíjakat, amilyen jól csak tudta, vagyis egy csöppet se jól.

- A kutyák persze majd elhúzzák naphosszat azt az egész cókmókot - jegyezte meg egy másik ember.

- Kétségkívül - felelte Hal fagyos udvariassággal; bal kezét a szán rúdjaára tette, jobbjaával pedig megsuhintotta ostorát. - Gyí! - kiáltotta. - Gyí, indulás!

A kutyák nekifeszültek a hámnak, néhány pillanatig minden erejüket megfeszítették, majd elernyedtek. Képtelenek voltak megmozdítani a szánt.

- Lusta dögök, majd én megmutatom nekik! - kiáltotta Hal, és felemelte az ostorát.

De Mercedes sikoltva közbelépett.

- Ó, Hal, nem szabad! - S elkapta az ostort, és kicsavarta a kezéből. - Szegény kicsikéim! Ígérd meg, hogy sohasem leszel kegyetlen hozzájuk az úton, különben egy tapodtat se megyek innét.

- No hiszen, értesz is te a kutyákhoz! - biggyesztette le az ajkát Hal. - Jobb lesz, ha rám bízod. Lusták, ha mondom, ostor nélkül semmire se mégy velük. Ilyenek ezek. Kérdezz meg akárkit. Kérdezd meg itt az emberektől, ha akarod.

Mercedes könyörögve nézett rájuk, és csinos arcán mérhetetlen borzadály tükröződött a szenvedő kutyák láttára.

- Gyengék, mint az őszi légy, ha éppen tudni akarja - felelte az egyik ember. - Elfogyott az erejük, az a baj. Pihenésre van szükségük.

- Egy frászt nekik, nem pihenést! - mondta a tejfelesszájú Hal, és Mercedes felsikoltott - ó! - a csúnya káromkodástól.

De a családi összetartás igen erős volt benne, és azonnal öccse pártjára állott.

- Ne törődj azzal az emberrel - mondta élesen. - A magad kutyáit hajtod, és azt csinálsz velük, amit a legjobbnak látsz.

Hal ostora pedig megint lecsapott a kutyákra. S a kutyák nekifeszültek a hámnak, belefűrták lábukat a letaposott hóba, egészen lelapultak, minden erejüket megfeszítették. A szán úgy állt, mintha le volna horgonyozva. Kétszeri erőfeszítés után a kutyák ismét megálltak, zihálva. Vadul pattogott az ostor, s akkor Mercedes megint közbelépett. Térdre rogyott Buck előtt, könnyek potyogtak a szeméből, és átölelte a kutya nyakát.

- Szegény, drága kicsikéim - zokogta az érző szívű asszonyka - miért nem húztok erősebben? Akkor nem kapnátok ostort. - Buck nem nagyon szívlelhette Mercedest, de olyan nyomorultul érezte magát, hogy tűrte: úgy látszik, ez is hozzátartozik a napi robothoz.

Az egyik néző, aki a fogát csikorgatta, hogy oda ne mondjon valami csúnyát, most mégis megszólalt:

- Nem mintha egy szikrát is törődnék magukkal, csak a kutyák érdekében mondom: sokat segíthetnek rajtuk, ha kitörik a jégből azt a szánt. Odafigyott a talpa. Dőljenek neki a rúdjának jobbról és balról, s törjék ki!

Harmadszor is megpróbálták az indulást, de ezúttal Hal, a jó szóra hallgatva, előbb kitörte az odafigyott szántalpakat. A túlterhelt és esetlen szán megindult, Buck és társai kétségbeesetten erőlködtek az ütések záporában. Száz yarddal odább az út bekanyarodott, és meredeken lejtteni kezdett a főutca felé. Tapasztalt emberre lett volna szükség, hogy a rossz egyensúlyú szánt megóvjá a felborulástól, márpedig Hal nem volt tapasztalt ember. Ahogy befordultak, a szán felbillent, és fele rakománya kipotyogott a laza szíjak között. A kutyák egy pillanatra sem álltak meg. Az oldalára dőlt szán úgy bukdácsolt mögöttük. A kutyák dühösek voltak a rossz bánásmód és a méltatlan teher miatt. Buck tombolt. Futásnak eredt, s a csapat követte. Hal utánuk ordított: - Hó! Hó! - de ügyet sem vetettek rá. A fiatalember meg is botlott, és a fogat ledöntötte a lábáról. A felborult szán alá került, a kutyák pedig tovább vágattak a főutcán, s nagy lett a mulatság egész Skagwayban, ahogy a felszerelés maradványait elszórták maguk mögött.

Néhány jóindulatú polgár aztán elfogta a kutyákat, és összeszedte a szétszórt holmit. Tanácsokkal is ellátták a három utast. Feleannyi teher kell és kétszer annyi kutya - mondták -, ha valaha is el akarnak érni Dawsonba. Hal, a nővére meg a sógora kedvetlenül hallgatták, sátrat ütöttek, és átvizsgálták a felszerelést. Befőttek kerültek elő, s a nézők nevettek, mert befőtről a Hosszú Úton legfeljebb álmodozni lehet.

- Egy szállodának se kell ennyi takaró - mondta nevetve az egyik ember, aki segített. - A fele is sok volna; ki vele! Dobják el azt a sátrat, meg az edényeket is mind: ki fogja elmosogatni? Atyaisten, azt hiszik, hogy pullmankocsiban utaznak?

És így tovább, könyörtelenül kiselejtezték a fölösleges holmit. Mercedes sírva fakadt, amikor ruháskosarait kiborították a földre, és egymás után félredobtak mindent. Sírt úgy általában, és sírt külön-külön is minden kiselejtezett darabért. Kezét összekulcsolta a térdén, és kétségbeesetten dobálta magát előre-hátra. Kijelentette, hogy egy tapodtat se megy tovább, még egy

tucatnyi Charles kedvéért sem. Fohászkodva segítségül hívott mindenkit és mindent, végül megtörölte a szemét, s még a nélkülözhetetlen ruhadarabokat is elkezdte kiszórni. Amikor pedig végzett a magáéval, buzgalmában a két férfi ingóságaira támadt, és feldúlta az egész cókókot, mint a szélvész.

Ezek után, bár a felére csökkentették a felszerelést, rakományuk még mindig akkora maradt, mint egy hegy. Charles és Hal este bement a városba, és hat délvidéki kutyát vásárolt. Így aztán tizennégyen lettek az eredeti csapat hat kutyájával meg a Teek és Kooná nevű eszkimó kutyákkal együtt, akiket a Rink-zuhatagnál vásárolt Perrault a rekordúton. A délvidéki kutyák azonban, bár alaposan betörték őket a partraszállásuk óta, nem sokat értek. Volt köztük három rövid szőrű vizsla, egy újfundlandi és két bizonytalan származású korcs. A jövevényeken látszott, hogy semmihez sem értenek. Buck undorral nézett rájuk, akárcsak a társai, s bár hamarosan megtanította őket az engedelmességre, és arra, hogy mit nem szabad csinálniuk, azt már nem tudta beléjük verni, hogy mit kell csinálni. Az új kutyák nem rajongtak az útert és a hámért. A két korcsot kivéve valamennyiüknek megtörte a lelkierejét az idegen, vad környezet, amelybe kerültek, s a rossz bánásmód. A két korcsnak egyáltalán nem is volt lelkiereje, nekik legfeljebb a csontjukat lehetett eltörni.

Ilyen csüggedt, tehetetlen jövevényekkel s a régi csapattal, amelyet végképp kimerített a 2500 mérföldes szakadatlan utazás, a jövő éppen nem látszott valami biztatónak. A két férfi mégis nagyon vidám volt. És büszkék is voltak. Tetszett nekik, hogy milyen nagystílusúak: tizennégy kutyájuk van. Látták, amint a hágón át elindulnak a szánok Dawson felé, vagy befutnak Dawsonból, de egyetlenegy sem láttak, amelynek ennyi kutyája lett volna. Pedig megvolt az oka annak, hogy az északi utazók nem fognak tizennégy kutyát egy szán elé, nevezetesen az, hogy egy szán nem bírja el tizennégy kutya eleségét. De Charles és Hal nem tudta ezt. Ők papíron, ceruzával számították ki az utat: egy kutyának ennyi jut, ennyi kutya, ennyi nap, és megvan az eredmény. Mercedes a válluk fölött nézte, és értelmesen bólogatott: olyan egyszerű volt az egész.

Másnap késő reggel Buck végigvezette hosszú csapatát az utcán. Egy csöppet se látszottak élénknek vagy fürgének, sem ő, sem a társai. Már induláskor holtfáradtak voltak. Buck négyszer tette meg az utat a Sós Víz és Dawson között, s az a tudat, hogy fáradtan, elgyötörtén megint meg kell tennie, mélységesen elkeserítette. Nem szívvel dolgozott sem ő, sem a többi kutya. A délvidékiek féltek, ijedeztek, az északiak nem bíztak a gazdáikban.

Buck homályosan érezte, hogy e két férfira meg a nőre egyáltalán nem számíthat. Semmihez sem értettek, s ahogy múltak a napok, kiderült, hogy nem is tudnak megtanulni semmit. Mindennel gondatlanul bántak, nem ismertek rendet vagy fegyelmet. A fél éjszaka ráment, amíg megcsinálták valahogy a rendetlen táborukat, s a fél délelőtt, amíg felszedték azt a táborát, és megrakták a szánt, de olyan hanyagul, hogy aztán egész nap unos-untalan meg kellett állni, és rendbe szedni a rakományt. Volt olyan nap, amikor tíz mérföldet se tettek meg. Máskor egyáltalán el se tudtak indulni. Olyan nap pedig egy se volt, hogy több mint a felét megtették volna annak az útszakasznak, amelyet a két férfi alapul vett, amikor kiszámította a kutyák élelmézését.

A kutyaeleségnek tehát idő előtt el kellett fogynia. Ráadásul még nagyobb adagokat is osztogattak a szükségesnél, s ezzel még közelebb hozták azt a napot, amikor csak kevesebbet oszthatnak. A délvidéki kutyák, akiket a krónikus éhezés még nem szoktatott rá arra, hogy emésztőrendszerükkel a kevésből is a legtöbbet vonják ki, mérhetetlenül falánnak bizonyultak. S mivel ezenkívül a kimerült eszkimó kutyák is alig bírták a terhet, Hal kijelentette, hogy az elméleti adag túlságosan kevés. Meg is kettőzte. És mindennek a tetejébe Mercedes is közbelépett: miután hiába rimázkodott, hogy adjanak még többet a kutyáknak, megdézsmálta

a halas zsákok tartalmát, és titokban etette őket. De Bucknak és az eszkimó kutyáknak nem ennivalóra volt szükségük, hanem pihenésre. S bár csak lassan haladtak előre, a súlyos teher, amit húzniok kellett, nagyon is kimerítette erejüket.

Azután következett az adagok leszállítása. Hal egy napon ráeszmélt arra, hogy a kutyaeléség fele elfogyott, és az útnak csak egy negyedrészt tették meg, továbbá, hogy az élelmiszerkészletet errefelé se pénzért, se szép szóért nem lehet pótolni. Így hát még az elméleti adagot is csökkentette, és megpróbálta növelni a napi útszakaszokat. Nővére és sógora támogatta ebben az igyekezetben, de nehéz felszerelésük és hozzá nem értésük miatt semmire sem mentek. Mi sem volt egyszerűbb annál, hogy kevesebbet adjanak enni a kutyáknak, de lehetetlen volt jobban meghajszolni őket, s mivel a maguk ügyetlensége miatt sohasem tudtak kora reggel elindulni, a napi menetidő se lett hosszabb. Nemcsak a kutyákat nem tudták okosan munkára fogni, hanem saját magukat sem.

Először Dub pusztult el. Szegény, akármilyen ügyetlen tolvaj volt, akit mindig rajtakaptak és megbüntettek, azért mégis hűségesen dolgozott. Kificamodott lapockája mind rosszabb állapotba került, hiszen nem pihenhetett, és nem is kezelte senki; végül Hal agyonlőtte a nagy Colt revolverrel. Van egy mondás északon: hogy tudniillik a délvidéki kutyák éhen halnak az eszkimó kutyák adagján - így hát a Buck alá tartozó hat délvidéki kutya igazán nem tehetett egyebet, mint hogy éhen halt, hiszen az eszkimó kutyák adagjának csak a felét kapta. Először az újfundlandi múlt ki, aztán a három rövid szőrű vizsla: a két korcs makacsabbul ragaszkodott az élethez, de végül ők is elpusztultak.

Addigra mind a három utas rég megfeledkezett már a nyájas, kényelmes délvidék hangulatáról. Az északi utazás elvesztette minden varázsát és romantikáját, kegyetlen valóságként állott előttük, mellyel férfiúi és asszonyi erejük nem tudott megbirkózni. Mercedes már nem siratta a kutyákat, inkább önmagát siratta minden erejével, s folyton veszekedett a férjével és az öccsével. Csak a veszekedéshez nem voltak sohasé fáradtak. Ingerültségük a bajokból fakadt, azokkal együtt nőtt, kétszer akkora lett, messze túlszárnyalta a bajokat. Az északi utasok csodálatos türelme, a keményen dolgozó, fogukat összeszorítva szenvedő s mégis nyájas szavú és kedves utasok türelme messzire elkerülte ezt a két férfit és ezt az asszonyt. Fogalmuk sem volt az ilyen türelemről. Fáradtak voltak és szenvedtek, izmaik fájtak, csontjaik fájtak, még a szívük is fájt; s ezért éles lett a beszédük, és durva szavakat vágtak egymáshoz reggel, ébredés után csakúgy, mint este, amikor nyugovóra tértek.

Charles és Hal állandóan összezőrdült, valahányszor egy percnyi nyugtuk volt Mercedestől. Mindegyikük abban a szent meggyőződésben élt, hogy többet végez a munkából, mint amennyi a része volna, s ezt a meggyőződését habozás nélkül közölte is minden alkalommal. Mercedes néha a férje mellett foglalt állást, néha az öccse mellett. Ebből aztán gyönyörű és szünni nem akaró családi veszekedés származott. A vita, mondjuk, azzal kezdődött, hogy ki aprítson fel néhány darab tűzifát (az ilyen vita csak Halt és Charlest érintette), de pillanatok alatt belekeveredett a család összes többi tagja, apák, anyák, nagybácsik, unokatestvérek, akik sok ezer mérföldnyire éltek, és egy részük régóta a sírban nyugodott. Nem lehet ésszel felfogni, hogy Hal művészeti nézeteinek vagy a könnyű színdaraboknak, amiket anyai nagybátyja írt, mi közük van egy kis tűzifa felaprításához; mégis, a vita éppúgy terelődhetett ebbe az irányba, mint Charles politikai téveszméi felé. S hogy Charles nővérenek pletykás nyelve mennyire érinti egy yukoni tűz megrakását, azt csak Mercedes tudta, aki bőbeszédűen kifejtette nézeteit erről a tárgyról, s mellesleg férje családjának egyéb kedvezőtlen jellemvonásairól is. Közben a tüzet nem rakta meg senki, a tábor nem készült el, a kutyák éhen maradtak.

Mercedes külön is sértve érezte magát - a női nem nevében. Csinos, törékeny asszonyka volt, s amióta az esztét tudta, mindig lovagiasan bántak vele. De férje és öccse mostani viselkedését mindennek lehetett nevezni, csak lovagiasnak nem. Mercedes megszokta, hogy ne csináljon semmit. A férfiak most a szemére vetették ezt. Az asszony úgy vélte, nemének leglényegesebb kiváltságát éri méltatlan támadás, s bosszúból megkeserítette az életüket. A kutyákkal nem törődött többet, s mert kimerült, és minden tagja fájt, ragaszkodott ahhoz, hogy a szánon utazhasson. Csinos volt és törékeny, de azért százhusz fontot nyomott, s ezt a derék súlytöbbletet végképp nem bírták a legyengült, éhező állatok. Mégis elhúzták néhány napig, de aztán összerogytak a hámban, és a szán megállt. Charles és Hal kérte, hogy szálljon le, és járjon gyalog, könyörgött neki, esdekelt, Mercedes pedig sírt, s az éghoz fohászkozott a durvaságuk miatt.

Egyszer erőnek erejével szállították le a szánról. Soha többet nem tették meg újra. Mercedes elengedte magát, mint az elkényeztetett gyerek, és leült az út mellett. A férfiak továbbmentek, de Mercedes nem mozdult. Három mérföldet haladtak előre, aztán lerakodtak, visszamentek érte, és erőnek erejével megint felültették a szánra.

Rengeteg bajuk közepette egyáltalán nem törődtek az állatok szenvedésével. Hal elmélete, melyet önmagára sohasem alkalmazott, úgy szolt, hogy meg kell edződni. Előbb a nővérét és sógorát próbálta meggyőzni erről. Mivel náluk semmi eredményt nem ért el, fütykösével nekiállt a kutyák edzésének. Az Öt Ujjnál elfogyott a kutyaesés, s egy foghíjas indián vénasszony felkínált nekik néhány font összefagyott lóbört a Colt revolverért, amely a nagy vadászkes társaságában fityegett Hal csipőjén. De az élelmet aligha pótolhatta ez a hitvány bőr, melyet marhahajcsárok éhen döglött lovairól nyúztak le hat hónappal azelőtt. Fagyott állapotában inkább vasforgácshoz hasonlított, s ha a kutyák nagy nehezen legyűrték, keskeny és tápérték nélküli szíjdarabokká, ingerlő és emészthetetlen szőrtömeggé olvadt a gyomrukban.

S Buck mindvégig ott támolgott a csapat élén, mint egy lidérces álomban. Húzta a szánt, ha bírta; amikor nem bírta már, lerogyott, és fekvé maradt, amíg az ostor vagy a fütykös csapásai ismét talpra nem kényszerítették. Oda lett a gyönyörű, dús bunda rugalmassága és fénye. Szőre csapzottan, törötten csüggött, alvadt vércseppek száradtak rajta, ahol Hal fütykösé megsebesítette. Izmai csomós kötelekké váltak; a hús rétegei eltűntek, úgyhogy minden bordája és csontja világosan kirajzolódott a lötyögő bőrön keresztül, amely ráncokba türemlett, mert nem töltötte ki semmi. Bárkinek megszakadt volna a szíve, ha látja, csak Buck szíve nem szakadt meg semmitől. Ezt már a vörös szvetteres ember is tapasztalta.

Társai is éppúgy leromlottak. Mozgó csontváz lett mindegyikből. Összesen heten voltak vele együtt. Roppant nyomorúságukban már nem is érezték az ostor csipését vagy a fütykös csapását. A verés fájdalmát csak tompán, messziről érezték, aminthogy szemük és fülük is csak tompán, messziről érzékelté a tárgyakat. Félig sem éltek már, negyedrészt sem. Minden kutya egy-egy halom összerakott csont volt csupán, melyben halványan pislákoltt az élet szikrája. Ha megállt a szán, lerogytak a hámban, mint a dögök, s a szikra még jobban elhalványult, hamu szállt rá, és úgy látszott, hogy mindjárt kialszik. S amikor a fütykös vagy az ostor lecsapott rájuk, a szikra gyengén felizzott, s ők nagy nehezen talpra álltak és továbbvászorogtak.

Aztán egy napon Billy, a jámbor, elesett, és nem tudott többé felállni. Hal már rég elcserélte a revolverét, úgyhogy a fejszéhez nyúlt, és szétloccsantotta a hámban fekvő Billy fejét, aztán elvágta az istrángokat, és félrehúzta a tetemet. Buck látta ezt, és társai is látták, és tudták, hogy ők is erre a sorsra juthatnak bármely pillanatban. Másnap Koona pusztult el, és csak öten maradtak: Joe, olyan nyomorult állapotban, hogy már vicsorogni se tudott; Pike, betegen és

sántán, félig eszméletlenül, ahhoz se volt már ereje, hogy szimuláljon; Sol-leks, a félszemű, aki most is hű maradt a hámhöz, a robothoz, s fájt a szíve, hogy gyengeségében nem dolgozhat úgy, mint szeretne; Teek, aki nem tett meg olyan nagy utat azon a télen, s most több verést kapott a társainál, mert fürgébb volt; és Buck, még mindig a csapat élén - de most már nem tartott fegyelmet, meg sem próbálta, szinte megvakult a gyengeségtől, s alig látta az utat, csak a lába érezte valahogy, homályosan.

Gyönyörű tavaszi idő volt, de sem a kutyák, sem az emberek nem vettek róla tudomást. Napról napra korábban kelt fel a nap, és később nyugodott le. Hajnali háromkor már virradt, s az alkonyat este kilencig tartott. Reggeltől estig ragyogott a napfény. A kísérteties téli csend tovatűnt, s az ébredő élet nagy tavaszi zsongása vette át a helyét. Mindenünnen ez a zsongás szállt felfelé, az élet örömet hirdetve. Zsongott minden, ami újra élt és mozgott, ami halálos bénultságban feküdt a fagy hosszú hónapjai alatt. A fenyőfák ereiben ismét felszökött a nedv. A fűzfákon és rezgő nyárfákon fiatal bimbók fakadtak. A cserjék és kúszónövények vadonatúj zöld ruhába öltöztek. Éjszaka tücskök cirpeltek, és nappal ezernyi fajta csúszó-mászó lény tört magának lázasan utat a napfényre. Foglyok és harkályok kurrogtak és kopácsoltak az erdőben. Mókusok fecsegték, madarak énekeltek, odafönt gágogó vadlibák húztak észak felé, szabályos ékjük kettéhasította a levegőt.

A dombok lejtőin csörgedező patakocskák futottak lefelé, láthatatlan források muzsikáltak. Olvadt, mozgolódott, pattogott az egész táj. A Yukon erőlködve igyekezett kitörni jégpáncéljából. Alulról harapdálta, a nap pedig felülről. Lékek támadtak, sok helyütt megrepedt és szétvált a jég, hatalmas, vékony táblák zuhantak be a folyóba. S az ébredő élet hatalmas zsendülése, lüktetése, áradása közepette, a szikrázó napfényben és a lágy szellők fuvallatában úgy támoltyogtak előre az utasok, a két férfi, az asszony és a kutyák, mintha a halál birodalmába igyekeznének.

S a kutyák továbbra is le-lerogytak. Mercedes sírva ült a szánon, Hal minden eredmény nélkül káromkodott, Charles vizenyős szemében mérhetetlen szomorúság tükröződött - így vándoroltak be John Thornton táborába a Fehér-folyó torkolatánál. Amikor megálltak, a kutyák úgy roskadtak össze, mintha letaglózták volna őket. Mercedes megtörülte a szemét, és John Thorntonra nézett. Charles leült pihenni egy rönkre. Nagyon lassan és körülményesen ült le, szörnyű izomláza miatt. Hal vitte a szót. John Thornton éppen az utolsó simításokat végezte egy nyírfából faragott fejszenyélen. Csak faragta tovább, miközben Hal beszélt, egy szótagú válaszokat adott, s ha kérték, kurta tanácsokat is. Jól ismerte ezt a fajtát, és tanácsait abban a biztos tudatban adta, hogy úgysem fogadják meg.

- Odafönt azt mondták nekünk, hogy az útnak mindinkább kilyukad a feneke, és legjobb lesz, ha várunk - felelte Hal, amikor Thornton figyelmeztette, hogy ne kockáztassa többé az életét az olvadó jégen. - Azt mondták, hogy a Fehér-folyóhoz sem érünk el, és mégis itt vagyunk. - Az utolsó szavakat diadalmas gúnnyal ejtette ki.

- Igazat beszéltek - bólintott John Thornton. - Az út feneke bármely pillanatban kilyukadhat. Csak bolondoknak sikerülhetett, bolond vakszerencsével. Megmondom kereken, én Alaszka minden aranyáért sem vinném vásárra a bőrömet azon a jégen.

- Mert maga nem bolond, ugyebár - felelte Hal. - Mi azért mégis továbbmegyünk Dawsonba. - Kibontotta az ostora szíjait. - Gyerünk, Buck! Hé! Talpra! Gyí!

Thornton tovább faragcsált. Tudta, hiába próbálna lebeszélni egy bolondot a bolondságról, két-három bolonddal több vagy kevesebb pedig amúgy sem változtat a világ rendjén.

De a csapat nem állt fel a parancsra. Már régóta olyan állapotba kerültek, hogy csak az ütéseknek engedelmeskedtek. Az ostor lecsapott hol ide, hol oda, kegyetlenül cikázott a kutyák

között. John Thornton összepréselte az ajkát. Először Sol-leks állt talpra nagy keservesen. Másodiknak Teek. Azután Joe, szűkölve kínjában. Pike kétségbeesetten erőlködött. Kétszer már csaknem sikerült feltápászkodnia, de visszarogyott, végül harmadszorra megállt valahogy a lábán. Buck nem is kísérletezett. Mozdulatlanul feküdt azon a helyen, ahol lerogyott. Az ostor újra meg újra belemart, de ő nem is vinnyogott, nem is erőlködött. John Thornton többször is megmozdult, mintha szólni akarna, de aztán meggondolta magát. Elhomályosodott a szeme, s minthogy a ostopattogás nem maradt abba, felállt, és tanácstalanul járkált fel-alá.

Buck most először nem teljesítette a kötelességét, s ez önmagában véve is elég volt ahhoz, hogy Hal megvaduljon. Ostorát csakhamar felcserélte a jól bevált fütykössel. Buck azonban a keményebb ütések zápora alatt sem mozdult. Akárcsak a társai, ő is csak alig-alig bírt volna talpra állni, de ellentétben velük, ő szilárdan eltökélte, hogy nem áll fel. Valami azt súgta neki, hogy a balvégzet egészen közélről leselkedik rájuk. Ezt a sejtelmet érezte már akkor is, amikor felkapaszkodtak a partra, és azóta sem szabadult tőle. Lába alatt egész nap ropogott a vékony, olvadó jég, s talán ezért érezte oly közelinek a szerencsétlenséget odalent a jégen, ahová gazdája mindenáron le akarta kergetni. De Buck megmerevedett, nem mozdult. Oly sokat szenvedett mostanáig, és annyira kimerült, hogy az ütések nem is fájtak nagyon. Csak hullottak rá, mint a zápor, s az élet szikrája még gyöngébben pislákol a belsejében, elhalványodott. Már-már ki is hunyt. Valami furcsa zsibbadás száll rá. Tudta, hogy verik, de mintha nagyon messzire tűnt volna minden. Végül már egyáltalán nem érzett fájdalmat. Nem érzett semmit, bár nagyon-nagyon tompán hallotta még a testére zuhanó fütykös csattanását. De mintha nem is az ő teste lett volna, olyan messze volt minden.

Akkor hirtelen, figyelmeztetés nélkül, tagolatlan ordítással, amely inkább állati üvöltéshez hasonlított, John Thornton rávetette magát a fütykössel hadonászó fiatalemberre. Hal hanyatt esett, mintha egy kidöntött fa zuhanna rá. Mercedes visított. Charles mélabúsan bámult, megtörülte nedvező szemét, de nem állt fel, az izomláza miatt.

John Thornton ott állt Buck fölött, igyekezett erőt venni magán, de annyira remegett a dűhtől, hogy nem bírt megszólalni.

- Ha még egyszer hozzányúl ahhoz a kutyához, megölöm... - sikerült kinyögnie végül, elfúló hangon.

- Az én kutyám - felelte Hal, letörülve a szája szögletében kiserkenő vért, miközben feltápászkodott. - Kotródjon az utamból, különben megjárja! Azért is elmegyek Dawsonba!

Thornton ott állt közte és Buck között, s úgy látszott, esze ágában sincs, hogy elkotródjék az útból. Hal kihúzta hosszú vadászkését. Mercedes visított, sírt, nevetett, és teljesen átengedte magát a hisztériának. Thornton ráütött Hal körmére a fejszenyéllal, és a kés leesett. Aztán megint odasózott, amikor Hal fel akarta venni a kést. Thornton nyúlt utána, felvette, és két nyisszantással elvágta Buck szíjait.

Halból elpárolgott a harci szellem. Különben is, nővére úgy ráakaszkodott, hogy mozdítani sem bírta a karját; Buck pedig alig élt már, amúgy sem lehetett volna hasznát venni a fogatban. Néhány pillanattal később lesiklottak a partról a folyó jegére. Buck hallotta, felemelte a fejét, és utánuk nézett. Pike haladt az élen, Sol-leks a rúdnál, kettőjük között Joe és Teek. Sántítottak, botladoztak. Mercedes ült a megrakott szán tetején. Hal a rudat irányította, Charles leghátul bukdácsolt.

Míg Buck nézte őket, Thornton letérdelt mellé, és érdes, kedves kezével azt kereste, hol törött el a csontja. De csak zúzódásokat talált s az iszonyatos kiéhezettség jeleit - közben a szán egy negyedmér földnyire távolodott tőlük. A kutya és a férfi együtt nézte, hogyan vánszorog előre a jégen. Aztán a fara hirtelen lebukott, mintha kátyúba sülyedne, s a rúdja égnek meredt - Hal

úgy lógott rajta a levegőben. Hallották Mercedes sikoltását. Látták, hogy Charles megfordul, lép egyet, vissza akar rohanni, s akkor körös-körül levált a jég; s a szán kutyástul, emberestül eltűnt a mélyben. Csak egy ásító lyuk maradt a helyén. Az útnak mégis kilyukadt a feneke.

John Thornton és Buck összenézett.

- Te szegény, te - mondta John Thornton, és Buck megnyalta a kezét.

6. EGY EMBERT SZERETNI

Amikor az elmúlt év decemberében John Thorntonnak megfagyott a lába, társai kényelmes táborot készítettek neki, mindennel ellátták, maguk pedig továbbhaladtak a folyón egy tutajra való fatörzsért, amit le akartak úsztatni Dawsonba. Thornton még akkoriban is sántikált egy kicsit, amikor Buckot megmentette, de hogy az idő egyre melegebb lett, ez a kis bicegése is elmúlt. S Buck ott maradt vele a folyó partján, a hosszú tavaszi napokon, nézte a rohanó vizet, lustán hallgatta a madarak énekét és a természet zümmögését; s így lassacskán visszatért az ereje.

Háromezer mérföld után igen-igen jólesik a pihenés, és be kell vallani, hogy Buck ellustult, miközben a sebei begyógyultak, izmai ismét kidomborodtak, s a hús megint rárakódott a csontjaira. Egyébként mindannyian lustálkodtak - Buck, John Thornton, Skeet és Nig -, várták a tutajt, amelyen majd leúszhatnak Dawsonba. Skeet hosszú szőrű ír vizsla volt, kis termetű állat, s hamarosan összebarátkozott Buckkal, aki halálos gyöngeségében nem tudta visszautasítani a közeledését. Skeetben megvolt az orvosi hajlam, mint egynémely kutyában; s ahogy az anyamacska nyalogatja kölykét, úgy nyalogatta és tisztogatta ő is Buck sebeit. Minden reggel, miután Buck jóllakott, Skeet odament, és elvégezte önként vállalt feladatát, végül már Buck maga járt el hozzá ápolásért, akárcsak Thorntonhoz. Nig is éppoly barátságos volt, bár kevésbé mutatta - hatalmas fekete kutya, angol véreb és szarvasűző keveréke, nevető szemű és végtelenül jóindulatú.

Buck meglepetésére ezek a kutyák nem féltékenykedtek rá. Úgy látszott, hogy ők is éppoly kedvesek és jószívűek, mint John Thornton. Amikor Buck megerősödött, mindenféle mulatságos játékokra csábították, s még Thornton sem állhatta meg, hogy ne csatlakozzon hozzájuk; így telt el Buck lábadozása, s azután új élet kezdődött. Szeretet, igazi szenvedélyes szeretet most lángolt fel benne először életében. Ilyesmit sohasem érzett Miller bíróéknál, a verőfényes Santa Clara-völgyben. A bíró fiainak, akikkel együtt vadászott és kóborolt, csak a munkatársa volt; a bíró unokái mellett a díszörség szerepét töltötte be; magához a bíróhoz pedig afféle méltóságteljes, előkelő barátság fűzte. De a szeretet, amely lázas és éget, amely imádat és örület, azt csak John Thornton ébresztette fel benne.

Ez az ember megmentette az életét, ami nem kis dolog; de ráadásul még eszményi gazda is volt. Mások kötelességérzetből vagy üzleti szempontból gondoskodtak a kutyáikról; ő úgy gondoskodott róluk, mintha a gyerekei volnának, mert nem tudott másképpen viselkedni. De nemcsak gondoskodott róluk. Sohasem mulasztotta el, hogy barátságosan üdvözlje őket, vagy egy tréfás szót ne szóljon hozzájuk, s ha leült, és hosszan elbeszélgetett velük („dumálgatunk egy kicsit” - mint mondta), maga is éppúgy élvezte a „dumát”, mint a kutyák. Volt egy szokása: esetenül kezébe vette Buck fejét, fölébe hajolt, homlokát odanyomta a homlokához, előre-hátra cibálta, s közben csúnya szavakat mondott neki, melyekről Buck tudta, hogy a szeretet szavai. Buck nem ismert nagyobb gyönyörűséget ennél a durva ölelésnél, ennél a szitkozódó, dűnnyögő hangnál, és valahányszor Thornton előre- vagy hátrarángatta a fejét, úgy érezte, hogy túláradozó boldogságában a szíve szakad ki a testéből. S amikor elengedték, talpra ugrott, a szája nevetett, a szeme mindennél ékebben beszélt, torkában valami kimondhatatlan vallomás rezgett, s így maradt mozdulatlanul, John Thornton pedig felkiáltott elragadtatásában: „Isten bizony! Épp hogy meg nem szólalsz!”

Buck sokszor úgy fejezte ki szeretetét, hogy csaknem fájdalmat okozott vele. Gyakran elkapta Thornton kezét, és olyan erősen megszorította, hogy utána még jó ideig látszott a fogak nyoma. S amiként Buck tudta, hogy a szitkok a szeretet jelei, úgy tudta a férfi, hogy ez a látszólagos harapás a simogatást jelképezi.

Buck azonban a legtöbbször rajongó nézéssel fejezte ki szeretetét. Bár megőrült a boldogságtól, ha Thornton hozzáért, vagy szólt hozzá, nem futott az ilyen gyöngédség után. Skeet oda szokta dugni az orrát Thornton keze alá, és addig bökdöste, amíg meg nem simogatták; Nig is gyakran odasompolygott, és ráfektette nagy fejét Thornton térdére - de Buck megelégedett azzal, hogy messziről bámulja. Néha órák hosszat feküdt Thornton lábánál, feszülten, figyelmesen felnézett az arcába, nem vette le róla a szemét, tanulmányozta, mohó érdeklődéssel leste minden kifejezését, minden rezzenését és mozdulatát. Ha pedig úgy adódott, hogy messzebb feküdt, oldalt vagy mögötte, csendesen bámulta az ember körvonalait vagy a mozgását. S olyan szoros kapcsolatban éltek, hogy Buck szemének erejétől John Thornton gyakran hátrafordult, némán viszonzta Buck pillantását, és szeméből a szíve sugárzott, akárcsak Buck szeméből a Buck szíve.

Megmenekülése után hosszú ideig Buck nem bírta elviselni, hogy ne lássa Thorntont. Attól a pillanattól fogva, hogy kilépett a sátorból, egészen addig, amíg vissza nem ment, Buck szorosan a sarkában maradt. Amióta északra került, sorra cserélődtek a gazdái, s így kialakult benne az a félelem, hogy egyetlen gazda sem lehet állandó. Rettegett attól, hogy Thornton éppúgy kilép majd az életéből, mint Perrault és François és a skót félvér kilépett belőle. Még éjszaka is, álmaiban, ez a félelem gyötörte. Ilyenkor erőlködve lerázta magáról az álmot, a hideg éjszakában odalopózott a sátorlaphoz, megállt és hallgatta gazdája szuszogását.

De bármilyen mérhetetlen szeretet fűzte is John Thorntonhoz, mely mintha ismét a civilizáció gyöngéd hatásáról tanúskodott volna, az ősi ösztön, melyet Észak ébresztett fel, eleven és hatékony maradt benne. A hajlék és a tűzhely évezredei során kialakult hűséget és önfeláldozást elsajátította ugyan, de megőrizte vadságát és ravaszságát is. Mintha a vadon gyermeke lett volna, aki a vadonból jött elő, hogy letelepedjék John Thornton tüze mellett, nem pedig a szelíd délvidékre való kutya, sok-sok civilizált nemzedék bélyegével. Roppant szeretete miatt nem tudott lopni ettől az embertől: de bárki mástól, bármely másik táborban egy pillanatilag sem habozott, és lopásait oly ügyesen hajtotta végre, hogy sohasem érték tetten.

Pofája és teste sok kutya fog nyomát viselte, és Buck éppoly vadul harcolt, mint addig, csak még ravaszabbul. A jóindulatú Skeettel és Niggel nem kellett marakodni - amellet ők is John Thornton kutyái voltak; de az idegen kutya, lehetett akármilyen fajtájú és akármilyen bátor, csakhamar elismerte Buck felsőbbtségét, vagy élet-halálharcra kényszerült rettenetes ellenfelével. És Buck nem ismert kegyelmet. Jól megtanulta a fütykös és az agyar törvényét, és minden előnyt kihasznált, nem engedte ki ellenfelét a karmai közül, ha már elindította a halál felé. Megtanulta a leckét Spitztól s a rendőrség és a postaszának legjobb harcos kutyáitól, és tudta, hogy nincs középút. Vagy ő uralkodik, vagy rajta uralkodnak; s aki irgalmat mutat, a gyengeségét árulja el. Az ősi életben nem létezett irgalom. Vagy ha mégis, félreértették, félelemnek értették, s az ilyen félreértésekből halál származott. Ölj, vagy megölnek, falj, vagy felfalnak - így szólt a törvény, és Buck engedelmeskedett e parancsnak, amely az idő feneketlen mélyéből kiáltott hozzá.

Öregebb volt a születése óta eltelt napok és a tüdejében megfordult lélegzetek számánál. A múlt és a jelen találkozott benne, a mögötte álló örökkévalóság átlüktetett rajta ugyanabban a hatalmas ritmusban, mint a vizeken és az évszakokon. Ott ült John Thornton tüze mellett, Buck, a széles mellű, fehér agyarájú hosszú szőrű bundás kutya; de ezernyi másfajta kutya árnyéka állt mögötte, félfarkasok és vad farkasok, sürgetően és buzdítóan néztek rá, vele

ízlelték az ételt, ha evett, szomjaztak a vízre, amelyet megivott, vele együtt szimatolták a szelet, vele együtt hallgattak és magyarázták az erdő vad életének hangjait, megszabták a hangulatát, irányították cselekedeteit, vele együtt tértek aludni, ha lefeküdt, s vele együtt álmodtak, és néha maguk is Buck álmokképei közé vegyültek.

Oly parancsolóan, ellenállhatatlanul szólították ezek az árnyak, hogy az emberiség és az emberiség igényei napról napra messzebb kerültek tőle. Az erdő mélyén egy hívó hang szólt, és valahányszor meghallotta ezt a titokzatos, izgató és csalogató hívást, lebírhatatlan vágy fogta el, hogy hátat fordítson a tűznek, a tűz körül letaposott földnek, és bevesse magát az erdőbe, s csak fusson egyre távolabb, maga sem tudta, hova vagy miért, nem is tűnődött rajta, hogy hova vagy miért, csak követte a parancsoló hívást, amely az erdő mélyén szólt. De valahányszor elért a szűz, puha földre, a zöld árnyékba, megfordult, és visszatért a tűzhöz, mert szerette John Thorntont.

Csak Thornton tartotta vissza. Az emberiség többi része nem létezett. Odavetődött utasok néha megdicsérték vagy megsimogatták: nem bánta, de mindvégig hűvös maradt; ha pedig túlzottan nyájaskodtak vele, felállt és odább ment. Amikor Thornton társai, Hans és Pete, végül megérkeztek a várva várt tutajon, Buck tudomást se akart venni róluk, amíg rá nem jött, hogy közel állnak Thorntonhoz; azután is csak passzívan tűrte őket, szíves viselkedésüket úgy fogadta, mintha ő tenne nekik szívességet. Ugyanaz a jóindulatú fajta voltak, mint Thornton, életmódjuk egyszerű, gondolkodásuk egyenes, a szemük éles; és még mielőtt beúszatták volna a tutajt a dawsoni fűrésztelep hatalmas tavába, jól kiismerték Buckot és szokásait, s nem kívántak tőle olyan meghitt barátságot, amelyet Skeettől és Nigtől kaptak.

Thornton iránti szeretete azonban szemlátomást nöttön-nőtt. Minden halandó közül csakis ő rakhatott csomagot Buck hátára, amikor nyáron útra keltek. Bucknak semmi se volt nehéz, ha Thornton parancsolta. Egy napon (a tutaj jövedelméből felszerelték magukat, és elindultak Dawsonból a Tanana felső folyására) a három férfi meg a kutyák egy szikla taraján pihentek - a merőleges sziklafal alján háromszáz láb mélységben terült el a kopár völgy. John Thornton a szakadék peremén ült, Buck a vállánál. Egyszerre csak valami esetlen szeszély támadt fel Thorntonban, s odaszólt Hansnak és Pete-nek, figyeljék meg, milyen kísérlet következik.

- Ugorj, Buck! - vezényelte, kinyújtva karját a szakadék fölé. A következő pillanatban már ott birkózott Buckkal a sziklapárkány legszélső pontján, míg Hans és Pete nagy nehezen vissza nem húzta őket a biztonságos talajra.

- Kísérteties - mondta Pete, miután felocsúdtak, és ismét szóhoz bírtak jutni.

Thornton megrázta a fejét.

- Nem, nagyszerű, és ugyanakkor borzalmas is. Tudjátok, néha magam is félek tőle.

- Nem szeretnék annak a bőrében lenni, aki hozzád nyúl, amikor ő is a közelben van - szűrte le a tanulságot Pete, Buck felé biccentve.

- Az anyja mindenit! - tette hozzá Hans. - Én sem.

Még ugyanabban az évben Circle Cityben kiderült, hogy Pete-nek jó oka volt az aggodalomra. „Fekete” Burton, egy rosszindulatú, verekedős ember, belekötött egy zöldfülűbe a kocsmában, és Thornton békéltetően közbelépett. Buck, mint szokta, a sarokban feküdt, feje a mancsán, és feszülten leste gazdája minden mozdulatát. Burton előrelendítette az öklét, vállból, egyenesen, figyelmeztetés nélkül. Thornton megpördült a tengelye körül, s csak azért nem bukott fel, mert sikerült elkapnia a sötét korlátját.

Amit a vendégek hallottak, nem volt se ugatás, se vonítás, inkább bömbölésnek lehetett volna nevezni, s látták, hogy Buck teste felpattan a padlóról, és a levegőn át Burton torka felé röpül. Burton ösztönösen maga elé kapta a karját, s így megmentette az életét, de hanyatt esett, és Buck is rázuhant. Buck kiszabadította fogait a kar húsból, és megint a torokra támadt. Ezúttal az embernek csak félig sikerült elhárítania, és a torka felszakadt. Akkor a nézők tömege rávetette magát Buckra, és elkergette; de miközben a felcser elállította a vérzést, ide-oda ugrált, vadul morgott, minduntalan támadni próbált, s csak a fenyegető fütykösök riasztották vissza. A helyszínen azonnal „aranyásógyűlés” alakult, kimondotta, hogy a kutyának elegendő oka volt a támadásra, és felmentette Buckot. De nevét felkapta a hír, és csakhamar eljutott minden alaszakai táborba.

Később, ősszel, ismét megmentette John Thornton életét, de egészen más körülmények között. A három társ egy hosszú, keskeny, rúddal irányítható lélekvesztőt úszatott lefelé a Negyvenmér-földes Patak egyik komisz, zuhatagos szakaszán. Hans és Pete a parton haladt, fától fáig ugrálva a csónak vékony kenderkötelével; Thornton a csónakban maradt, a rúddal segítette a siklását, és közben vezényszavakat kiáltott a partra. Buck is a parton futott, izgatottan, nyugtalanul, párhuzamosan a csónakkal, s egy pillanatra sem vette le szemét a gazdájáról.

Egy különösen veszélyes helyen, ahol az éppen csak alámerülő szirtek éle kiemelkedett a folyóból, Hans megeresztette a kötelet, s míg Thornton a sodró ár közepére kormányozta magát a rúdjával, előrehaladt a parton, hogy lefékezhesse a csónakot, ha majd túljutott a szirteken. A csónak túl is jutott rajtuk, s szinte röpült lefelé az árral, amely sebes volt, mint egy malom zuhogója; akkor Hans megfeszítette a kötelet, de nagyon is hirtelen feszítette meg. A csónak felborult, és a parthoz vágódott, Thornton pedig hatalmas ívben kiröppült belőle, s az ár elragadta a legveszélyesebb zuhatagok felé, ahol vadul háborgott a víz - a legjobb úszó sem bírt volna vele.

Buck azonban a folyóba ugrott; s háromszáz yarddal lejjebb, az őrzöngő örvények között utolérte Thorntont. Amikor érezte, hogy gazdája belekapaszkodik a farkába, a part felé fordult, és úszni kezdett, megfeszítve csodálatos erejét. De a parthoz csak igen lassan közeledtek, lefelé pedig hihetetlenül gyorsan vitte őket az ár. S alattuk hallatszott a végzetes bömbölés, ahol a vad folyó még vadabbá vált, és a víz foszlányokra szakadt, cseppekre bomlott a szirteken, amelyek úgy állták útját, mint egy hatalmas fésű fogai. A zuhatagok utolsó, meredek lépcsőfokán félelmetessé vált a sodrás, és Thornton belátta, hogy a partot nem lehet elérni. Átúgott egy szikla fölött, testével horzsolt egy másikat, s iszonyatos erővel neki-csapódott egy harmadiknak. Két kézzel megragadta csúszós peremét, elengedte Buckot, és a habzó vizek bömbölésén át odakiáltotta:

- Eredj, Buck! Eredj!

Buck nem bírt megállni, hiába küzdött, az ár továbbvitte, nem volt visszatérés. Thornton másodszori parancsára félig feldobta magát a vízből, magasra emelte a fejét, mintha még egyszer látni akarná, majd engedelmesen a part felé fordult. Minden erejét megfeszítve úszott, s Pete és Hans éppen azon a ponton húzta partra, ahol az úzás lehetetlenné vált, és elkezdődött a pusztulás.

Tudták, hogy ilyen sodró árban csak percekig tarthatja magát az ember egy síkos szikla peremén, s amilyen gyorsan csak lehetett, visszarohantak a parton, jóval feljebbre attól a ponttól, ahol Thornton kapaszkodott. A csónak fékezőkötélét Buck nyakára és vállára erősítették, óvatosan, hogy meg ne fojtsa, és ne is akadályozza az úzásban, majd bedobták a kutyát a vízbe. Buck előrelendült, merészen, de nem elég egyenesen. Csak későn eszmélt rá hibájára,

amikor már egy vonalban volt Thorntonnal, de jó néhány yard választotta el tőle, és az ár kérlelhetetlenül továbbsodorta.

Hans azonnal megfeszítette a kötelet, mintha Buck is csónak volna. A hirtelen rándítástól Buck a víz alá került, és nem is bukkant fel, amíg teste hozzá nem csapódott a parthoz, s ki nem húzták. Kis híján megfulladt; Hans és Pete rávetette magát, levegőt nyomott belé, és kinyomta belőle a vizet. Nagy nehezen talpra állt, majd visszarogyott. Thornton hangja, mintha igen messziről szólna, elért hozzájuk, s bár a szavait nem értették, tudták, hogy végső kétségbeesésében kiált. Gazdájának a hangja úgy hatott Buckra, mint a villamos ütés. Talpra ugrott, s megelőzve a két férfit, visszarohant arra a helyre, ahonnan az előbb elindult.

Megint ráerősítették a kötelet, s bedobták a vízbe, és ő megint előrelelendült, ezúttal azonban egyenest az ár közepe felé. Egyszer tévedhetett, de másodszor nem esik ugyanabba a hibába. Hans eregette utána a kötelet, de nem túlságosan lazán, Pete pedig vigyázott, hogy meg ne akadjon valamiben. Buck lankadatlanul úszott, amíg éppen Thornton fölé nem ért, akkor irányt változtatott, és egy expresszvonat sebességével sodródott feléje. Thornton látta, hogy közeledik, s amikor az ár teljes erejével hozzácsapta, mint egy faltörő kost, kinyúlt, és mindkét karjával áttelelte a kutya bozontos nyakát. Hans egy fához erősítve megfeszítette a kötelet, s Buck és Thornton a víz alá merült. Kapkodva, fuldokolva, egymás hegyén-hátán, sűrűn a folyó hepehupás kömedrét, zátonyokhoz és szirtekhez csapódva, végül partot értek.

Amikor Thornton magához tért, hason feküdt, s Hans és Pete vadul hintáztatta előre-hátra egy fatörzsön. Első pillantásával Buckot kereste: mozdulatlanul, látszólag élettelenül nyúlt el a parton, Nig ott üvöltött mellette, Skeet pedig buzgón nyaldosta nedves arcát és lehunyta szemét. Thornton maga is sok zúzórást szenvedett, s amikor odahozták Buck testét, és gondosan átvizsgálta, három törött bordát talált.

- Akkor hát nincs vita - jelentette ki. - Itt ütünk tábor, ezen a helyen. - S valóban ott várták meg, amíg Buck bordái összeforrtak, és folytatni tudta az utat.

Még télen, Dawsonban, Buck egy másik hőstettet is végrehajtott - talán nem is volt olyan hősies, mint az előző, de a nevét sok rovátkával magasabbra emelte az alaszakai hírnév totemfáján. E hőstettnak nagyon is hasznát látta a három férfi; pénzhez juttatta őket, felszerelést vásárolhattak, s el tudtak indulni egy rég áhított útra, a szűz Keletre, ahol még nem bukkantak fel az aranyások. Úgy kezdődött a dolog, hogy az Eldorado kocsmaiban kedvenc kutyáikkal hencegtek az emberek. Különösen Buckot akarták lepipálni, mert nagy volt a híre, és Thornton makacs védekezésre kényszerült. Nem telt el egy félóra, s az egyik ember már azt állította, hogy az ő kutyája ki tud mozdítani a helyéből egy ötszáz fonttal megrakott szánt, és el is sétál vele; egy másik rávágta, hogy az övé hatszázat is elvisz; a harmadik már hétszázzal dicsekedett.

- Pfü! - mondta John Thornton. - Buck ezer fonttal is elindul.

- Kitöri a jégből? És elviszi száz yardra? - kérdezte Matthewson, az „Aranyásó Királyok” családjának tagja, aki az előbb a hétszáz fonttal kérkedett.

- Kitöri, és elsétál vele száz yardra - felelte nyugodtan John Thornton.

- No - mondta Matthewson lassan és tagoltan, hogy mindenki meghallja -, ez az ezer dollár azt hiszi, hogy nem csinálja meg. Itt van, ni. - S ezzel lecsapott a sötét pultjára egy aranyporral teli zacskót - akkora volt, mint egy nagy darab májas hurka.

Egyszerre néma csend lett. Thornton, ha nemcsak úgy a levegőbe járatta a száját, most bebizonyíthatja. Érezte, hogy arcába szökik a forró vér. Igen, a meggondolatlan nyelve most törbe ejtette. Nem is tudta, hogy Buck el tud-e indítani ezer font súlyt. Egy fél tonnát! Elállt a

lélegzete ekkora mennyiségtől. Szilárdan hitt Buck erejében, és gyakran gondolt arra, hogy talán ennyit is el bírna húzni; de eddig még a próba gondolata sem merült fel benne, csak most, amikor egy tucatnyi ember szegezte rá a szemét, némán, várakozva. Meg aztán nem is volt ezer dollárja; s Hansnak és Pete-nek sem.

- Éppen odakint áll egy szánom, húsz zsák liszt van rajta, ötven font mindegyik - folytatta Matthewson a kegyetlen támadást -, úgylátom amiatt nem kell törnöd a fejed.

Thornton nem válaszolt. Nem tudta, mit mondjon. Sorra belebámult az arcokba, révetegen, mint akinek megállt az agyműködése, s most keres valamit, ami újra megindítaná. Végül észrevette Jim O'Brient, a híres mammutkirályt, egykori bajtársát. Mintha ez lett volna a jel, az útmutatás, hogy tegye meg, amit álmában sem tett volna meg soha.

- Kölcsön tudsz adni egy ezrest? - kérdezte csaknem suttogva.

- Miért ne? - felelte O'Brien, s odavágott egy duzzadt zacskót a Matthewsoné mellé. - Habár nemigen bízom benne, John, hogy az állat meg tudja csinálni.

Az Eldorado nyomban kiürült, a vendégek mind kisereglettek az utcára, hogy végignézzék a próbát. A kereskedők és vadászok mind felálltak az asztal mellől, mert kíváncsiak voltak az eredményre, s ők is fogadni akarok. Több száz ember gyűlt össze a szán körül, bundásan, kesztyűsen. Matthewson szánja, az ezer font liszttel, már jó néhány órája állt ott a farkasordító hidegben (mínusz hatvan fok volt), és talpai erősen belefagytak a keményre taposott hóba. Többen felajánlották, hogy kétszeres pénzt fizetnek, ha Buck kimozdítja a szánt. Vita támadt akörül, hogy miképpen értelmezzék a „kitörni” szót. O'Brien azt állította, hogy Thorntonnak, joga van kitörni a szántalpakat, Bucknak csak a szánnal kell „kitörnie” a holtpontról. Matthewson szerint a „kitörés” fogalmába az odaagyott szántalpak kitörése is beletartozott. A fogadás tanúinak többsége Matthewsonnak adott igazat, s a nézők erre háromszoros pénzt kínáltak Buck ellen.

De senki sem fogadta el. Senki sem hitte, hogy a kutya győzhet. Thornton fejest ugrott a fogadásba, kétségek gyötörték: most, hogy meglátta a szánt, a kézzelfogható tény, s előtte a tíz kutyából álló szabályos csapatot, amint a hóban hevert, maga is egyre lehetetlenebbnek érezte Buck sikerét. Matthewson diadalmasan nézett rá.

- Három az egyhez! - kiáltotta. - Még egy ezrest, Thornton, ilyen arányban. Mit szólsz hozzá?

Thornton arcáról lerítt a kétség, de a harci szellem felébredt benne - a harci szellem, amely fölébe kerekedik minden hátránynak, amely nem ismer lehetetlent, és süket mindenre, kivéve a csatazajt. Odahívta Hansot és Pete-et. Aranyporos zacskóik elég soványak voltak, s a három társ együtt is csak kétszáz dollárt tudott összekaparni. A szerencse már régóta nem kedvezett nekik, ez volt minden vagyonuk; de azért habozás nélkül odatették a Matthewson hatszáz dollárja mellé.

A tíz kutyát kifogták a szán elől, és Buckot állították a helyükbe, saját szíjaiban. Őrá is átragadt az izgalom, s megérezte, hogy valami nagyot kell tennie John Thorntonért. A bámuló tömeg elismerően felmorajlott, amikor meglátta nagyszerű külsejét. Tökéletes kondícióban volt, egy szemernyivel sem kövérebb, mint kellett, és százötven fontnyi súlya százötven font erőt és akaratot képviselt. Dús bundája úgy ragyogott, mint a selyem. Nyakán és vállán félig felborzolódott a sima sörény, s szinte remegett minden mozdulatára, mintha a kicsorduló életerő elevenné és tevékennyé tenne minden egyes szőrszálat. Hatalmas mellkasa, súlyos mellső lábai arányban állottak testének többi részével, bőre alatt vastag kötegekben dombo-rodtek ki az izmok. Az emberek megtapogatták, kijelentették, hogy olyan kemény, mint a kő, s már csak kétszeres pénzt ígértek ellene.

- Az angyalát, uram! Az angyalát! - dadogta a legújabb dinasztia egyik tagja, egy tömlöc-király. - Nyolcszázat kínálok érte, uram, még a próba előtt, uram; nyolcszázat úgy, ahogy itt áll.

Thornton megrázta a fejét, és Buck mellé lépett.

- Nem szabad, állj félre onnét - tiltakozott Matthewson. - Nem lehet segíteni, hagyjuk szabadon a pályát.

A tömeg elnémult; néhányan még odakiáltották, hogy kettőt fizetnek egyre, de hiába. Mindenki elismerte, hogy Buck csodálatos állat, de húsz darab ötvenfontos zsák mégiscsak sok volt, nem merték megoldani az erszényüket.

Thornton letérdelt Buck mellé. Két kezébe fogta a fejét, hozzányomta az arcát. Most nem cibálta tréfásan, ahogy szokta, nem is mormolt szerelmes szitkokat, csak a fülébe súgta: „Ha szeretsz, Buck. Ha szeretsz.” Ennyit súgott. És Buck vinnyogott a visszafojtott izgalomtól.

A tömeg kíváncsian nézte őket. Egyre titokzatosabbá vált a dolog. Mint egy bűvészmutatvány. Amikor Thornton felállt, Buck elkapta kesztyűs kezét, megszorította a fogaival, és lassan, vonakodva elengedte. Ez volt a válasza, nem szavakkal, a szeretet jelével. Thornton hátralepett, jó messzire.

- Vigyázz, Buck! - mondta.

Buck megfeszítette az istrángot, majd néhány hüvelykkel visszaengedte. Így tanulta.

- Rajta! - hallatszott Thornton szava a feszült némaságban.

Buck jobbra lendült, hirtelen meghajolt - a szíj ismét feszes lett, s a százötven font nagyot rándított rajta. A szán megremegett, és talpai alól éles, fülsértő recsegés hallatszott.

- Újra - vezényelte Thornton.

Buck megismételte a fogást, ezúttal bal felé. A recsegésből pattogás lett, a szán megbillent, talpai csikorogva kimozdultak, és néhány hüvelykkel oldalt csúsztak. Buck kitörte a szánt. Az emberek meredten nézték, nem is tudták, hogy visszafojtják a lélegzetüket.

- Most gyí!

Thornton parancsa úgy csattant el, mint a pisztolylövés.

Buck előrevetette magát, nagyot rándítva megfeszítette a szíjakat. Minden porcikája részt vett az óriási erőfeszítésben, izmai megvonaglottak, kidudorodtak a selymes bunda alól, mintha külön-külön is élnének. Hatalmas mellkasa csaknem súrolta a földet, fejét is lehajtotta, előrenyújtotta, s közben a lába örülten kapált, karmai párhuzamos rovátkákat vájtak a letaposott hóba.

A szán megbillent, remegett, félig már elindult. Ekkor Bucknak megcsúszott az egyik lába, és valaki hangosan felnyögött. Majd a szán előredőlt, s úgy látszott, mintha meg-megrándulna, sokszor egymás után, de valójában már nem jutott többé holtpontra... egy fél hüvelyk... egy hüvelyk... két hüvelyk... A rángatózás mindinkább elült; a szán lendületbe jött, és egyenletesen csúszott tovább az úton.

Egyszerre sóhajtott fel mindenki: észre sem vették, hogy egy percig nem lélegeztek. Thornton a szán mögött futott, és rövid, élénk szavakkal biztatta Buckot.

A távolságot előre kimérték, s ahogy Buck közelebb ért a százyardos pálya végét jelző tüzi-farakáshoz, mind erősebben tört fel az üdvrivalgás, és szélviharrá dagadt, amikor elhagyta a farakást, s egy vezényszóra megállt. Mindenki tombolt, még Matthewson is. Sapkák, kesztyűk

repültek a levegőbe. Az emberek lelkesen szorongatták egymás kezét, nem nézték, hogy kiét, és általános volt a forrongás, a bábeli zűrzavar.

De Thornton térdre hullt Buck mellett. Fejét odaszorította a fejéhez, s cibálta előre-hátra. Akik odasiettek, hallották, hogyan szidja Buckot, s ő sokáig szidta, hosszasán és forrón, gyengéden, szerelmesen.

- Az angyalát, uram! Az angyalát, uram! - áradozott a tömlöckirály. - Ezret adok érte, uram, ezret, uram... ezerkétszázat, uram.

Thornton felállt. Nedves volt a szeme. Nem szégyellte, hogy könnyei végigcsurognak az arcán.

- Uram - mondta a tömlöckirálynak -; nem, uram. Elmehet a fenébe, uram. Mást nem mondhatok, uram.

Buck elkapta fogával Thornton kezét. Thornton megrázta, előre-hátra. S mintha közös kényszer mozzgatna mindenkit, a nézők tisztelettudó távolságba húzódtak vissza, s azután már senki sem volt olyan tapintatlan, hogy megzavarja kettőjüket.

7. A HÍVÓ SZÓ ELHANGZIK

Miután Buck öt perc alatt ezerhatszáz dollárt keresett John Thorntonnak, gazdája ki tudta fizetni néhány adósságát, és elindulhatott társaival Kelet felé, hogy felkutasson egy legendás, elhagyatott aranybányát, amelynek oly régi volt a története, akár az országé. Sokan keresték már, kevesen bukkantak rá; és jó néhányan sohasem tértek vissza a kutatásból. Ezt az elhagyatott bányát tragédiák lengték körül, és titokzatos homály fedte. Senki sem tudta, hogy ki bukkant rá először. Olyan messzire a legrégebbi hagyományok sem nyúltak vissza. Ősidőktől fogva ott állt valahol egy régi, rozoga kunyhó. Sokan megesküdték rá haláluk órájában, hogy csakugyan ott áll, s nem messze tőle megvan a bánya is, és vallomásukat olyan aranyrögökkel támasztották alá, amilyenekhez hasonlókat sehol sem ismertek az egész Északon.

De nem volt élő ember, aki ezt a kincseskamrát kifosztotta volna, és a halottak holtan feküdtek, így hát John Thornton, Pete, Hans, Buck és még vagy hat kutya elindult keletnek egy ismeretlen úton a cél felé, melyet éppoly derék embereknek és kutyáknak, amilyenek ők voltak, nem sikerült elérniük. Hetven mérföldet szánkáztak a Yukonon, balra bekanyarodtak a Stewart folyóba, elhagyták a Mayót és a McQuestiont, s tovább mentek előre, amíg a Stewartból is patakocská lett, áthaladtak a magasba nyúló ormok között, amelyek a földrész gerincét jelzik.

John Thornton nem sokat kívánt se az emberektől, se a természettől. A vadon nem ijesztette meg. Egy maroknyi sóval meg egy puskával vígan nekivágott a rengetegnek, és utazgatott, amerre akart, és ameddig akart. Minthogy nem sietett, akárcsak az indiánok, napi útja közben, vadászva szerezte meg az ebédjét; s ha semmit se talált, továbbutazott, akárcsak az indián, abban a biztos tudatban, hogy előbb-utóbb úgyis akad valami. Most is, hogy elindult a nagy keleti útra, főként vadhús szerepelt az étlapon, a szán rakománya munícióból és szerszámokból állt, s a menetrendnek nem szabott határt semmi, végpontja beleveszett a távoli jövőbe.

Buck végtelen gyönyörűséget talált ebben a vadászó-halászó életben, a szabad vándorlásban, amely ismeretlen helyekre vezette. Néha hetekig haladtak előre megállás nélkül, nap nap után; aztán hosszú hetekig táboroztak itt is, ott is, a kutyák lustán henyéltek, az emberek pedig lyukakat égettek a megfagyott avarba és fövénybe, s a tűz melegénél rengeteg sarat mostak át az aranymosó edényekben. Néha éhesek maradtak, néha pukkadásig megtömték a bendőjüket, aszerint hogy mennyi volt a vad, milyen a vadászszerencse. Beköszöntött a nyár, emberek és kutyák nyakig megrakodva áttutajoztak a kék hegyi tavakon, ismeretlen folyókon haladtak az árral vagy az ár ellen, keskeny csónakokban, melyeket az erdő délceg fáiból vájtak ki.

Hónapok jöttek-mentek, s ők még mindig ide-oda kóboroltak a végtelen, fel nem térképezett tájon, ahol most nem járt emberfia rajtuk kívül, de egyszer régen járnia kellett, hacsak az Elhagyatott Kunyhóról szóló mesék nem hazudtak. Vízválasztókon haladtak át nyári hóviharokban, csupasz ormokon dideregtek az éjféle napfényben az erdőség és az örök hó határán, nyári völgyekbe ereszkedtek alá rajzó szúnyogok és legyek közé, s a gleccserek árnyékában szamócát és virágokat szedtek, oly éretteket és szépeket, amilyenekkel a délvidék sem dicsekedhetik. Ősszel behatoltak egy kísérteties tóvidékre, ahol minden szomorú volt és néma, ahol vadmadarak éltek a nyáron, de most nem élt semmi, és jele sem maradt az életnek - csak a hűvös szelek fűjtak, a csendes zugokban meghátrásodott a víz, és a hullámok mélabúsan csapkodták a magányos partokat.

S a következő télen elmosódott ösvényekre jutottak, melyeken már előttük is járt valaki. Egyszer az erdőben bukkantak ilyen ösvényre, két oldalán meg voltak jelölve a fák, régi

ösvény volt, s úgy látszott, hogy nincs messze az Elhagyatott Kunyhó. De az ösvénynek nem volt se kezdete, se vége, és rejtély maradt, akárcsak az az ember, aki megjelölte, és az, hogy miért jelölte meg. Máskor egy vadászkunyhó idő rága romjaihoz értek, és a szétmállott pokrócok foszlányai között John Thornton egy hosszú csövű kovás puskát talált. Tudta, hogy a Hudson-öböl Társaság emberei viseltek ilyen puskát valamikor régen, Északnyugat ifjúkorában, s akkor annyit ért az ilyen puska, hogy cserébe egy éppoly magas hódrém tornyot kellett mellé állítani, szorosan egymásra terítve a kisimított bőröket. És ennyi volt az egész - semmi más nem maradt az ismeretlen embertől, aki valamikor régen felépítette a kunyhót, és puskáját a pokrócok között hagyta.

Megint eljött a tavasz, és hosszú vándorútjuk végén rátaláltak, ha nem is az Elhagyatott Kunyhóra, de egy sekély vizű lelőhelyre egy nagy völgyben, ahol az arany sárga vajként fénylett a mosóedény alján. Nem kutattak tovább. Ha dolgoztak, minden áldott nap több ezer dollárt jövedelmezett tiszta aranyporban és rögökben, s ők mindennap dolgoztak. Az aranyat jávorszarvasbőr zacskókba tömték, ötven fontot egy zacskóba, és úgy halmozták fel a lucfenyő-ágakból épült kunyhójuk mellett, mint egy rakás tűzifát. Emberfeletti erővel dolgoztak, és a napok álomszerűen kergették egymást, miközben halomba gyűjtötték a kincset.

A kutyáknak nem volt semmi dolguk, legfeljebb a vadat kellett behordaniuk néha, amikor Thornton vadászott, és Buck hosszú órákat töltött álmodozva a tűz mellett. Most, hogy nemigen kellett dolgozni, látomásaiban gyakrabban tűnt fel a rövid lábú, szőrös ember, s a tűzbe hunyorogva Buck gyakran elvándorolt vele abba a másik világba, amely feltámadt az emlékezetében.

Úgy látszott, hogy ennek a másik világnak a legfőbb sajátossága a félelem. Amikor a szőrös ember elaludt a tűz mellett, fejét a térde közé ejtve és kezét összekulcsolva a tarkóján, Buck látta, hogy nyugtalanul alszik, sokszor megriad és felrezzen, s akkor ijedten bámul a sötétbe, és még több fadarabot dob a tűzre. Ha a tengerparton sétáltak, s a szőrös ember kagylókat szedett, és kiszívta a tartalmukat, közben a szeme mindenfelől kémlelte a rejtett veszélyt, és a lába mindig kész volt a szélesebb futásra, ha feltűnik a veszély. Az erdön hangtalanul lopakodtak át, Buck a szőrös ember sarkában; s figyelmesek és éberek voltak mindketten, hegyezték s mozgatták fülüket, orrcimpájuk remegett, mert az ember hallása és szimatja éppoly éles volt, mint a Bucké. A szőrös ember fel tudott ugrani a fákra, és éppoly gyorsan haladt előre odafenn is, mint a földön, nyújtott karral lendülve ágról ágra, néha tízlábnyi közökön át, s elengedte az ágat, és elkapta, és sohasem hibázta el. Igen, éppoly otthonosnak látszott fenn a fákon, mint lent a földön; és Buck emlékezett sok átvirrasztott éjszakára, melyet a fák alatt töltött, miközben a szőrös ember odafent bóbiskolt, álmában is erősen belekapaszkodva az ágakba.

S a szőrös ember látomása közeli rokonságban állt a hívással, amely még mindig szólt az erdő mélyén. Buck nagy nyugtalanságot érzett és különös vágyakat, ha meghallotta. Valami homályos, édes boldogság töltötte el, minden felkavarodott benne, vadul sóvárgott valamire, de nem tudta, hogy mi az. Néha követte a hívást az erdőbe, kereste, mintha valami kézzelfogható dolog volna, s lágyan vagy támadóan ugatott, hangulata szerint. Belefúrta orrát a hűvös mohába vagy a fekete földbe, amelyből hosszú szárú fű nőtt, s boldogan prüszkölt a föld zsíros illataitól; néha órák hosszat lapult, mintha lesben állna a kidőlt fák taplóval borított törzse mögött, tágra meresztette a szemét, s hegyezte a fülét mindenre, ami mozgott, és hangot adott körülötte. Talán azt remélte, hogy ha így meglapul, rajtakaphatja a hívást, amelyet nem tudott megérteni. De azt sem tudta, hogy miért teszi mindezt. Valami kényszer üzte, és egyáltalán nem töprengett rajta.

Ellenállhatatlan kényszerek törtek rá. Néha ott feküdt a tábor körül, és lustán szundított a déli melegben, aztán egyszerre csak felkapta a fejét, a füle kihegyeződött, feszülten hallgatózott egy darabig, majd talpra ugrott és elrohant, mind távolabbra, órák hosszat, a fák sorai között vagy a tisztásokon keresztül, ahol csomókban nőtt a vaddohány. Szeretett végigrohanni a kiszáradt patakmedreken, és kúszva meglesni az erdei madarak életét. Néha egy napig is elfeküdt a bozótban, és figyelte a kurrogó vagy peckesen fel-alá sétálgató foglyokat. De legjobban a nyári éjszakák félhomályában szeretett rohanni, éjfélkor, fülelve az erdő fojtott és álmos neszeire, olvasva jelekben és hangokban, ahogy az ember könyvet olvas, és keresve a titokzatos valamit, amely hívta - ébren és álmában is mindegyre csak hívta magához.

Egy éjszaka hirtelen felriadt álmából, szeme kitágult, orrcimpája remegett és szimatolt, sörénye összetorlódó hullámokba borzolódott. Az erdőben felhangzott a hívás (vagy csak egyik szólama, mert a hívásnak több szólama volt), világosan és határozottan, mind addig még soha - hosszú, elnyújtott vonítás, olyasféle, és mégsem olyan, mint az eszkimó kutyáké. És Buck felismerte a régi, meghitt hangot, mintha azelőtt is hallotta volna már. Végigszáguldott az alvó táboron, s némán és szélesebben bevetette magát a fák közé. Amint közelebb ért a kiáltáshoz, lassítani kezdett, óva tett minden lépést, míg végül kilyukadt egy tisztásra, és meglátott, ülő helyzetben, égnek emelt orral, egy hosszú, sovány erdei farkast.

Buck nesztelenül ért oda, de a farkas abbahagyta a vonítást, mert megérezte a jelenlétét. A kutya kiment a tisztásra, félig kuporgó tartással, megfeszítve minden izmát, megmerevítve a farkát, szokatlanul óvatosan lépegetve. Fenyegetés és baráti közeledés keveredett minden mozdulatában. Ilyen fenyegető fegyverszünet érzékelhető mindig a ragadozó vadállatok között, ha találkoznak. De a farkas elfutott előle. Buck utána rohant, hatalmasakat ugorva, mindenáron el akarta érni. Bekergette egy sötét csatornába, a patak medrébe, s ott egyszerre csak kidőlt fatörzsek állták el az utat. A farkas megperdült, hátsó lábára ágaskodott, ahogy Joe is szokta, meg a sarokba szorított eszkimó kutyák, vicsorgott, és borzolta a szőrét, s szaporán csattogtatta fogait.

Buck nem támadt, csak keringett körülötte, és a barátság jeleivel igyekezett közeledni hozzá. A farkas gyanakodott és félt, hiszen Buck háromszor annyit nyomott, mint ő, s neki a feje alig ért fel Buck válláig. Alig várta, hogy mikor eredhet ismét futásnak, s akkor a hajsza folytatódott. Időnként újból sarokba szorult, és az előbbi jelenet megismétlődött; a farkas eléggé rossz erőben lehetett, különben Buck nem érte volna utol olyan könnyen. Megállás nélkül futott, amíg Buck feje egy vonalba nem került a derekával, aztán kényszerhelyzetében megfordult, de az első alkalommal megint nekiiramodott.

Végül azonban Buck kitartása elérte a célját; a farkas belátta, hogy nincsenek ellenséges szándékai, és összedugták az orrukat. Ezzel meg is barátkoztak, s aztán játszottak egymással, idegesen, kissé szemérmesen, ahogy a vadállatok szokták, meghazudtolva vadságukat. Egy idő múlva a farkas könnyedén ügetve futásnak eredt, világosan látszott, hogy valami határozott cél felé. Értésére adta Bucknak, hogy hívja, s akkor egymás mellett futottak a komor félhomályban, egyenesen felfelé a patakmeder mentén a hegyszorosba, ahonnan a patak előbukkant, és át a kopár tetőn, ahol a forrása volt.

A vízvázasztó hegység túlsó oldalán hatalmas lapályra értek, melyet nagy erdőfoltok tarkítottak, és számtalan folyó szelt keresztül-kasul, s ők kitartóan futottak a nagy erdőkön át, órák hosszat, miközben a nap mind magasabbra emelkedett, és az idő melegebb lett. Bucknak vadul dobogott a szíve boldogságában. Tudta, hogy végre itt a válasz a hívásra, s erdei testvére oldalán kétségkívül oda fut, ahonnan a hívás szól. Régi emlékek törtek rá özönével, s ő megrendült tőlük, aminthogy annak idején megrendült a valóságtól, melynek ezek az emlékek az árnyai voltak. Egyszer már megtörtént vele ugyanez abban a másik világban,

amelyre halványan emlékezett - s most ismét megtörténik, amint szabadon rohan a vadonban, a szűzföldet taposva, a mérhetetlen ég alatt.

Egy sebes folyású pataknál megálltak inni, s amikor megálltak, Bucknak eszébe jutott John Thornton. Leült. A farkas továbbindult arrafelé, ahonnan a hívás félreérthetetlenül szólt, aztán visszatért hozzá, orrához dugta az orrát, és mozdulataival biztatta. De Buck hátat fordított neki, és lassan megindult visszafelé. A vad testvér csaknem egy óra hosszat futott az oldalán, halkán nyöszörögve. Akkor leült, az égre emelte orrát, és vonítani kezdett. Gyászos vonítás volt, és Buck, miközben kitartóan haladt tovább, egyre halkabban hallotta, míg végül elveszett a távolban.

John Thornton éppen ebédelt, amikor Buck berontott a táborba, és ráugrott - túlradó, örült szeretetében feldöntötte, meghemperedett rajta, megnyalta az arcát, a kezét harapdálta - „tombolsz, mint a kerge birka” - mondta John Thornton, miközben előre-hátra cibálta Buck fejét, és elhalmozta szerető szitkaival.

Buck két nap és két éjszaka egy pillanatra sem hagyta el a tábor, és egy pillanatra sem tévesztette elől Thorntont. Utána ment, ha dolgozott, figyelte, miközben evett, nézte, hogyan csavarja be magát a pokrócaiba este, és hogy bújik ki közülük reggel. De két nap múlva az erdei hívás ismét megszólalt, parancsolóbban, mint valaha. Buck nyugtalansága visszatért, emlékek üldözték: a vad testvér, a vízvásztón túl elterülő nyájas vidék és a rohanás egymás oldalán a hatalmas erdőfoltokon keresztül. Megint csatangolni kezdett az erdőben, de a vad testvér nem jelentkezett többé, s bár feszülten figyelve virrasztott hosszú éjszakákon át, a panaszos vonítás nem hangzott fel újra.

Rászokott arra, hogy ne a táborban aludjon, néha napokig is kimaradt; egyszer pedig átment a vízvásztón a patak forrásánál, s leereszkedett az erdők és folyók országába. Egy hétig vándorolt ott, hiába lesve új jeleket a vad testvértől, útközben ejtette el táplálékát, s azzal az egyenletes, könnyed ügetéssel haladt előre, amelytől, úgy látszik, sohasem lehet elfáradni. Lazacra halászott egy széles folyóban, amely valahová a tenger felé hömpölygött, és ennél a folyónál ölt meg egy nagy fekete medvét - az is halászott éppen, mint ő, de a szunyogok megvakították, s tehetetlenül és ijesztően tombolva berohant az erdőbe. De még így is kemény küzdelem volt, és az utolsó cseppnyi vadságot is felébresztette Buckban. S két nap múlva, amikor visszatért a zsákmányához, és egy tucat marakodó torkos borzot talált rajta, úgy szét-szórta őket, mint a pelyvát; de kettőnek nem sikerült megfutamodnia, s azok nem is marakodtak azután soha többé.

A vérszomjúság erősebb lett benne, mint bármikor azelőtt. Vad volt, aki öl, ragadozó, aki élőlényekből él, segítség nélkül, egyedül, csak a tulajdon erejéből és bátorságából, és diadal-maskodva életben marad az ellenséges környezetben, amely csak az erősebbet hagyja életben. Mindezek miatt valami nagy-nagy büszkeség szállta meg, amely a testi megjelenéséből is kisugárzott. Megnyilvánult minden mozdulatában, kifejezésre jutott izmainak minden rándulásában, szavaknál ékebben a tartásában, s ha lehet, még pompásabbá tette amúgy is pompás bundáját. Ha nincs a pofáján és a szeme fölött az a kis barnaság s a melle közepén az a lefelé futó fehér szőröcskék, azt hihette volna akárki, hogy farkas, óriás farkas, a fajta leghatalmasabb példánya. Bernáthegei apjától örökölte méreteit és súlyát, de anyja, a juhászkutya, adott formát e méreteknél és súlynak. Pofája hosszú volt, mint a farkasoké, csak nagyobb, mint bármely farkas pofája, s a feje is farkasfejnek látszott, csak valamivel szélesebbnek, erőteljesebbnek.

Ravaszsága farkasravaszság volt és vadravaszság; értelme juhászértelem és bernáthegyi-értelem; mindezek mellett kijárta a legkegyetlenebb iskolákat, s olyan félelmetes lénné vált, hogy bárkivel felvehetette a versenyt a vadonban. Húsevő állat volt, s most mindig húst evett; élete virágában volt, szinte kicsordult belőle az elevenség, az életerő. Ha Thornton becézve végighúzta a kezét a hátán, Buck minden egyes szőrszála recsegve, pattogva adta ki a benne felgyülemlett villamosságot. Agyának és testének minden része, idege és rostja a legpontosabban volt hangolva, mint a húr; s e részek között tökéletes egyensúly és összhang uralkodott. Ha valami látvány, hang vagy esemény megkövetelte, hogy cselekedjék, oly sebesen válaszolt rá, mint a villám. Az eszkimó kutya is gyorsan ráugrik ellenfelére, és gyorsan ugrik el védekezésül, de Buck kétszer olyan gyorsan ugrott. Ha meglátott egy mozdulatot, vagy meghallott egy hangot, a válasz kevesebb idejébe került, mint más kutyának a pusztaság látása vagy hallása. Észlelni, határozni és válaszolni egyetlen pillanatig tartott nála. Valójában ez a három fokozat, az észlelés, határozás és válasz, egymás után következett be; de oly parányi időrészekből teltek csak el közöttük, hogy egyidejűnek látszottak. Izmai túlaradó életerőtől duzzadtak, s a játékuk, rándulásuk olyan volt, mint az acélrugóé. Csodálatos áramban keringett benne az élet, boldogan és féktelenül; néha úgy látszott, hogy az önfeledt erő szétveti, és elárasztja a világot.

- Soha még ilyen kutyát nem látott a világ - mondta John Thornton egy napon, társaival együtt Buck után nézve, ahogy kísétál a táborból.

- Miután megteremtették, eltörték a formát - felelte Pete.

- Az anyja mindenit! Én is azt hiszem - bólintott rá Hans.

Látták, hogy kísétál a táborból, de azt már nem látták, milyen hirtelen és rettenetes átalakuláson megy keresztül, amint az erdő rejtekébe ér. Akkor már nem sétált. Egyszeriben a vadon gyermekévé vált, hangtalanul lopózott előre, mint a macska, mint egy mozgó árnyék, amely felbukkan, majd eltűnik az árnyékok között. Ki tudott használni minden fedezéket, tudott csúszni a hasán, mint a kígyó, s tudott kígyó módra felugrani és lecsapni. Ha úgy tetszett, fészkeiből ragadta el a havasi fajdot, álmában ölte meg a nyulat, s a levegőben csípte el a kis mókusokat, ha egy pillanatnyi késéssel ugrottak a fák felé. A szabad felszínű tavakban úszkáló halak nem lehettek elég gyorsak, ha rájuk támadott; a váraikat építő hódok nem lehettek elég óvatosak. Enni akart, azért ölt, nem mohóságból; de jobb szeretett olyasmit enni, amit maga ölt meg. Tréfálni is szokott: nagy öröme tellett benne, ha lopva rátört a mókusokra, s amikor már csaknem elérte őket, hagyta, hogy halálfélelmükben sivalkodva felfussanak a fák tetejére.

Az ősz beálltával egyre nagyobb számban jelentek meg a jávorszarvasok, lassan lefelé húzódtak telelni a mélyebb és védettebb völgyekbe. Buck már leterített egy növendék borjút, amely eltévedt a csordájától, de alig várta, hogy nagyobb, félelmetesebb zsákmányhoz jusson, s egyszer rá is bukkant a patak forrásánál, a vízváltáson. Mintegy húsz jávorszarvas jött át a folyók és erdők vidékéről, s egy hatalmas bika vezette őket. Igen vadnak látszott, több mint hat láb magas volt - méltóbb ellenfelet Buck nem is kívánhatott volna. Előre-hátra bökdösött tizennégy ágú, lapátformán kiszélesedett agancsaival, amelynek csúcsai hét lábra estek egymástól. Apró szemében gonosz, elszánt fény lobogott, s valahányszor meglátta Buckot, dühös bögéssel fordult ellene.

A bika oldalából egy tollas nyíl vége állt ki, ezért volt hát olyan vad. Buckot az ösztöne vezérelte, amely az ősi világból, a vadászat korából szállott rá, s nekilátott, hogy elválassza a bikát a csordától. Nem volt könnyű dolog. Csaholt és ugatott a bika előtt, egészen közel, épp hogy el nem érte az óriási agancs és a rettenetes, széles pata, amely egyetlen csapással kioltotta volna életét. A bika nem fordíthatott hátat e csattogó fogú veszedelemnek, nem szaba-

dulhatott tőle, s szinte megőrült dühében. Ilyenkor rátámadt Buckra, aki ügyesen hátrált, és színlelt ügyetlenséggel csalogatta támadóját. De amikor eltávolodott társaitól, két-három fiatalabb bika is Buck ellen sietett, és a sebesült vezér így vissza tudott térni a csordához.

Ismerjük a vadállatok türelmét, amely makacs, fáradhatatlan, kitartó, mint maga az élet - ez szállja meg a pókot, amikor órák hosszat lesi a hálóját mozdulatlanul, a meredten figyelő, összezsavarodott kígyót, a rejtekhelyén lapuló párducot; különösen akkor szállja meg a vadakat a türelem, amikor élő eleségükre vadásznak; s ez szállta meg Buckot is, aki egy pillanatra sem maradt el a csorda oldalából, akadályozta haladását, ingerelte a fiatal bikákat, nyugtalanította a teheneket és borjaikat; s dühös örületbe kergette a sebesült vezérbikát. Így ment ez egy fél napig. Buck mintha megsokszorozódott volna, rájuk támadt minden oldalról, fenyegetően forgott a csorda körül, mint az örvény; ha áldozata visszatért társaihoz, azonnal elválasztotta tőlük megint, így merítette ki az üldözöttek türelmét, amely gyengébb az üldöző türelménél.

Ahogy múlt az idő s a napkorong északnyugaton lepihent ágyába (újra beállt a sötét évszak, s az őszi esték hat óra hosszat tartottak), a fiatal bikák egyre kelletlenebbül siettek megtámadott vezérük védelmére. Közeledett a tél, sietniök kellett a mélyebb tájakra, s úgy látszott, sohasem tudják lerázni ezt a fáradhatatlan lényt, amely visszatartja őket. Meg aztán nem a csorda élete, nem a fiatal bikáké forgott veszélyben. Az ellenség csak a csorda egy tagjának életét követelte, a közösség élete fontosabb volt, s végül is beletörődtek, hogy megfizetik az adót.

Amikor leszállt az alkonyat, az öreg bika fejét lehorgaszta megállt nézte társait - a teheneket, akiket ismert annak idején, a borjúkat, akiknek apja volt, a bikákat, akiknek parancsolt -, amint gyorsan továbbügetnek a sűrűsödő homályban. Nem követhette őket, mert orra előtt ott ugrált a könnyörtelen, csattogó agyarú szörny, és nem engedte. Egy fél tonnát s még háromszáz fontot nyomott; hosszú, erős életre tekinthetett vissza, kemény és győzelmes harcokra, s most egy olyan állat fogától kell elpusztulnia, aki nem ér fel még a nagy, bütykös térdéig sem.

Attól fogva Buck éjjel-nappal követte áldozatát, egy pillanatra sem hagyta nyugodni, nem engedte, hogy legeljen a lombokból vagy a nyírfák és fűzek fiatal hajtásaiból. Csörgedező patakokon haladtak át, de a sebesült vad egyszer sem olthatta égő szomjúságát. Kétségbeesésében néha vadul futásnak eredt. Buck ilyenkor nem akarta megállítani, könnyedén szökdecselt mögötte, tetszett neki a játék, lefeküdt, ha a szarvas megállt, és vadul rátámadt, ha enni vagy inni próbált.

Az óriási agancskoronás fej mindinkább lehorgadt, a bika egyre fáradtabban ügetett. Most már hosszú ideig tartottak a pihenők, orra csaknem a földet érte, füle bánatosan, erőtlenül lekonyult; s Bucknak egyre több ideje maradt, hogy ivóvizet keressen magának, és pihenjen. Ilyenkor lihegve kiöltötte piros nyelvét, merően nézte a hatalmas bikát, s úgy érezte, mintha átalakulna körülötte a világ. Mintha valami új lüktetés dobbanna fel a tájon. Mintha a jávorszarvasok magukkal hoztak volna valami másfajta életet. Az erdő, a folyó és a levegő szinte megtelt vele. Buck megérezte, de nem a szemével, fülével vagy orrával, hanem egy másik, finomabb érzékével. Nem hallott semmit, nem látott semmit, mégis tudta, hogy a táj valahogy átalakult; furcsa jelenségek tűntek fel és kóboroltak rajta; el is határozta, hogy utánajár a dolognak, ha végzett a mostani munkájával.

Végül a negyedik nap estéjén leterítette a nagy jávorszarvast. Egy nap és egy éjszaka ott maradt zsákmánya mellett, evett és aludt, felébredt, és tovább evett. Aztán kipihenve, fel-frissülve és erősen megindult visszafelé a táborba John Thorntonhoz. Könnyed, fáradhatatlan ügetéssel haladt előre órák hosszat, sohasem tévedt el a zegzugos úton, egyenesen hazafelé

tartott az idegen tájon keresztül, oly biztos tájékozódóképességgel, hogy az ember mágneses iránytűje szégyenkezve elbújhatott volna mellette.

Útközben egyre tudatosabbá vált benne a új lüktetés, amely megmozdította a tájat. Másféle élet dobogott körülötte, mint nyáron. S ezt most már nem ösztönösen, titokzatosan érzékelte. Erről beszéltek a madarak, erről fecsegték a mókusok, még a szellő is erről sutogott. Többször is megállt, nagyokat szippantott a friss reggeli levegőből, valami üzenetet olvasott ki belőle, amely még gyorsabb futásra sarkallta. Érezte, hogy valami baj történik, vagy talán már meg is történt, s amikor átkelt az utolsó patak medrén, és leereszkedett a tábor völgyébe, óvatosabb lett.

Három mérfölddel odébb egy frissen kitaposott ösvényre bukkant - nyakán megremegett és felborzolódott a szőr. Az ösvény egyenesen John Thornton tábora felé vezetett. Buck tovább futott, sebesen és lopakodva, megfeszítette minden idegszálát, s a számtalan részletből lassacskán megtudta, hogy mi történt - csak a történet végét nem tudta még. Orra sok mindent elmondott az élőlényekről, amelyek előtte jártak azon az úton. Buck észrevette az erdő mélységes csendjét. A madarak elszálltak. A mókusok elbújtak valahová. Csak egyet látott, egy lapulót, szürke fickót: úgy hozzásimult egy szürke, halott ághoz, hogy a néző azt hihette volna, fából van ő is, kinövése a fának.

Buck úgy surrant tovább, sötéten, mint az árnyék - egyszerre csak hirtelen félrekapta orrát, mintha valaki megragadta volna és húzná. Követte a új szagot, a sűrű bokrok közé, és rábukkant Nigre. Ott feküdt az oldalán, halottan, nyilván odavonszolta magát, testét teljesen átfúrta egy tollas nyíl.

Száz yarddal odább Buck rátalált az egyik kutyára, melyet Thornton Dawsonban vásárolt a szán elé. A kutya halálán volt már, ott vergődött az ösvényen, és Buck megállás nélkül haladt el mellette. A tábor felől zűrzavaros, tompa emberi hangok ütötték meg a fülét, valami furcsa dúdolás, alig hullámszó, egyhangú ének. A tisztás széle felé fordulva Hans feküdt, arccal a földön: úgy álltak ki belőle a nyilak, mint a sündisznó tüskéi. De Buck máris arra nézett, ahol a lucfenyőágakból összerótt kunyhó állt, s az eleje társuló látványtól felborzolódott a szőr a nyakán és a hátán. Ellenállhatatlan, örült düh fogta el. Nem is tudta, hogy ordít, pedig vadul felordított, hangosan, hátborzongatóan. Utoljára történt meg vele életében, hogy a szenvedély fölébe kerekedett a ravaszságnak és az észnek, s azért vesztette el a fejét, mert olyan mérhetetlenül szerette John Thorntont.

A yeehat indiánok éppen táncukat járták a lucfenyő kunyhó romjai körül, amikor egyszerre csak félelmetes bömbölés rázta meg a levegőt, s rájuk rontott egy állat, egy olyan állat, amelyet még sohasem láttak. Buck volt az, a düh eleven orkánja, s a pusztítás féktelen vágyától röptel feléjük. Ráugrott a legközelebb álló emberre (az indiánok törzsfőnöke volt), feltépte a torkát - ütőeréből úgy tört fel a vérsugár, mint egy szökőkútból. Egy pillanatra sem állt meg áldozata mellett, röptében csattogtatta a fogát, s a második ember ugyanarra a sorsra jutott, mint az első. Nem lehetett védekezni ellene.

Belevetette magát az emberek sűrűjébe, harapott, tépett, pusztított szünet nélkül, és olyan sebesen, hogy a nyilak nem bírtak vele. Igen, oly villámgyorsan mozgott, s az indiánok úgy össze voltak zsúfolódva, hogy egymást nyilazták le; egy fiatal vadász lándzsával döfött a repülő Buck felé, de egy másik vadászt talált el, oly erővel, hogy a lándzsa átfúrta, s a hegye kibukkant a hátán. Akkor pánik tört ki az indiánok között, s fejvesztve menekültek az erdőbe, arról kiáltozva futás közben, hogy íme, leszállt közéjük a Gonosz Szellem.

S Buck valóban olyan volt, mint a megtestesült Sátán, amint tombolva utánuk rohant, s leterítette őket a fák között, mint a szarvast. Végzetes nap volt ez a yeehat indiánoknak. Messze szétszóródtak a tájon, s az életben maradtak csak egy héttel később gyűltek össze egy védettebb völgyben, hogy számba vegyék veszteségeiket. Buck pedig, miután belefáradt az üldözésbe, visszatért az elpusztult tábor helyére. Megtalálta Pete-et - pokrócai között feküdt, úgy ölhatték meg rajtaütésszerűen. Thornton kétségbeesett küzdelméről friss nyomok beszéltek a földön, és Buck orrával követte minden részletét egészen egy mély tó széléig. Ott feküdt Skeet, feje és mellső lábai a vízben - hűséges volt az utolsó pillanatig. Maga a tó iszapos volt, megfestette a beleömlött aranypor, nem látszott, hogy mi rejlik a mélyén, pedig John Thorntont rejtette; Buck látta, hogy nyomai a partig vezetnek, de visszafelé nem látott nyomokat.

Egész nap ott ült a tó partján, vagy nyugtalanul kóborolt a tábor roncsai körül. Ismerte a halált, amelytől megáll a mozgás, s az élőlől elszáll az élet, és tudta, hogy John Thornton halott. Nagy úr maradt benne, olyasféle, mint az éhség. De ez az úr fájt, egyre jobban, és semmiféle élelem nem tölthette be. Néha megállt, nézte az indiánok hulláit, és megfélemedezett a kínjáról; ilyenkor mérhetetlen büszkeség fogta el, minden eddiginél nagyobb büszkeség. Embert ölt, a legnemesebb vadat, a fűtykös és az agyar törvénye nem fogott rajta. Kíváncsian körülszimatolta a holttesteket. Oly gyorsan haltak meg. Egy eszkimó kutyát nehezebb volt megölni, mint őket, Ezek igazán nem számítottak, csak a nyilaik, lándzsáik, és fűtyköseik. Ettől fogva hát nem fél tőlük, csak ha nyíl, lándzsa és fűtykös van a kezükben.

Leszállt az éj, s a telihold magasan fölbe emelkedett a fáknak, és kísérteties fénnel árasztotta el a földet. S éjszaka, ahogy a tó körül ögyelgett és szomorkodott, Buck ismét megérezte az erdő új életét, de most már nem a yeehat indiánok nyomaiból. Felállt, fülét hegyezte, szimatolt. Egy távoli, halk, éles vonítás jutott el hozzá, és ugyanilyen éles vonítások kórusa követte. Múltak a percek, s a vonítás egyre közelebbről és egyre hangosabban hallatszott. Buck megint úgy érezte, hogy ismeri ezt a hangot, egy másik világból, amely megragadt az emlékezetében. Kiállt a tisztás közepére, és fülelt. Felismerte a hívást, a sokszólamú hívást, amely csalogatóbban és parancsolóbban szólt, mint valaha. S Buck sohasem hajlott úgy az engedelmessegre, mint most. John Thornton meghalt. Az utolsó kötelék elszakadt, az ember és az ember igényei nem tartóztatták többé.

Eleven táplálékára vadászva, akárcsak a yeehat indiánok, oldalba kapva a vándorló jávorszarvasokat, a farkasok falkája is ájtott végül a folyók és erdők országából, és betört Buck völgyébe. Úgy áradtak be a holdfényes tisztásra, mint egy ezüsfolyó; a tisztás közepén Buck állott, szoborrá merevedve, és várta őket. Megrettentek tőle, oly nyugodtan és hatalmasan állt, s visszahőköltek egy pillanatra - majd a legmerészebb egyenesen nekiugrott. Buck úgy sújtott le, mint a villám - átharapta a torkát. Azután újra megállt, mozdulatlanul, nem törődve a halálra sebzett farkassal. Még hárman támadtak rá, gyorsan, egymás után; de egymás után vissza kellett vonulniok, s felszakított torkukból vagy lapockájukból patakozott a vér.

Erre az egész falka nekirohant, egymás hegyén-hátán, egy tömegben, oly mohón, hogy összekavarodtak, felbuktak. Buck most látta igazán hasznát csodálatos gyorsaságának és fürgeségének. Hátsó lábára ágaskodott, harapott, tépett, egyszerre ott volt mindenütt, szinte úgy látszott, egyetlen folyamatos gáttal állja el útjukat, oly sebesen szökkent ide-oda, s védte magát jobbról is, balról is. Mégis, hogy mögéje ne kerülhessenek, vissza kellett vonulnia a tó mellett, a patak medrébe, s elérte a magas, kövér partot. Thorntonék egy derékszögű éket vágtak a partba, aranyat bányászva, Buck most oda szorult be, kétoldalt s hátulról védve volt, csak a szemközti támadást kellett elhárítania.

S oly eredményesen elhárította, hogy egy félóra múlva a farkasok megverten visszavonultak. Valamennyiüknek lógott a nyelve, fehér fogaik ijesztően fehérlettek a holdfényben. Néhányan a földön feküdtek, fejüket előrenyújtva, meredt füllel; mások talpon álltak s figyelték; ismét mások a tó vizéből szürcsöltek. Egy hosszú, sovány, szürke farkas óvatosan, szemlátomást baráti szándékkal előrelépett, és Buck felismerte a vad testvérét, akivel egy nap, egy éjszaka együtt rohant. Most halkán vinnyogott, s amikor Buck ugyanígy válaszolt, összedugták a orrukat.

Azután egy öreg farkas lépett elő, szikár állat, sok csata sebhelyével a testén. Buck felhúzta ajkát, mintha vicсорogni készülné, de vele is összedugta az orrát. Erre az öreg farkas leült, a holdra emelte pofáját, és rázendített a hosszú farkasüvöltésre. A többiek is leültek és vonítottak. S ekkor Buck felismerte a félreérthetetlen hívást. Ő is leült és vonított. Aztán előjött az ékből, s a falka körülvette, és félig barátságosan, félig vadul megszimatolta. Majd a vezetőök felüvöltöttek, megadták a jelt, és beugrottak az erdőbe. A farkasok utánuk lendültek, kórusban üvöltve.

Buck velük futott, a vad testvér oldalán, és ő is üvöltött futás közben.

S ezzel voltaképpen be is fejezhetjük Buck történetét. Alig múlt el néhány esztendő, és a yeehat indiánok furcsa változást vettek észre az erdei farkasok között; egyeseknek barna foltok jelentek meg a fején és a pofáján, s a mellük közepén fehér volt a szőr. De ami még érdekesebb, az indiánok egy Kutyaszellemről is beszélnek, aki a falka élén rohan. Félnék ettől a Kutyaszellemről, mert ravaszabb náluk, télvíz idején betör táborukba, kifosztja csapdáikat, megöli kutyáikat, és a legbátrabb vadászokkal is szembeszáll.

De még szörnyűbb dolgokról is mesélnek. Sok vadász nem tért vissza a táborba, s a törzs tagjai sok vadászt találtak meg feltépett torokkal, és körös-körül a hóban farkasnyomok látszóttak, minden farkas nyománál nagyobb nyomok. Ősszel, amikor az indiánok követni szokták a vándorló jávorszarvast, egy bizonyos völgyet mindig elkerülnek. S vannak asszonyok, akik szomorúak lesznek, amikor a tűz mellett arról esik szó, hogy a Gonosz Szellem ezt a völgyet választotta tanyájául.

Nyaranta mégis meglátogatja valaki ezt a völgyet, amelyet az indiánok nem ismernek. Hatalmas, pompás bundájú farkas, olyan, mint a többiek, és mégsem olyan. Egyedül jön át a nyájas erdők vidékéről, s a fák között leereszkedik a tisztásra. Rothadó szarvasbőr zacskók hevernek itt, s egy sárga erecske folyik belőlük, beszivárog a magas füvek és indák alá, amelyek elrejtik sárgaságát a nap elől; s a hatalmas farkas itt üldögél egy darabig, majd hosszasan és panaszosan felvonít egyszer, mielőtt eltávozna.

De nincs mindig egyedül. Amikor megjönnek a hosszú téli esték, s a farkasok lehúzódnak zsákmányuk után a mélyebb völgyekbe, látni őt, amint a falka élén rohan a hold sápadt sugarában vagy a derengő északi fényben, hatalmasabb minden társánál, nagyokat szökken, és félelmetes torkát kítátva énekli az ifjabb világ dalát, a falka énekét.

.oOo.